

1. Yerel saatlerinin aynı olması aynı meridyen üzerinde olduklarını açıklar.

CEVAP: D

2. Yarım küre değiştiği zaman (kuzey - güney doğrultusunda) temelde enlem değiştiği için A, C, D, ve E seçeneklerinde verilen özellikler farklılık gösterir. Ancak meridyen özellikleri (saat özellikleri) doğu - batı doğrultusunda değişiklik gösterir.

CEVAP: B

3. Dünya'da sadece dönenceler arası ($23^{\circ}27'$ Kuzey paraleli ile $23^{\circ}27'$ Güney paraleli) güneş ışınlarını dik açıyla alabilir. Türkiye dönencelerin dışında yer aldığı için güneş ışınlarını dik açıyla alamaz.

CEVAP: B

4. Verilen il ikililerinden Balıkesir ve Erzurum yaklaşık olarak aynı enlemde yer aldıkları için güneş ışınlarını aynı açıyla alırlar. Dolayısıyla bu illerdeki sıcaklık değişiminde yükselti ve karasalılık etkilidir.

CEVAP: E

5. Türkiye, Kuzey Yarım Küre'de yer almaktadır. Bu nedenle kuzeye doğru gidildikçe iki meridyen arasındaki mesafe daralmaktadır. "A" seçeneğine ulaşılamaz.

CEVAP: A

6. 21 Haziran'da ülkemizde en uzun gündüz yaşanır ve kuzey illere doğru gidildikçe gündüz süresi daha da artar. Buna göre verilen illerden Ardahan, bulunduğu D. Anadolu Bölgesi'nin en kuzeyindeki ildir ve gündüz süresi daha uzundur.

CEVAP: D

7. I. Samsun'un Amasya'dan daha fazla yağış alması kıyıda (denizellik) olmasıyla ilgilidir (özel konum).
II. Antalya'nın Zonguldak'tan sıcak olması daha güneyde (enlem) olmasıyla ilgilidir (özel konum).
III. Doğu Anadolu'nun İç Anadolu'dan soğuk olması yükseltilerin fazla olmasıyla ilgilidir (özel konum).

CEVAP: A

8. Doğu - batı doğrultusunda geniş olan ülkelerden çok sayıda meridyen geçer ve ülkenin doğusu ile batısı arasında güneşin konumları arasında ciddi farklar oluşur. Bu nedenle de birden fazla ulusal saat kullanırlar. Türkiye ise doğu - batı genişliği az olduğu için tek ulusal saat kullanılır.

CEVAP: E

9. Güneyden kuzeye veya kuzeyden güneye olan sıcaklık değişimlerinde enlem etkisinden bahsedilebilir. Batıdan doğuya olan sıcaklık değişiminin nedeni ise yükselti ve karasalılık olabilir.

CEVAP: B

10. II ve IV'de verilen ifadeler yer şekilleriyle ilgilidir (özel konum). Ancak I ve III'de verilen ifadeler güneş ışınlarının geliş açısına bağlı sıcaklık değişimiyle yani enlemle ilgilidir (matematik konum).

CEVAP: B

11. 21 Haziran'da Türkiye'de en uzun gündüz yaşanır. Kuzeye doğru gidildikçe de gündüz süresi daha da uzar. Bu nedenle II. gözlemci gündüz süresinin kısalacağını gözlemler.

CEVAP: E

12. Yerel saat farkı (boylam etkisi) doğu-batı doğrultusundaki mesafe arttıkça artar. Haritada verilen iller arasında yerel saat farkı Manisa ile Iğdır arasında en fazladır.

CEVAP: D

1. Verilen koordinat sisteminde Türkiye'nin bulunduğu $36^\circ - 42^\circ$ Kuzey paralelleri I numaralı alana, $26^\circ - 45^\circ$ Doğu meridyenleri ise "D" ile gösterilen alana denk geliyor.

CEVAP: B

2. Türkiye'de 21 Haziran'dan sonra güneş ışınlarının geliş açısı küçülmeye, gölge boyu uzamaya başlar. Güneş ışınlarının küçülmesi 21 Aralık tarihine kadar sürer. Bu nedenle gölge boyu da bu tarihe kadar uzamaya devam eder.

CEVAP: C

3. Kuzey yarımkürede yer alan ülkemizde, enlem etkisi dikkate alındığında sıcaklık güneyden kuzeye doğru gidildikçe azalır. Buna örnek olabilecek sıcaklık değişimi "C" seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP: C

4. Yaz saati uygulaması olarak 45° Doğu meridyeni üzerinde bulunan Iğdır'ın yerel saati ulusal saat olarak kullanılmaktadır. Bu sebeple Iğdır'a en uzak nokta olan Kırklareli'nde yerel saat ile ulusal saat arasındaki fark fazladır.

CEVAP: D

5. Karadeniz'de dağların kuzey yamaçları denizellik sebebiyle daha sıcaktır (özel konum). Enlemle ilgisi yoktur.

CEVAP: D

6. Soruda verilen ifadelerden I ve II Ege Denizi'nin Karadeniz'e göre daha sıcak olmasıyla ilgilidir (güneş ışınlarının geliş açısı - enlem etkisi). III ve IV'te verilen bilgiler ise Ege Bölgesi'ndeki dağların denize dik uzanışıyla ilgilidir (yer şekilleri-özel konum).

CEVAP: E

7. I. ifade boylamla,

III. ve IV. ifade özel konum ile ilgilidir.

II. ifade de verilen deniz turizminin güney kıyılarımızda erken başlaması ise güneş ışınlarını büyük açılarla alması ile ilgilidir. Dolayısıyla enlem etkisidir.

CEVAP: B

8. Enlem (I), denizellik (III) ve yer şekilleri (V) ülkemizdeki iklim çeşitliliğinde etkilidir. Ancak bitki örtüsünün çeşitlilik göstermesi ve akarsu rejimlerinin düzensiz olması iklim çeşitliliğinin sonucudur.

CEVAP: C

9. 21 Haziran'da güneş ışınları Türkiye'nin güneyinde bulunan Yengeç Dönencesi'ne dik açıyla gelir. Yerel saati ileri olan ülkeler Türkiye'nin doğusunda yer alır. Buna göre doğru yön güneydoğudur.

CEVAP: E

10. Ülkemizde tarımsal üretimin fazla olması ihtiyaçlarımızı kolay karşılayabilmemizi ve dış ticareti (ithalat-ihracat) etkiler. Ancak B, C, D ve E seçeneklerinde verilenler stratejik konumunu (bulunduğu bölgedeki askeri gücü) artıran özelliklerdir.

CEVAP: A

11. Ege ve Güneydoğu bölgeleri üzerinden geçen ortak bir meridyen olmadığı için bu bölge ikilisinde güneşin aynı anda doğması veya batması mümkün değildir.

CEVAP: D

12. Ekvatordan kutuplara doğru gidildikçe meridyenlerin arasındaki uzaklık daralır. Dolayısıyla Türkiye'yi boyutlarını değiştirmeden ekvatora doğru yaklaştığımızda, Türkiye'nin üzerinden geçen meridyen sayısı azaldığı için zaman farkı da azalır.

CEVAP: D

1. A, B, D ve E seçeneklerinde verilen değişimler karasallık etkisiyle ilgilidir (özel konum). Ancak gündüz süresinin değişimi enleme bağlıdır (matematik konum).

CEVAP: C

2. Ülkemizde dört mevsimin yaşanması orta kuşakta yer almasının sonucudur. Orta kuşağı ayırt eden diğer özellikler batı rüzgarları (I) ve cephesel yağışlardır (III).

CEVAP: D

3. A, B, D ve E seçeneklerinde verilen ifadeler enlem etkisiyle ilgilidir (matematik konum).

Ancak Doğu Karadeniz Dağları'nın kuzeye bakan yamaçlarında (V) yerleşmelerin daha yükseklerle çıkabilmesi denizellik (ılıman) etkisiyle ilgilidir (özel konum).

CEVAP: C

4. A, B, C ve D seçeneklerinde verilen bilgiler Türkiye'nin bulunduğu koordinatlarla ilgili olduğu için doğrudur. Ancak E seçeneğinde verilen aynı anda farklı mevsim özelliklerinin yaşanması kısa mesafedeki yükselti değişimiyle ilgilidir.

CEVAP: E

5. Gece-gündüz eşitliğinin (ekinoks) yaşandığı 21 Mart tarihinden sonra Türkiye'de gündüzler gecelerden uzun olmaya başlar. Buna göre verilen tarihlerden 21 Mart - 21 Nisan arasında Ankara'da gündüzler gecelerden uzundur.

CEVAP: E

6. A, B, C ve E seçeneklerinde verilenler Hatay'ın (en güneyde) özellikleridir. Ancak yer çekimi kutuplara doğru gidildikçe artar. Dolayısıyla Sinop'u ifade eder.

CEVAP: D

7. Verilen harita incelendiğinde enlem farkı en az olan (kuzey - güney doğrultusunda en yakın noktalar) ve boylam farkı en fazla olan (doğu - batı doğrultusunda en uzak noktalar) I ve III'tür.

CEVAP: B

8. Meridyenler bir kutuptan diğer kutba uzanırlar. Bulduğumuz yarım küreyle ilgili (kuzey yarım küre veya güney yarım küre) bilgi vermezler. "C" seçeneğinde verilen kış mevsiminde II. saat diliminin ortak saat olarak kullanılması Türkiye'nin $26^{\circ} - 45^{\circ}$ Doğu meridyenleri arasında yer almasıyla ilgilidir.

CEVAP: C

9. 23 Eylül - 21 Kasım tarihleri arasında Türkiye'nin tüm illerinde güneş ışınlarının geliş açısı küçülmeye devam eder (21 Haziran'dan sonra başlamıştır). Dolayısıyla gölge boyları da uzar.

CEVAP: A

10. Verilen şekillerden I, Ankara'da güneşin en tepede olduğu anı, öğle vaktini ifade eder. Buna göre II'de güneşin konumu öğleden önceyi gösterir. Yani Ankara'ya göre daha batıdadır (doğuda saat ileri, batıda saat geri). Seçeneklerde verilen illerden İzmir batıda yer alır.

CEVAP: D

11. Türkiye Yengeç Dönencesi'nin kuzeyinde $36^{\circ} - 42^{\circ}$ Kuzey paralelleri arasında yer alır. Dolayısıyla güneş ışınları hiçbir zaman 90° ile gelmez, gölge de sıfır olmaz.

CEVAP: B

12. Türkiye 21 Haziran'da güneş ışınlarını alabileceği en büyük açı ile alır. Dolayısıyla Ankara'da bu tarihte, öğle vakti, gölge boyu en kısadır.

CEVAP: A

1. Karadeniz Bölgesi'nde dağlar denize dik uzansaydı deniz etkisi içeriye daha çok girerdi ve içeriye ulaşım kolaylaşırdı. Dolayısıyla A, C, D ve E seçeneklerinde verilenler balıkçılığa göre daha çok değişiklik gösterirdi.

CEVAP: B

2. Kıyılarımızda deltaların bulunması daha çok; denizin sığ, kıta sahanlığının geniş, gelgitin ve akıntının etkisiz olması sonucu akarsuyun getirdiği malzemeyi denize biriktirebilmiş olmasından kaynaklanır. Bu durum yükseltinin fazla olduğunu göstermez.

CEVAP: B

3. Bulduğumuz enlem ülkemizde buzulun görülmesine uygun değildir. Ancak yükseltiye bağlı olarak dağlarda buzul aşındırma ve biriktirme şekillerine rastlanır. Buna göre verilen dağlardan yükseltisi en fazla olan Kaçkarlarda buzul şekillenmeleri daha fazla görülür.

CEVAP: B

4. Dağların kıyıya paralel uzandığı bölgelerde kıyı ile iç kesim arasında belirgin iklim farklılıkları görülür (Trabzon - Gümüşhane). Dağların kıyıya dik olduğu yerlerde ise deniz etkisi içeriye sokulabildiği için iklim farklılıkları azalır (İzmir - Manisa).

CEVAP: A

5. Kuzeyde ve güneyde dağların kıyıya paralel uzanması deniz etkisinin (nemin) içeriye girmesini engeller. Bu durum karasal iklimin daha yaygın görülmesine neden olur.

CEVAP: C

6. I. bölgede Yıldız Dağları ve IV. bölgede Menteşe yöresi, ülkemizin 1. jeolojik zamanda oluşmuş masif razilerindendir.

CEVAP: C

7. Küre, Yıldız (kıvrım), Menteşe, Kaz (kırık) dağları orojenik etkilerle oluşmuşlardır. Ancak Kula Dağı volkanik bir dağdır.

CEVAP: E

8. Yer şekillerinin engebeli olması A ve B seçeneklerinde verilenleri, yükselti ise C ve E seçeneklerinde verilenleri etkiler. Ancak kuzey kıyıların güney kıyılardan serin olması, güneş ışınlarının geliş açısı-nın küçülmesiyle yani enlemle ilgilidir.

CEVAP: D

9. Haritada gösterilen yörelerden 'V' Doğu Karadeniz dağlık yöresidir. Bu nedenle tarımda makineleşmenin gelişemeyeceği bir yöredir.

CEVAP: E

10. Batı Anadolu fay hattı üzerinde bulunan Ege Bölgesi'nde kırılma sonucu bir taraf çökerken (graben), diğer taraf yükselerek (horst) kırıklı dağ kuşağını oluşturmuştur.

CEVAP: B

11. Haritada gösterilen yerler incelendiğinde; II, III, IV ve V Türkiye'de volkanizmanın tipik etkilerinin görüldüğü yerlerdir. I ise; Kızılırmak (Bafra) ve Yeşilirmak (Çarşamba) akarsularının denize yaptıkları birikim sonucu oluşmuş deltalarıdır.

CEVAP: A

12. Egeid karasının çökmesi IV. jeolojik devir, Yıldız dağları bölümünün oluşması I. jeolojik devirde meydana gelmiştir. Ancak Kuzey Anadolu dağları ve ana fay hatlarının oluşması III. jeolojik devirde meydana gelmiştir.

CEVAP: C

1. Türkiye genel yapısını III. ve IV. jeolojik zamanlarda tamamlamış genç oluşumlu bir ülkedir. Bu nedenle yüksek, engebeldir.

CEVAP: A

2. Konya, Yozgat, Şanlıurfa ve Bursa düz alanlardır, toprak kalınlığı fazladır. Dağlarla kuşatılmış Tunceli’de ise toprak kalınlığı azdır.

CEVAP: A

3. Yer şekillerinin engebeli olması (kısa mesafedeki yükselti değişimi) A, B, C ve E seçeneklerinde verilenleri artırır. Ancak tarım alanlarının küçük ve parçalı olmasına neden olur.

CEVAP: D

4. Fiziki haritada renkler yükselti basamaklarını gösterir. 0 - 500 m arası yeşil, 500 - 1000 m arası sarı, 1000 - 1500 m arası turuncu (koyu sarı), 1500’den yüksek yerler kahve tonlarıyla gösterilir. Buna göre Türkiye’nin fiziki haritası incelendiğinde Doğu Anadolu Bölgesi’nde yeşil tonuna rastlanmaz. Çünkü bu bölgede 500 metrenin altında yükseltiye sahip yöre bulunmamaktadır.

CEVAP: D

5. Haritada gösterilen yerlerden 2, 3, 4 ve 5’te dağlar kıyıya paralel uzanır ve nemin içeriye girmesine izin vermez. Dağların kıyıya dik uzandığı 1’de ise nem etkisi iç kesimlere kadar rahatlıkla sokulur.

CEVAP: A

6. Orta Karadeniz’de, dağlar içeriden başlar ve yükselti azdır. Doğu Karadeniz’de ise hemen kıyıda yükselen ve çok yüksek olan dağlar hakimdir. Bu durum iki bölümde kıyı ile iç kesim arasında farklı iklimsel özelliklerin yaşanmasına neden olur.

CEVAP: A

7. Türkiye’de dağların uzanışı; ulaşımı, iklimi, kıyı tiplerini etkiler. Ancak kuzey ve güney kıyılarındaki ısınma farkının nedeni güneş ışınlarının geliş açısının farklı olmasıyla (enlem) ilgilidir.

CEVAP: D

8. Kökeni magma olan madenlerin ülkemizde çeşitlilik göstermesinin nedeni, jeolojik zamanlar boyunca yaşamış olduğu olaylardır.

CEVAP: D

9. Haritada gösterilen yerlerden III, eğim ve engebelenin en fazla olduğu Doğu Anadolu Bölgesi’ndedir. Dolayısıyla buradaki akarsuyun akış hızı en fazladır.

CEVAP: C

10. Doğu Avrupa platformu ve Arabistan platformunun birbirlerine doğru olan hareketleri, (basıncın etkisiyle) Türkiye’de A, B, C ve E seçeneklerinde verilenlerin oluşmasına neden olmuştur. Ancak karstik ova (polye) karstik aşınma sonucunda meydana gelir.

CEVAP: D

11. Türkiye’de, II jeolojik zamanda dış kuvvetlerin etkisiyle aşınıp deniz seviyesine yakın yüksekliklerde düzlükler oluşmuştur. Ancak sonraki jeolojik dönemlerde iç kuvvetler çok etkilidir ve Türkiye III. Jeolojik dönemin sonundan, IV. Jeolojik dönemin başına kadar süren bir epirojenez (yükselme veya alçalma hareketi) yaşayarak yükselmiştir. Böylece daha önce aşınan araziler de yükselerek bugünkü yüksek düzlükler hâline gelmiştir.

CEVAP: B

12. Nemrut, Süphan, Tendürek ve Ağrı magmanın yüzeye çıkarak üst üste yığılmasıyla oluşmuş volkanik kökenli tek dağlardır.

CEVAP: B

1. Şekilde verilen kırıklı sistem Ege Bölgesi'nde bulunana horst (dağ) ve grabenleri (ova) gösterir. T Küçük Menderes Ovası, R ise Büyük Menderes Ovası'dır.

CEVAP: D

2. Elmalı, Acıpayam, Korkuteli ve Tefenni Akdeniz Bölgesi'nde Teke Yöresi'nde bulunan karstik ovalardır. Balat Ovası (Büyük Menderes Ovası) ise Ege Bölgesi'nde kıyıda oluşmuş bir birikim ovasıdır.

CEVAP: C

3. Bursa, Amik, Çarşamba ve Bafra ovaları yükseltileri 500 m'den alçak olan kıyı ovalarıdır. Fiziki haritada yeşil renkle gösterilirler. Malazgirt Ovası (Muş) ise, Doğu Anadolu'da yükseltisi 1500 m'den fazla olan bir ovadır ve fiziki haritada kahverengiyle gösterilir.

CEVAP: E

4. Malatya, Niksar (Tokat), Konya ve Adapazarı ovalarının oluşumunda tektonik hareketler etkilidir. Ancak Silifke Ovası, Göksu nehrinin yaptığı biriktirme sonucu oluşmuş bir delta ovasıdır.

CEVAP: B

5. Fiziki haritada renkler yükselti basamaklarını verir. Genellikle 1000-1500 m arası yükseklikler turuncuyla gösterilir.

Kars platosu kahve, Kocaeli, Ergene ve Altınbaşak (Harran) yeşil tonlarıyla gösterilir. İç Anadolu'da bulunan ve yükseltileri birbirine yakın olan Haymana ve Cihanbeyli ise turuncu renkle gösterilir.

CEVAP: A

6. Büyük menderes (Aydın), Çukurova (Adana) ve Silifke (Mersin) yükseltileri çok az olan kıyı ovalarıdır. Harran (Şanlıurfa) yükseltisi az olan bir iç ovadır. Ancak Başkale (Van) 2000 metrenin üzerinde bir iç ovadır ve iklim koşulları tarım için çok uygun değildir.

CEVAP: D

7. Seçeneklerde verilen platolardan Kars - Ardahan Platosu'nun yükseltisi çok fazladır. Buna bağlı olarak da sert karasal iklim görülür. Yazları serin ve yağışlı geçen bu iklimin bitki örtüsü uzun boylu otlardan oluşan çayırlardır. Tarıma elverişli olmayan bu platoda (iklimden dolayı) büyükbaş hayvancılık yaygındır.

CEVAP: C

8. Delta; akarsuyun taşıdığı malzemeyi (alüvyon) deniz içerisine biriktirmesi sonucu oluşan kıyı ovası türlerinden biridir.

CEVAP: C

9. Graben ovası; fay (kırık) boyunca çökerek çukurlaşan alanlardır (I, II ve IV).

CEVAP: A

10. Kuzey Anadolu Dağları ve Torosların oluşumuyla (III. jeolojik dönem-Alp orojenezi), İç Anadolu Bölgesi o zamanki Tetis Denizi'nin sularıyla kaplı büyük bir göl halini almıştır. Bu suların zaman içerisinde çekilmesiyle bugünkü Aksaray ovası oluşmuştur.

CEVAP: B

11. Doğu Anadolu'daki Erzurum - Kars platosu en yüksek, Marmara'daki Çatalca - Kocaeli platosu ise yükseltisi en az olan platodur.

CEVAP: A

12. Sert karasal iklimin (yazları yağışlı) etkili olduğu Erzurum - Kars Platosu verilen özelliklere sahiptir.

CEVAP: E

1. Türkiye'de sanayileşmenin en zayıf olduğu yerlerden biri olan Kuzeydoğu Anadolu'da (Erzurum-Kars Bölümü) bulunan Kura'nın kirliliği daha azdır.

CEVAP: B

2. Türkiye yüksek ve engebeli bir ülke olduğu için akarsularda derine aşındırma fazladır. Dolayısıyla yatak eğimleri de fazladır.

CEVAP: E

3. Türkiye'de yükseltinin en az olduğu Marmara Bölgesi'nde akarsuların denge profiline ulaşması daha kolaydır. Buna göre seçeneklerde verilen akarsulardan Güney Marmara'da yer alan Susurluk denge profiline en yakındır.

CEVAP: E

4. I. Akdeniz ikliminin (A)
II. Karasal iklimin (B)
III. Sert karasal iklimin (C)
IV. Karadeniz ikliminin (D) görüldüğü yerlerdeki akarsuların rejim özelliklerini ifade eder.

CEVAP: A

5. Susurluk – Marmara Denizi'ne
Meriç – Ege Denizi'ne
Dalaman ve Seyhan – Akdeniz'e dökülür.
Ancak Erzurum - Kars Bölümü'nden kaynağını alan Kura Hazar Denizi'ne dökülür.

CEVAP: A

6. Iğdır, Niksar (Tokat), Muş ve Sandıklı (Afyon)'ya göre sanayinin çok gelişmiş olduğu İzmir'de bulunan Gediz Ovası'nın kirliliği daha fazladır.

CEVAP: B

7. Seçeneklerde verilen akarsu-delta eşleştirmelerinden Sakarya - Menemen yanlıştır. Menemen deltası Ege Bölge'sinde Gediz akarsuyunun yaptığı biriktirme sonucu oluşmuştur.

CEVAP: D

8. Akarsuların mevsimlere göre taşıdığı su miktarına "akarsuyun rejimi" denir. Türkiye'de soğuk ve karlı kış mevsimi, sıcak ve kurak yaz mevsimi yaşandığı için akarsu rejimi düzensizdir.

CEVAP: E

9. Bir akarsu sularını göle dökerse veya bir yerde kurursa kapalı havzadır. Sularını denize dökerse açık havzadır.

Filyos (Yenice) Karadeniz'e, Dicle Basra körfezine, Bakırçay Ege'ye, Asi Akdeniz'e döküldükleri için açık havza özelliği gösterirler. Aras nehri ise sınırlarımız dışında dünyanın en büyük göl oluşumu olarak bilinen Hazar Denizi'ne dökülür. Kapalı havzadır.

CEVAP: D

10. Bir akarsu sularını denize ulaştırıyorsa açık, ulaştırıyorsa kapalı havzadır. Türkiye'de en çok kapalı havza da İç Anadolu Bölgesi'ndedir. Çünkü bölgede yağış çok azdır ve bölgenin etrafı dağlarla çevrilidir. Bu durumda, çok güçlü olmayan akarsular bu dağları geçip denize ulaşmazlar, genellikle de kururlar.

CEVAP: B

11. A, B, C ve D seçeneklerinde verilenler Doğu Anadolu'nun iklimini etkileyen faktörlerdir. Bunların sonucunda akarsu akımı ve bitki örtüsü özellikleri ortaya çıkar.

CEVAP: E

12. Akarsularımızın fazla su taşıyamaması, rejimlerinin düzensiz olması, derinliklerinin az olması ve eğimli arazi de akmalarından dolayı ulaşım da yararlanılmamaktadır. Sadece küçük bir örnek olarak Batı Karadeniz'de bulunan Bartın çayı söylenebilir.

CEVAP: C

TÜRKİYE'NİN FİZİKİ ÖZELLİKLERİ - V

1. Altınkaya ve Kesikköprü Kızılırmak üzerindedir. Keban, Atatürk ve Birecik barajları ise Fırat üzerine kurulmuştur.

CEVAP: D

2. I. Demirköprü – Ege Bölgesi'nde Gediz üzerinde,
II. Aslantaş – Akdeniz Bölgesi'nde Ceyhan üzerinde,
III. Hirfanlı – İç Anadolu Bölgesi'nde Kızılırmak üzerinde yapılmış barajlardır.

CEVAP: C

3. Fırat, Dicle, Kızılırmak ve Yeşilırmak farklı bölgelerden de beslenen, su toplama alanı (havzası) geniş akarsulardır. Toroslar'dan kaynağını alıp hemen Akdenize dökülen Aksu ise, kısa boylu olduğu için beslenme alanı dardır.

CEVAP: E

4. Sularını denize ulaştırmayan akarsulara kapalı havza denir. Kapalı havzaların en geniş olduğu bölgeler İç Anadolu ve Doğu Anadolu'dur.

CEVAP: B

5. Yükselti ve eğimin çok fazla olduğu Doğu Anadolu Bölgesi'nden doğan Fırat ve Dicle üzerinde Türkiye'nin büyük hidroelektrik santralleri kurulmuştur.

CEVAP: B

6. Verilen akarsular içerisinde Doğu Anadolu Bölgesi'nden kaynaklarını alan Fırat; hem bol su taşıdığı için, hem de eğime bağlı çok hızlı aktığı için enerji potansiyeli daha fazladır.

CEVAP: C

7. Seyhan, Fırat, Kızılırmak ve Dicle akarsularının (geçtikleri bölgelerde enerji, sulama ve içme suyu elde etmek için) üzerlerine kurulmuş birçok baraj vardır. Batı Karadeniz'de küçük bir akarsu olan Bartın Çayı'nın katkısı onlara göre daha azdır.

CEVAP: D

8. Akarsularımızın enerji potansiyellerinin ve akış hızlarının fazla olması eğim ve yükseltiyle ilgilidir.

Rejimlerinin düzensiz, taşıdıkları su miktarının az olması ise; genel olarak yazları kurak geçen ve yağış miktarı az olan bir iklim özelliğine sahip olmasıyla ilgilidir.

CEVAP: E

9. Akarsularımızın yatağı boyunca kot farkı olması ve eğim kırıklıklarına rastlanması arazinin son derece engebeli olduğu, eğim derecesinin yüksek olduğu anlamına gelir. Bu durum akarsularımızın ulaşma elverişsiz olmasına neden olur.

CEVAP: C

10. Irmak odası; akarsuyun eğimin azaldığı akış hızının yavaşladığı yerlerde yatağında biriktirme yaparak oluşturduğu şekillerdir. Fırat Nehri ile Büyük Menderes kıyaslandığında Ege'de bulunan Büyük Menderes eğimin son derece azaldığı (denge profiline yakın) geniş bir vadiye aktığı için ırmak adası oluşumu daha kolaydır.

CEVAP: D

11. Rafting; akış hızı yüksek nehirler üzerinde yapılan bir spordur. Çoruh, Köprüçay, Dalaman ve Göksu ırmaklarında yapılıyor olması bu akarsuların hızlı olmasıyla ilgilidir.

CEVAP: B

1. Seçeneklerden verilen göllerden Büyük Çekmece, kıyıda dalganın yaptığı biriktirme sonucu koyun önünün kapanmasıyla oluşan kıyı set gölü (lagün) örneğidir.

CEVAP: B

2. Diğer adı Kuş Gölü olan Manyas Gölü kuş cenneti olarak bilinir.

CEVAP: A

3. Dünyanın en büyük sodalı gölü olan Van Gölü'nde balıkçılığın gelişmesi beklenemez.

CEVAP: E

4. Çıldır, Kovada, Tortum ve hazar göllerinin gideğeninde (gölün fazla sularını boşaltan, kaynağını gölden alan akarsuda) hidroelektrik santral kurulmuştur.

Van Gölü'nün böyle bir özelliği yoktur.

CEVAP: A

5. Verilen şekil incelendiğinde koyun ağız kısmının kapandığı görülmektedir. Denizde etkili olan güç dalgadır ve koyun ağızını biriktirme yaparak kapatmış ve gölü oluşturmuştur.

CEVAP: E

6. Seçeneklerde verilen göllerden Tuz Gölü Türkiye'nin en sıcak gölüdür. Dolayısıyla küresel ısınmaya bağlı, kuraklığın artmasıyla alanının daha çok küçülmesi beklenir.

CEVAP: D

7. Tuz, Akşehir ve Eber İç Anadolu Bölgesi'nin gölleridir. Manyas, Ulubat ve Sapanca Marmara'nın, Beyşehir ve Eğirdir Akdeniz'in, Bafa (Çamiçi) ve Köyceğiz Ege'nin gölleridir.

CEVAP: D

8. Aşırı kuraklık göllerin su kaybetmesine, kurumasına neden olur. Bu nedenle Türkiye'de yaz kuraklığının en fazla olduğu Güneydoğu Anadolu'da büyük göllerin oluşması beklenmez (doğal göl olmayan tek bölge).

CEVAP: C

9. Büyük Çekmece, Küçük Çekmece ve Durusu (Terkos) ülkemizdeki kıyı set gölleridir.

CEVAP: A

10. Haritada gösterilen alanlardan V'te lav set göllerinin tipik örneklerine rastlanır (Erçek, Nazik, Haçlı gölleri).

CEVAP: E

1. Marmara Deniz’i bütünüyle ülkemiz sınırları içerisinde yer alır. Dolayısıyla bu denizde uluslararası sular kavramından bahsedilmez. Deniz tamamıyla Türkiye’nin kara suları olarak kabul edilir.

CEVAP: D

2. I. Dağların kıyıya paralel olduğu yerlerde görülen boyuna kıyı,
II. Dağların kıyıya dik olduğu yerlerde görülen enine kıyı,
III. Akarsu vadi ağzlarının çökerek deniz suları altında kalmasıyla oluşan ria tipi kıyı örneğidir.

CEVAP: C

3. Denizli, İzmir Balıkesir ve Bursa fay hatlarına çok yakın kurulmuş illerdir. Dolayısıyla sıcak su kaynakları (jeotermal enerji) bakımından çok zenginlerdir. Konya bu illere göre daha fakirdir.

CEVAP: A

4. Falez (yalıyar); dalga aşındırması sonucu oluşan dik yamaçlardır. Dağların kıyıya paralel olup hemen kıyıdan yükseldiği bölgelerde yaygındır. Haritada gösterilen noktalardan III, IV ve V’te dağlar kıyıya paraleldir. Ancak IV’te dağlar hemen kıyının gerisinden yükseldiği için daha çoktur.

CEVAP: D

5. Karstik şekiller; kalker (kireç taşı), jips (alçı taşı) ve kaya tuzu gibi kolay eriyebilen kayaların suyun etkisiyle çözünmesi, çözünen maddelerin birikmesi sonucu oluşurlar. Göller Yöresi ve Batı Toroslar’da karstik şekillerin sık görülmesi eriyebilen kayaların varlığını kanıtlar.

CEVAP: B

6. Rüzgâr aşındırma ve biriktirme şekillerinin yaygın olduğu yerlerde rüzgar erozyonunun etkili olması gerekir.

Rüzgâr da yağışın az, bitki örtüsünün cılız olduğu yerlerde etkilidir.

CEVAP: E

7. Türkiye’deki ria tipi kıyılar; Çanakkale ve İstanbul boğazları, Haliç (İstanbul) ve Ege’nin güney kıyılarıdır.

CEVAP: D

8. Dağların kıyıya dik uzandığı Ege kıyısında girinti-çukurtu (koy ve körfezler) çoktur. Dolayısıyla gerçek uzaklık ile kuş uçuşu uzaklık arasındaki fark fazladır.

CEVAP: A

9. Traverten; karstik arazilerde suyun içinde eriyik halde bulunan kalkerin (kireç taşı) tabakalar halinde çökmesiyle oluşan gözenekli taşlardır. Pamukkale travertenleri en tipik örnektir.

CEVAP: B

10. Gelgit, özellikle Ay’ın çekim etkisine bağlı olarak deniz sularının yükselip (gel) alçalmasıdır (git).

Gelgitin etkisiyle akarsuyun denize getirdiği malzemeler açığa sürüklenir ve akarsu biriktirme yapamaz. Buna göre kıyılarımızda rastladığımız akarsu birikim şekilleri gelgitin etkisinin az olduğunu gösterir.

CEVAP: A

11. Türkiye’de 3000-3250 metrelerden sonra buzul şekillerine rastlanır. A, B, C ve E seçeneklerinde verilen dağların yükseklerinde buzul etkisi vardır. Ancak Güney Marmara’da bulunan Biga Yöresi (Çanakkale)’nde yükselti son derece azdır ve buzuldan bahsedilmez.

CEVAP: D

1. Dağların kıyıya dik uzandığı Ege kıyılarında girinti-çıkıntı çoktur. Bu durum kıyının gerçek uzunluğu ile kuş uçuşu uzunluğu arasındaki farkın fazla olmasına neden olur.

CEVAP: D

2. Lapa; karstik arazilerde kar ve yağmur sularının kalkerli eritmesi sonucu oluşmuş küçük oluklardır. Türkiye'de karstik şekillenmelerin en tipik örneklerine Akdeniz Bölgesi'nde Toroslar üzerinde rastlanır.

CEVAP: B

3. Tombolo, dalganın yaptığı biriktirme sonucu kıyıya yakın bir adanın karaya bağlanmasıyla oluşan yarımada'dır. Güney Marmara'da bulunan Kapıdağ Yarımadası bir tombolo örneğidir.

CEVAP: B

4. Dağların hemen kıyının gerisinden başlayıp yükseldiği yerlerde kıyı derindir ve dalga aşındırması etkilidir. Haritada gösterilen yerlerden I, II, III ve IV'te dalga aşındırması sonucu falezlere rastlanır. Çukurova'da ise (V) dağlar içeride başlar ve sığ bir denizdir, dalga aşındırması etkili olamaz.

CEVAP: E

5. Gece - gündüz sıcaklık farkının az olduğu yerlerde nem ve yağış fazladır. Bunun sonucunda bitki örtüsü de gürdür. Dolayısıyla böyle yörelerde rüzgar aşındırma ve biriktirme şekillerinden bahsedilmez.

CEVAP: B

6. Ölüdeniz Lagünü - dalga

Meke Tuzlası - volkanizma

Doğu Karadeniz sirkleri - buzul

Tortum Gölü - heyelan

Cennet - cehennem obruğu (Mersin) ise karstik aşındırma sonucu oluşmuştur.

CEVAP: A

7. Lagün, kıyı oku ve kıyı kordonu sığ denizlerde dalga biriktirmesi sonucu oluşan şekillerdir. Ancak Doğu Karadeniz'de dağların kıyıda başlamasının etkisiyle derin kıyılar oluşmuştur. Bu kıyılarda dalga güçlü olacağından daha çok dalga aşındırma şekilleri (falez) görülür.

CEVAP: A

8. Karstik ova (polye); karstik aşınmanın ilerlemesi sonucu oluşan ova görünümlü geniş çukurlardır. Delta; akarsu biriktirmesi sonucu oluşan ovalardır.

CEVAP: B

9. Haritada gösterilen kıyılarda derinlik fazladır. Bu nedenle dalga aşındırması sonucu oluşan dik yamaçlara (falezlere) rastlanır.

CEVAP: A

1. Yağışın fazla olduğu bölgelerde bitki örtüsü gür olduğu için, suyun veya rüzgarın etkisiyle toprağın süpürülmesi (erozyon) azdır. Buna göre haritada III numarayla gösterilen Doğu Karadeniz'de erozyon en azdır.

CEVAP: C

2. Haritada Güneydoğu Anadolu ve İç Anadolu Bölgesi'nde bulunan iki yöre gösterilmiştir. Bu yörelerde yağış az, bitki örtüsü cılız ve yer şekilleri sadedir. Dolayısıyla rüzgâr erozyonunun en etkili olduğu yerlerdir.

CEVAP: B

3. Soruda Türkiye ile ilgili verilen bilgiler, yamaçlarda toprağın tutunamayıp süpürülmesine ve aşınmasına neden olur.

CEVAP: C

4. A, B, C ve D seçenekleri erozyondan korunmak için alınması gereken önlemlerdir. Ancak nadas yönteminde (toprağın verimsiz olduğu ya da sulamanın yetersiz olduğu tarım alanlarında toprağın bir yıl veya daha fazla boş bırakılması şeklinde yapılan tarım) toprak boş bırakıldığı için erozyonu artırır.

CEVAP: E

5. Heyelanın oluşumunda etkili olan faktörler incelendiğinde; A, B, D ve E seçeneğinde verilen yerlerde eğim fazla olduğu için heyelan riski fazladır. Son derece düz olan Konya' da ise bu risk en azdır.

CEVAP: C

6. Suyu ve toprağı asıl doygun hale getiren kar erimeleridir. Bu nedenle her mevsim yağış alan Doğu Karadeniz'de kar erimelerine bağlı olarak ilkbaharda doygun hale gelen yamaçlarda heyelan (toprak kayması) daha çok görülür.

CEVAP: B

7. Erozyon, suyun veya rüzgârın etkisiyle toprağın üst kısmının süpürülmesidir. Can ve mal kaybına neden olmaz.

CEVAP: C

8. A, B, D ve E seçeneklerinde verilenler fay hatlarının geçtiği yerlerin ortak özellikleridir. Ancak ulaşım olanakları kısıtlı değildir. Özellikle bu alanlardaki tektonik ovalar boyunca ulaşım gelişmiştir.

CEVAP: C

9. Ağaçlandırma, nöbetleşe ekim (her yıl farklı ürün yetiştirilerek tarlanın boş bırakılmaması), yamaçları tarçalama (basamaklama) ve tarlayı eğime dik sürme erozyon için alınacak önlemlerdir. Ancak nadas (toprağın bir yıl veya daha fazla boş bırakılması) erozyonu artıran bir takım yöntemidir.

CEVAP: A

1. Karadeniz iklimi; en fazla yağışı sonbaharda, en az ilkbaharda alır.
Akdeniz iklimi; en fazla yağışı kışın, en az yazın alır.
Karasal iklimi; en fazla yağışı ilkbaharda, en az yazın alır. Buna göre verilen grafikler incelendiğinde; Karadeniz (b), Akdeniz (c), Karasal (a) olmaktadır.

CEVAP: B

2. Türkiye'nin en yüksek bölgesi Doğu Anadolu'dur. Bu nedenle en soğuk bölgedir.
Türkiye'de batıdan doğuya doğru gidildikçe yükselti artar sıcaklık düşer ve ürünlerin olgunlaşma süreleri uzar.

CEVAP: C

3. Aynı bölgede yer almalarına rağmen, Antalya ile Adana arasında yağış miktarının farklılık göstermesinde yer şekilleri etkilidir. Bölgenin batısında dağlar kıyıdan yükselirken doğusunda iç kesimden başlar. Bu durum Antalya'da m²'ye düşen yağışı artırır.

CEVAP: B

4. Soruda anlatılan özellikler bakı etkisini ifade eder. Türkiye'de dağların güneye bakan yamaçları güneşi görür, bakı etkisindedir.

CEVAP: A

5. Karadeniz iklimi - sonbahar,
Akdeniz iklimi - kış,
Karasal iklim - ilkbahar,
Sert Karasal iklim - yaz başında
en çok yağış alır. Buna göre Trabzon, Muğla, Konya ve Ardahan şeklinde sıralanır.

CEVAP: A

6. Verilen grafik Akdeniz iklimine aittir. Bu durumda güneşlenme süresi uzundur.

CEVAP: E

7. Muğla'nın bulunduğu Menteşe Yöresi'nde yükselti fazladır ve dağlar yön değiştirerek kıyıya paralel uzanır. Bu durum Muğla'nın yağışının diğer illerden fazla olmasına neden olur.

CEVAP: C

8. Akdeniz ikliminin görüldüğü yerlerde en fazla yağış kış aylarında düşer. Seçeneklerde verilen Amik (Hatay), Çukurova (Adana), Menemen (İzmir) ve Balat (Aydın) Ovası Akdeniz ikliminin etkisiyle kış aylarında çok yağış alırlar. Çarşamba (Samsun) Ovası ise Karadeniz ikliminin etkisiyle sonbaharda en çok yağış alır.

CEVAP: A

9. A, C, D ve E seçenekleri Türkiye'nin iklimiyle ilgili doğru bilgilerdir. Ancak Türkiye'nin en az yağış alan bölgesi dağlarla çevrili çanak şeklinde olan İç Anadolu Bölgesi'dir.

CEVAP: B

10. Güneş ışınlarının geliş açısı, bulunduğumuz enleme bağlı olarak güneyden kuzeye doğru küçülür. Bu da sıcaklığın güneyden kuzeye doğru azalmasına neden olur. İzmir Mersin'e göre daha kuzey enlemde olduğu için sıcaklığı düşüktür.

CEVAP: E

11. Şekille gösterilen yağış türlerinden;
I. yükselim yağışıdır. İç Anadolu'da ilkbaharda çok görülür.
II. cephesel yağıştır. Akdeniz Bölgesi'nde kışın çok görülür.
III. yamaç yağışıdır. Karadeniz Bölgesi'nde çok görülür.

CEVAP: D

12. Seçeneklerde verilen il ikililerinden Şanlıurfa ile Hakkari yaklaşık aynı enlem üzerinde yer alırlar. Bu nedenle aralarındaki sıcaklık farkının nedeni enlem olmaz. Farkın nedeni yükseltidir.

CEVAP: D

1. Haritada gösterilen oklara göre I lodos, II karayel, III poyraz ve IV samyeli (Rüzgarların kodlanması: K a Y I P S a K a L).

CEVAP: D

2. Bağıl nem = $\frac{\text{Mutlak nem} \times 100}{\text{Maksimum nem}}$
Mutlak nem = havadaki nem miktarı
Maksimum nem = havanın nem alma kapasitesi
Bağıl nem %100 oranını aştığı zaman havada yağış başlar.

Verilen seçeneklerden Sinop yağışın en fazla olduğu ildir. Dolayısıyla bağıl nem oranı da en yüksektir.

CEVAP: A

3. Dünya'nın küreselliğinden dolayı güneş ışınlarının atmosferde aldığı yol ekvator'dan kutuplara doğru uzar (tutulma artar.). Bu durum enerji kaybına neden olur. Buna göre seçeneklerde verilen illerden en kuzeydeki Artvin'de tutulma en fazladır.

CEVAP: D

4. İklimin ilk sonucu bitki örtüsüdür. Bu nedenle bitki örtüleri farklı olan yerlerin iklimleri de kesinlikle farklıdır.

CEVAP: C

5. Doğu Karadeniz Dağları, Rize ile Gümüşhane arasında bir duvar gibi uzanır. Dolayısıyla deniz etkisi iç kesimde yer alan Gümüşhane'ye giremez. Böylece hem yıllık sıcaklık farkı artar, hem de yağış azdır.

CEVAP: A

6. I'de yükselim (konveksiyonel) yağışı (İç Anadolu), II'de yamaç (orografik) yağışı (Karadeniz) anlatılmıştır. Buna göre Konya ve Rize bu yağışların en çok görüldüğü illerdir.

CEVAP: C

7. Kıyıda yer alan Ege Bölgesi deniz etkisine açık olduğu için İç Anadolu'dan fazla yağış alır.

Doğu Anadolu Bölgesi ise yükseltisi fazla olduğu için (yükselti arttıkça sıcaklık düşer, yağış artar) İç Anadolu'dan fazla yağış alır.

CEVAP: C

8. Deniz etkisine kapalı, çukur bölgeler Türkiye'nin en az yağış alan yerleridir. Haritada gösterilen yerlerden III (İğdır) bu özelliklere sahip olduğu için Tuz Gölü çevresinden sonra Türkiye'nin en az yağış alan yeridir.

CEVAP: C

9. Dağların kıyıya dik uzandığı Ege Bölgesi'ndeki Menteşe Yöresi'nde (Muğla), dağlar yön değiştirerek kıyıya paralel uzanır ve yükselti daha fazladır.

Bu durum Muğla'ya düşen yağış miktarının daha fazla olmasına neden olur.

CEVAP: A

10. Kars yaklaşık 2000 m, Iğdır ise 850 m yüksekliğe kurulmuş illerdir. Bu iki il arasındaki belirgin yükselti farkı aldıkları yağış miktarını etkiler (Yüksek yerler çukur yerlere göre daha fazla yağış alır.).

CEVAP: A

11. A, B, D ve E seçeneklerinde verilenler ülkemizde yağışın dağılımını etkiler. Jeolojik yapı (yer'in yapısı) ise, Türkiye'nin jeolojik zamanlar boyunca geçirdiği evreler sonucu kazanmış olduğu yapısal özellikleridir.

CEVAP: C

12. Haritada gösterilen yerlerden, II (Akdeniz Bölgesi) ve IV (Ege Bölgesi)'te Akdeniz iklimi görülür. Dolayısıyla yağış rejimleri benzerdir (kışlar yağışlı, yazlar kuraktır).

CEVAP: E

1. Maki; Akdeniz ikliminin hakim olduğu bölgelerde zeytin, zakkum, defne ve keçiboynuzu gibi bodur ağaçlardan oluşan bir bitki topluluğudur.

CEVAP: B

2. Orman üst sınır, sıcaklıkla doğru orantılıdır. Sıcaklığın fazla olduğu yerlerde ağaçlar dağların yüksek yerlerine kadar çıkabilirler. Buna göre haritada gösterilen yerlerden V'te orman üst sınırı en yüksektir (yaklaşık 2200m'ye kadar kızılçam ormanları vardır).

CEVAP: E

3. Haritada gösterilen oklardan I, II, IV ve V'te dağlar kıyıya paralel uzandığı için kıyı ile iç kesim arasında belirgin iklim farklılığı görülür. III'te ise dağlar kıyıya dik uzanır ve deniz etkisi iç kesimlere kadar sokulur, iklim farklılığı azalır.

CEVAP: C

4. Akdeniz'den Marmara Denizi'ne kadar olan kıyı hattı boyunca Akdeniz iklimi görülür ve bitki örtüsü makidir. Ancak enlem etkisine bağlı olarak kuzeye doğru üst sınırı değişiklik gösterir.

CEVAP: C

5. Verilen grafik incelendiğinde bu merkezde en fazla yağışın ilkbaharda, en az yağışın yazın düştüğü ve ortalama sıcaklıkların kışın 0°C, yazın 25°C civarında olduğu görülür. Buna göre iklim tipi karasaldır ve bitki örtüsü bozkırdır.

CEVAP: C

6. Bozkır (step) karasal iklimin bitki örtüsüdür. Bu iklimde kışlar soğuk, yazlar sıcak ve kuraktır. Yağış rejimi düzensizdir. En çok yağış ilkbaharda düşer. Bu koşullara uyan soğuğa dayanıklı ürünler (buğday, arpa, elma, üzüm vs.) yetiştirilir.

CEVAP: E

7. Tablo incelendiğinde;

- Akdeniz iklimi, bitki örtüsü makidir.
- Karadeniz iklimi, bitki örtüsü gür ormandır.
- Sert karasal iklim, bitki örtüsü çayırılar, otlaklardır.
- Karasal iklim, bitki örtüsü bozkırdır (step).

Yükseltinin fazlalığına bağlı olarak gördüğümüz sert karasal iklim (Kuzeydoğu Anadolu) karasallık şiddetinin en fazla olduğu iklimdir.

CEVAP: E

8. Nemliliğin ve yağışın en fazla olduğu Doğu Karadeniz'de (V) orman alt sınırı en düşüktür. Sıcaklığın en fazla olduğu Akdeniz Bölgesi'nde (II) orman üst sınırı yüksektir.

CEVAP: D

9. Antropojen bozkır; insanların çeşitli nedenlerle ormanları tahrip etmesi sonucu, yağışın az olduğu yerlerde oluşan bozkırlardır. Yapılan araştırmalar İç Anadolu ve Ergene Havzası'nda önceleri ormanların çok daha yaygın olduğunu göstermektedir. Ancak yüzyıllar boyunca bu ormanlar tahrip edilmiş yerine bozkırlar oluşmuştur.

CEVAP: B

10. İç Batı Anadolu'daki Uşak'ta hem Akdeniz ikliminin bitki örtüsüne (maki), hem de karasal iklimin bozkırına rastlanılması geçiş alanında olduğunu ve geçiş iklimlerinin görüldüğü ispatlar.

CEVAP: B

11. Karadeniz'in kuzey yamaçlarında, yaklaşık 200 m ile 1200 m yükselti aralığında kestane, gürgen, palamut ve kayın gibi ağaç türleri yaygındır. Kızılçam ise, Akdeniz ikliminin tipik ağaç türüdür.

CEVAP: D

12. Yamaç boyunca gösterilen bitki topluluklarının I. şekilde bozkırla, II. şekilde geniş yapraklı ormanla başlaması iklimlerinin farklı olduğunu yani yağış ve sıcaklık ortalamalarının farklı olduğunu gösterir.

CEVAP: E

TÜRKİYE'NİN İKLİM TİPLERİ, BİTKİ ÖRTÜSÜ VE TOPRAK TİPLERİ - IV

1. Doğu Karadeniz, her mevsim çok yağış aldığı için toprakları humusça (bitki atıklarından oluşan organik madde) zengin ve yıkanmıştır. Ayrıca yağışa bağlı olarak gür orman örtüsüne sahip olmasıyla ev yapılarında ahşap kullanılır ve orman sanayisi gelişmiştir.

CEVAP: A

2. Orman örtüsünün altında bulunan, organik madde bakımından zengin ve koyu renkli bir topraktır. Buna göre haritada gösterilen yerlerden V'te en yaygın görülür.

CEVAP: E

3. Karasal iklimin etkili olduğu yerlerde mekanik (fiziksel) çözülme fazladır. Haritada gösterilen yerlerden II ve IV'te karasal iklim görüldüğü için mekanik çözülme daha etkilidir.

CEVAP: D

4. Karasal iklimin etkili olduğu iç bölgelerde, yağışın azlığına ve kuraklığa bağlı olarak toprak az yıkanmıştır ve yüzeyi daha tuzludur.

CEVAP: E

5. Yerli (zonal) toprakların oluşumunda bulundukları yerin iklim özellikleri en önemli faktördür. Fiziksel ve kimyasal ayrışma, topraktaki humus miktarı iklime bağlıdır.

Ülkemizde de iklim çeşitliliğine bağlı olarak farklı toprak türleri görülür.

CEVAP: B

6. Yıllık yağış miktarı düşük ve sıcaklık farkı fazla olan bölgelerde fiziksel ufalanma (II nolu merkez), yıllık yağış miktarı fazla ve sıcaklık farkı az olan bölgelerde kimyasal ufalanma (I nolu merkez) meydana gelir.

CEVAP: B

7. Akarsu ağının sık görüldüğü yerlerde yalnızca alüvyal topraklara rastlanır. Bu sebeple buralarda toprak çeşitliliği çok görülmez.

CEVAP: A

8. Yağışın ve nemin fazla olduğu yerlerde kimyasal çözülme daha fazla görülür. Doğu Karadeniz çok fazla yağış alması sebebiyle burada kimyasal çözülme daha fazladır.

CEVAP: C

9. II nolu merkezin işaretlendiği yer Bafra ve Çarşamba deltalarıdır. Bu sebeple bölgede görülen yaygın toprak, alüvyal topraktır.

CEVAP: B

10. Kolüvyal topraklar eğimli arazilerde görülen azonal (taşınmış) topraklardır. Bu sebeple ana kayanın özelliğini taşımazlar.

CEVAP: E

1. Tarımsal nüfus yoğunluğu = Tarımla uğraşan / Tarım Alanı
Bu formüle göre, tarımla uğraşan nüfusları aynı olan bu beş bölgeden tarımsal nüfus yoğunluğu en fazla olanın (III – 258 kişi) ekili - dikili arazisi o kadar azdır.

CEVAP: C

2. Verilen tablo incelendiğinde, nüfus artış hızı eksi değerlerde olan Kars'ta nüfusun azaldığı, artı değerlerde olan Kırıkkale, Uşak, Bartın ve Yalova'da nüfusun arttığı yorumlanır. Ancak nüfus miktarına ait bir bilgiye ulaşılamaz.

CEVAP: E

3. Verilen yörelerden Akdeniz Bölgesi'nde bulunan Taşeli Platosu karstik (eriyebilen kayalar) arazi özelliği ve engebelliğine bağlı olarak Türkiye'nin en seyrek nüfuslu yörelerindendir.

CEVAP: E

4. İzmit, Sakarya, Bursa ve Çatalca (İstanbul) Marmara'nın gelişmiş yöreleridir. Nüfusun yoğun olduğu ve göç alan yerleridir. Ancak Çanakkale Yöresi ana yollara uzak, engebeli arazi özelliğiyle çok gelişmemiş Marmara'nın en seyrek nüfuslu yerlerindendir.

CEVAP: D

5. Seçeneklerde verilen yerlerden Konya yağışın azlığı ve kuraklık nedeniyle seyrek nüfusludur.

CEVAP: A

6. Türkiye'nin 1985 ile 2018 yıllarına ait nüfus özellikleri incelendiğinde; Ölüm oranı azalmış (sağlık hizmetlerinin gelişmesi ve yaşam standartlarının yükselmesi), Nüfusun ikiye katlanma süresi, Ortalama yaşam süresi, Yaşlı nüfus oranı, Eğitim düzeyi ise artış göstermiştir.

CEVAP: A

7. I'de doğum planına göre nüfus artış hızı çok yüksektir. Bu da göç olduğunu gösterir.

II'de doğum oranı çok yüksek, nüfus artış hızı düşüktür. Bu da göç verdiğini gösterir.

V'te doğum oranı çok düşük, artış hızı çok yüksektir. Bu da çok göç aldığını gösterir (sanayileşmiş - gelişmiş).

II ve IV'te doğuma bağlı nüfus artış hızı yüksektir.

III'te doğum ve artış hızı dengelidir. Sanayileşmiş denemez.

CEVAP: C

8. Bağımlı nüfus; çalışma çağındayken olmayan (0 - 14 yaş arası veya 65 yaş üzeri), çalışanlar tarafından geçimleri sağlanan nüfustur. Doğum oranını yüksek olduğu gelişmemiş ülkelerde bağımlı nüfus oranı fazladır. Ülkemizde son yıllarda nüfus artış hızında azalmalar olsa da bağımlı nüfus oranı halen yüksektir. Erkek nüfus miktarı daha fazladır. Ülkemizde %50.2 erkek, %48.2 kadın nüfus oranıdır.

CEVAP: C

9. I (Çanakkale), II (Menteşe Yöresi), III (Konya), IV (İstanbul) ve VI (Şanlıurfa) ile ilgili verilen yorumlar doğrudur. Ancak V ile gösterilen Hakkâri Yöresi yükseltiye bağlı olarak Türkiye'nin iyi yağış alan yerlerindendir. Tenhaliğının öncelikli nedeni arazinin çok engebeli olmasıdır.

CEVAP: C

10. Konya'nın yüzölçümü büyük olduğu için aritmetik nüfus yoğunluğu diğer illere göre daha azdır. Konya'da kilometre karaya 55 kişi düşmektedir.

CEVAP: D

11. A, B, C ve D seçeneklerinde verilenler Türkiye nüfusu ile ilgili doğru bilgilerdir. Ancak günümüzde hizmet sektöründe çalışanların oranı (%54.3) daha yüksektir. Tarımda çalışanların oranı %18.7 civarındadır.

CEVAP: E

12. Haritada gösterilen yerlerden I, II, III ve IV sanayisi gelişmiş, göç alan merkezlerdir. Erkek nüfus fazladır. V ise Türkiye'nin en çok göç yollayan yerlerindendir ve kadın nüfus fazladır.

CEVAP: E

1. Karadeniz Bölgesi'nin engebeli yapısı ulaşımın, ticaretin ve sanayinin gelişmesine izin vermez. Dolayısıyla halk küçük ve parçalı arazilerde tarımla uğraşır. Karadeniz Bölgesi'nin çok yağış alması aktif nüfusun sektörel dağılımını etkilemez.

CEVAP: C

2. Nüfus sayımıyla; Türkiye'nin toplam nüfusu, nüfusun özellikleri (yaş, cinsiyet, eğitim, çalışan nüfusun sektörel dağılımı, kentsel - kırsal nüfus), nüfusun dağılışı ve göç özellikleri belirlenir. İş yerleri için gerekli personel ihtiyacı öğrenilemez.

CEVAP: B

3. Haritada gösterilen yerlerden IV, Türkiye'de en az yağış alan yerdir. Nüfusun seyrekliği tamamen kuraklığa bağlıdır.

CEVAP: D

4. Ülkemizde nüfus artışının fazla olmasından dolayı yemek ve barınma ihtiyacı artmaktadır. Gıda ve inşaat sektörünün hızlı gelişmesinin öncelikli nedeni budur.

CEVAP: B

5. Endüstri, hizmet ve madencilik sektörlerinin tümünün geliştiği bir bölgenin ekonomisi diğerlerinden çok daha gelişmiştir.

CEVAP: B

6. III numaralı bölgede doğum oranı en düşük olmasına rağmen, nüfus artış hızı çok yüksektir. Bu da dışarıdan çok göç aldığını gösterir.

CEVAP: C

7. Karabük – demir - çelik
Batman – petrol rafinerisi
Kırıkkale – petrol rafinerisi
Seydişehir – alüminyum işletmesi
Akhisar – tarım (tütün)

Buna göre diğerleri bazı yer altı kaynaklarına bağlı sanayi nedeniyle gelişme göstermişken, Akhisar tarıma dayalı olarak gelişme göstermiştir.

CEVAP: C

8. Seçeneklerde verilen yerlerden Kıy Ege'de turizm ve tarıma bağlı yıl içerisindeki nüfus değişimi (mevsimlik göç) daha fazladır.

CEVAP: B

9. İstanbul'un bulunduğu Çatalca nüfus yoğunluğunun en fazla olduğu yarımadadır.

CEVAP: C

10. A, C, D ve E seçeneklerinde verilenler ülkemizin nüfusuyla ilgili doğru bilgilerdir. Ancak ülkemizde erkek nüfusu (%50,2), kadın nüfusundan (%49,8) biraz fazladır.

CEVAP: B

11. I, II, IV ve V'in seyrek nüfuslu olmasında arazinin engebeliği öncelikli nedendir. Ancak yer şekillerinin sade olduğu Tuz Gölü çevresinde (III), yağışın çok az olması ve kuraklık az nüfuslu olmasının nedenidir.

CEVAP: C

12. Menteşe Yöresi ve Hakkâri Yöresi'nde arazinin engebeli olması tarım, ulaşım ve sanayinin gelişmesini engellemiştir.

Ancak bu yörelerde yağışın fazla olması olumsuz bir durum yaratmaz.

CEVAP: A

1. Seçeneklerde verilen illerde Elazığ, Türkiye'de maden çeşitliliğinin en fazla olduğu Yukarı Fırat Bölümü'nde bulunur. Madencilik sektörü diğerlerine göre daha çok gelişmiştir.

CEVAP: D

2. Kerpiç, kurak ve yarı kurak bölgelerde, ağaçtan yoksun bozkırlarda yaygındır (I).
Taş, yakın çevrede bulunan taşlar yapı malzemesi olarak kullanılır. Türkiye'de Akdeniz Bölgesi'nde yaygındır (II).

Ahşap, ormanın yoğun olduğu yerleşim alanlarında yaygındır (III).

CEVAP: E

3. Su kaynaklarının yaygın, yer şekillerinin engebeli olduğu Doğu Karadeniz, dağınık yerleşmenin Türkiye'de en yaygın görüldüğü yerdir. Buna göre seçeneklerde verilen il ikililerinden Giresun ve Artvin'de dağınık yerleşme belirgindir.

CEVAP: C

4. A, B, D ve E seçeneklerinde verilenler ülkemizdeki kırsal yerleşmelerin özellikleridir. Ama kırsal yerleşmeler Karadeniz, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde daha yaygındır.

CEVAP: C

5. Türkiye'de dağınık yerleşmelerin en tipik örnekleri Doğu Karadeniz'de görülmektedir (su çok ama arazi engebeli). Burada yapılan ekonomik faaliyet ise tarım ve hayvancılıktır.

CEVAP: A

6. Verilen ifadeler plansız kentleşmenin sonuçlarıdır.

CEVAP: D

7. Kırsal yerleşmedeki evlerin yapısında; iklimin, yer şekillerinin, geleneklerin, ekonomik faaliyetlerin, inşaat malzemesi kaynaklarının etkisi, arsa fiyatlarına göre çok daha önemlidir.

CEVAP: C

8. Türkiye'de nüfus artışının fazla olmasının getirdiği sorunlardan bir de konut yetersizliğidir. Bu durum projelerle çözülmeye çalışılsa bile istenilen düzeye ulaşılamamıştır.

CEVAP: D

9. Dağların uzanış doğrultusunun meskenlerin yapımında kullanılan malzemeler üzerinde bir etkisi yoktur. Örneğin; dağların kıyıya paralel olduğu iki bölgeden Akdeniz'de taş, Karadeniz'de ahşap yapıları meskenler yaygındır.

CEVAP: B

10. Seçeneklerde verilen merkezlerden İnegöl (Bursa), Akhisar (Manisa), Lüleburgaz (Kırklareli) ve Düzce'de tarım ve tarıma dayalı sanayi gelişmiştir. Soma (Manisa) ise, linyit yataklarından dolayı maden bölgesidir.

CEVAP: A

11. Verilen illerde Bursa ve Mersin tarım, sanayi, ticaret ve turizm özellikleriyle fonksiyonel çeşitliliği daha fazla olan şehirlerdir.

CEVAP: D

12. A, B, C ve E seçenekleri kır ve kent yerleşmelerinin ayrımında doğrudan belirleyicidir. Ancak bulunan ev sayısının etkisi çok daha azdır.

CEVAP: D

1. Kişi başına düşen millî gelir, bölgeler arasındaki sosyoekonomik dengesizliklere göre yani bölgeler arasındaki tarım, sanayi, ticaret, sağlık, eğitim farklılıklarına bağlı olarak değişiklik gösterir. Buna göre İstanbul, İzmir gibi gelişmişliğe bağlı göç alan kentlerde kişi başına düşen millî gelir fazladır.

CEVAP: A

2. Bir yörede tarımda makineleşmenin artması işsizliğe neden olur. Bu durumda insanları göçe zorlar.

Haritada gösterilen yerlerden I, III, IV ve V arazinin engebeli olduğu yerlerdir, makineleşmeye uygun değildir. Ancak İç Anadolu'da (II) makineleşme gelişmekte, bu durum göçü artırmaktadır.

CEVAP: B

3. Çevre kirliliği; sanayileşmenin fazla olduğu, gelişmiş büyük şehirlerde yoğun olur. Dolayısıyla kırsal kesimden şehirlere olan göçlerin nedeni olamaz.

CEVAP: C

4. Seçeneklerde verilen illerde Aydın, turizm ve tarım için mevsimlik işçi alır.

CEVAP: C

5. Seçeneklerde verilen şehirlerden Antalya'nın Türkiye ekonomisine katkısı daha çok turizm ile olur. Dolayısıyla daha çok turizme bağlı mevsimlik göç alır.

CEVAP: A

6. Rize, Ordu, Adana ve Gaziantep tarıma dayalı mevsimlik işçi alırken Muğla turizm nedeniyle mevsimlik göç alır.

CEVAP: C

7. A, B, C ve D seçeneklerinde verilenler, göç alan bu kentlerde, nüfusun çokluğuna bağlı ortaya çıkan sorunlardır. Ancak yeni okul ve hastane açılması bir olumsuzluk değildir.

CEVAP: E

8. Mevsimlik göç alan yerlerde; tarım, hayvancılık, inşaat işçiliği ve turizm gibi iş kollarında çalışılır. Fabrika işçiliğinde genellikle süreklilik vardır.

CEVAP: C

9. Çarpık kentleşme görülmesi göçün sonucudur. Çok fazla göç alan yerlerde konut yetersizliğinden plansız bir kentleşme görülür. Hızla nüfusu artan kent bu nüfusun ihtiyaçlarını karşılayamaz.

CEVAP: B

10. Seçenekler verilen illerden Rize, Artvin, Trabzon ve Gümüşhane Karadeniz Bölgesi'nin göç yollayan illeridir. Zonguldak ise özellikle taş kömürü ve demir - çeliğe bağlı olarak göç almış bir ildir.

CEVAP: C

11. Ülkemizde mühendislerin, doktorların, ekonomistlerin, bilim adamlarının vs. çalışabileceği uygun ortamların yetersiz olması (sanayinin gelişmemesi) beyin göçünün nedenidir.

CEVAP: B

12. Herhangi bir ülkeden, başka ülkelere yönelik göçlere dış göçler denir. Seçeneklerde verilenlerde A, B, D ve E dış göçe örnektir. Ancak Hatay'da halkın bir yer değişikliği yoktur.

CEVAP: C

1. Seçeneklerde verilen ürünlerden çay, her mevsim bol yağış ister.

CEVAP: D

2. Kuzeydoğu Anadolu'da (Erzurum - Kars - Ardahan) sıcaklıkların düşük olması ve yaz döneminin kısa sürmesi sebzeçiliğin gelişmesine izin vermez (iklim koşulları genel olarak tarımın gelişmesine engel olur).

CEVAP: C

3. Üzüm, ceviz, elma gibi ürünler soğuğa karşı dayanıklı ürünlerdir. Bu ürünler soğuğa karşı dayanıklı olduğu için birçok iklim koşulunda yetişme imkânı bulmaktadır. Ayrıca bu tarım ürünlerinde iklim seçiciliği yoktur.

CEVAP: A

4. Buğday, büyüme döneminde serin bir nemlilik (ilkbahar), olgunlaşma ve hasat döneminde ise sıcak ve kurak (yaz) hava koşulu ister. Ülkemizde ilkbahar yağışlarına bağlı olarak yetiştirildiği için iklim koşullarında görülen kararsızlıklardan etkilenir ve yıldan yıla üretiminde dalgalanmalar olur.

CEVAP: D

5. I, II, III ve IV'te verilen ifadeler tarımı etkileyen olumsuz koşullardır. Ancak iklim çeşitliliğinin fazla olması (V) ürün çeşitliliğini artırdığı için olumlu bir özelliktir.

CEVAP: E

6. Seçeneklerde verilen ürünlerden mercimek aşırı nemsizliğe, kuraklığa dayanabilen bir üründür. Bu nedenle sulamaya pek fazla ihtiyaç duyulmaz.

CEVAP: A

7. Ceviz iklim seçiciliği az olan bir tarım ürünüdür. Birçok bölgede yetişme imkânı bulmaktadır.

CEVAP: C

8. Ülkemizde tarımda makine kullanımı birçok bölgede artmıştır. Ancak doğal koşulların uygun olmadığı dağlık Doğu Karadeniz'de makineleşmenin gelişmesi mümkün değildir.

CEVAP: A

9. Yağışın ve nemliliğin çok olduğu yerlerde ormanın kendi kendini yenilemesi daha kolaydır. Buna göre seçeneklerde verilen yörelerden Konya Ovası Türkiye'de yağışın en az olduğu, kuraklığın fazla olduğu yerdir. Dolayısıyla ormanın kendini yenilemesi zor ve uzun sürer.

CEVAP: D

10. A, B, C ve D seçeneklerinde verilenler intansif tarım (modern tarım) yöntemleridir. Nadas ise, sulama sorununu çözemediği yerlerde topraktan her yıl yararlanılamayıp, bir yıl boş bırakılmasıdır. Bu yöntem ekstansif tarımda (gelenekçi, ilkel tarım) kullanılır.

CEVAP: E

11. Verilen özellikler gelişmiş bölgeler veya ülkelerde kullanılan modern tarım yöntemleridir (intansif tarım).

CEVAP: B

12. Modern (intansif) tarım yöntemlerinin kullanıldığı bir yörede doğal koşullara (yağışa) bağılılık azalır. Ekonomik değeri yüksek olan ürünler daha çok yetiştirilir (sebzeçilik, endüstri ürünleri gibi). Tahıl tarımı tercih edilmez.

CEVAP: E

1. Sert Karasal iklimin görüldüğü (uzun soğuk kış dönemi arkasından kısa ve serin yazların yaşandığı iklim tipi) Erzurum - Kars yöresi (IV) sebze tarımı için uygun değildir. Haritada gösterilen diğer yerlerde yazlar sıcak ve kuraktır.

CEVAP: D

2. Haritada yerleri gösterilen ürünlerden II numaralı bölgede yağış koşulları yeterli olmadığı için çay yetiştirilemez. Çay ülkemizde daha çok Doğu Karadeniz kıyılarında yetişmektedir.

CEVAP: E

3. Yağış ve nemin az olduğu yerlerde sulamanın yaygınlaştırılması birim alandan alınan verimi artırır. Doğu Karadeniz ise Türkiye'de her mevsim yağış alan, yağışın ve nemin en fazla olduğu yerdir. Dolayısıyla sulama ihtiyacı yoktur.

CEVAP: A

4. Rize ve çevresinde bu uygulamaya daha az ihtiyaç duyulur. Yıllık yağış miktarının az olduğu yerlerde daha çok uygulanır. GAP sonucunda Şanlıurfa'da nadasa bırakılan alanlar azaldı, çünkü sulama imkânları gelişti.

CEVAP: C

5. Haritada gösterilen yerlerden I (Ege Bölgesi)'de koşulların uygunluğu (iklim ve yer şekilleri) ile daha iyi gelir getiren ürünler yetiştirilip modern (intensif) tarım yöntemleri (sulama, gübreleme, makine, kaliteli tohum kullanımı) uygulanır.

CEVAP: A

6. Ekstansif (geleneksel, ilkel) tarım doğal koşullara bağlı, yağışa bağlı yapılan tarımdır. Dolayısıyla iklime bağımlılığı fazladır.

CEVAP: B

7. Haritada gösterilen alanlarda denizellik etkili ve kış ılıkılığı fazladır. Bu koşullar turuncgöl için uygundur. (Akdeniz'den sonra en çok Ege Bölgesi yetiştirir. Rize yöresinde de az miktarda vardır).

CEVAP: E

8. Haritada gösterilen yerlerden IV Çukurova (Adana)'dır. Verilen özelliklere sahip olup topraktan yılda iki veya üç defa ürün alabilen bir ovadır.

CEVAP: D

9. Pirinç – sıtma

Kenevir ve haşhaş – uyuşturucu

Tütün – kalitenin korunması amacıyla devlet kontrolünde yetiştirilir. Pamukta böyle bir kısıtlama yoktur. Üretiminin artırılması için çalışmalar yapılır.

CEVAP: D

10. Doğal bitki örtüsü iklimin bir sonucudur. O bölgede görülen iklimin özelliğine göre oluşan bitki topluluğudur. Sulamayla çeşitliliği artmaz.

CEVAP: C

11. Haritada gösterilen yerlerden V Doğu Anadolu Bölgesi'ndedir ve sebzeçilik tarımı için uygun özelliklere sahip değildir. III İç Anadolu Bölgesi'ndedir. Burada ise sulamanın yetersizliği sebzeçiliğin yapılmasını zorlaştırır.

CEVAP: E

12. Tarım arazilerinin giderek azaldığı ülkemizde çiftçi sayısını artırmak verimi artırma yöntemi olamaz. Ayrıca modern tarımda artan makine kullanımına bağlı olarak tarımla uğraşan nüfusta azalma olmaktadır.

CEVAP: E

1. I, II, III ve IV'te verilen ifadeler modern yöntemlerle yapılan besiciliğe ait özelliklerdir. V ise doğal koşullarda yapılan mera hayvancılığın özelliğidir.

CEVAP: E

2. Bebek ve çocuk ölümlerinin artması sağlık hizmetlerinin bozulduğunu gösterir. Bu durumda gerileme yaşanmış olur.

CEVAP: B

3. Küçükbaş hayvanlara en uygun alanlar bozkırlarla kaplı ova ve platolardır.

CEVAP: B

4. Mera hayvancılığı doğal ortamda yapıldığı için, et ve süt kalitesi yüksektir.

CEVAP: C

5. Konya'da bazı yem bitkilerinin yetişmesine bağlı olarak ahır hayvancılığı gelişmiştir.

Bunda şekerpancarı küspesi gibi yem sanayisinde kullanılan tarım ürünlerinin payı büyüktür.

CEVAP: A

6. Şekerpancarı küspesi hayvan yemi olarak kullanıldığı için Türkiye'de besi ve ahır hayvancılığı şeker fabrikası bulunan yörelerde yoğunlaşmaktadır.

CEVAP: E

7. Haritada gösterilen yerlerden Doğu Karadeniz (IV) dağlık ve bitki örtüsü gür orman olduğu için koyun yetiştiriciliğine elverişli değildir.

CEVAP: D

8. Yaz yağışı olan yerlerde çayırılara rastlanır. Haritada gösterilen yerlerden I (Doğu Karadeniz) ve II (Erzurum - Kars)'de çayırların varlığına bağlı olarak büyükbaş mera hayvancılığı yapılır.

CEVAP: B

9. Orman yangını ve hava kirliliğinden en çok arılar etkilenir. Özellikle son yıllarda milyonlarca arı kolonisinin ölümünde çevre kirliliği ve iklim değişikliğinin etkisi bilinmektedir.

CEVAP: C

10. Seçeneklerde verilen yerlerden Diyarbakır çevresi (Kulp ilçesi) son yıllarda artan ipek böcekçiliği ile Türkiye'de 1. sıradadır.

CEVAP: C

11. Haritada gösterilen yerlerden II (Doğu Karadeniz), III (Hakkâri Yöresi) ve V (Menteşe Yöresi) arıcılığın Türkiye'de en çok yapıldığı yerlerdir. Ancak I (İzmit)'de sanayinin gelişmişliğine, IV (Konya)'te ise bitki örtüsünün zayıf olmasına bağlı olarak arıcılık gelişmemiştir.

CEVAP: B

12. A, C, D ve E seçeneklerinde verilenlerde insanın etkisi söz konusudur. Çevremizdeki denizlerin iç deniz olması ise Türkiye'nin jeolojik oluşumuyla ilgilidir.

CEVAP: B

1. Seçeneklerde verilen illerden Trabzon'da daha çok büyükbaş hayvancılık yapılır. Dolayısıyla halı ve kilim dokumacılığı gelişmemiştir.

CEVAP: A

2. Ülkemizde bozkırların geniş alan kaplaması küçükbaş hayvancılığın yaygın olarak yapılmasına neden olur. Çünkü bu bitki topluluğu büyükbaş hayvanların beslenmesine uygun değildir (doyurmaz ve çene yapılarına uygun değil).

CEVAP: B

3. Bitki örtüsünün çeşitli ve yoğun olduğu yerlerde arıcılık gelişir. Buna göre verilen illerden Kars, Muğla ve Hakkari'de bal üretiminin yaygın olduğu söylenebilir.

CEVAP: B

4. Diyarbakır, Antalya, Bursa, Balıkesir ve Bilecik'te ipek böcekçiliği gelişmiştir. Ancak son yıllarda suni ipek üretiminin artmasıyla azalma gösteren bir faaliyettir.

CEVAP: A

5. Seçeneklerde verilenlerden hayvan sayısının artırılması verimi artırma yöntemi değildir. Çünkü hayvancılıkta önemli olan bir hayvandan alınan et ve süt verimini artırmaktır.

CEVAP: D

6. Seçeneklerde verilen göllerden Beyşehir Gölü'nün gideğini (fazla sularını boşalttığı ayağı) vardır. Dolayısıyla sular, tatlıdır. Bu nedenle tatlı su balıkçılığı yapılır.

CEVAP: A

7. İç Anadolu'da küçükbaş hayvancılık çok daha fazla yapılmaktadır (bozkırlarda). Dolayısıyla hayvandan alınan et ve süt verimi, büyükbaş hayvancılığın daha fazla yapıldığı Doğu Anadolu'dan düşüktür.

CEVAP: B

8. Ülkemizde son yıllarda hayvancılığın toparlanması ve geliştirilmesi için çalışmalar yapılmakta, teşvikler verilmektedir. Bu çalışmalar yapılırken hayvan ve hayvan ürünlerinin ithalatının azaltılması gerekir.

CEVAP: A

9. Kümes hayvancılığı Türkiye'nin her bölgesinde yapılır. Ancak nüfusun çok, dolayısıyla ihtiyacın çok olduğu Marmara Bölgesi'nde en yaygındır. İl olarak ise Mni-sa, Bolu, Sakarya, İzmir, Balıkesir, Bursa ön sıralarda gelir.

CEVAP: E

10. Küçükbaş hayvancılığın yapıldığı yerlerde halı ve kilim dokumacılığının yaygın olması, bu hayvanların tüylerine bağlı olarak olmaktadır. Bu nedenle öncülde verilen duruma uygun olan şıktır.

Bazı yörelerde gezgin arıcılığın yapılması farklı çiçek açma dönemlerinin olması ve buna bağlı olarak daha fazla polen ve bal üretimi yapmaktır. Doğal şartları örneklendirmektedir.

Diğer şıklarda geçen öncüllerde doğal özelliklerin beşeri durumu etkisidir.

CEVAP: C

11. Haritada işaretli yörelerden II (İzmit, Adapazarı, Bursa)'de istenilen hayvancılık türlerinin hepsi gelişmiştir.

CEVAP: B

1. Haritada işaretli (■) yerlerde çıkarılan maden kromdur. Guleman (Elazığ), Fethiye ve Köyceğiz (Muğla) gösterilmiştir. İşletmeler ise (●) Antalya ve Elazığ'da bulunur.

CEVAP: B

2. Elazığ (bakır, krom), Zonguldak (taş kömürü), Kütahya (linyit) ve Sivas (demir) önemli yer altı kaynaklarının çıkarıldığı alanlardır. Ancak Sinop'un böyle bir özelliği yoktur.

CEVAP: D

3. Çıkarıldığı yerler verilen maden; Karadeniz'in 1., Doğu Anadolu'nun ise 2. sırada olduğu bakırdır.

CEVAP: A

4. I. Kütahya (Tunçbilek) – Linyit
II. Batman (Raman) – Petrol
III. Konya (Seydişehir) – Boksit
IV. Kırklareli (Hamitabat) – Doğal gaz çıkarılmaktadır.

CEVAP: D

5. Özellikleri verilen maden demirdir.

CEVAP: D

6. Seçeneklerde verilen yer altı kaynaklarından krom, linyitten sonra en yaygın bulunan madendir. İhracatı da fazladır.

CEVAP: D

7. Susurluk (Balıkesir) – bor
Zonguldak – taş kömürü
Keçiözü (Isparta) – kükürt

CEVAP: B

8. Özellikleri verilen maden zehirleyici özelliği olan cıvadır.

CEVAP: D

9. Haritada önemli çıkarım yerleri gösterilen maden son yıllarda ihracattaki payı artan mermerdir.

CEVAP: B

10. Seçeneklerde verilen madenlerden bor;
Susurluk ve Bigadiç (Balıkesir),
Emet (Kütahya),
Kırka (Eskişehir)'da çıkarılır.

CEVAP: D

11. Seçeneklerde verilenlerden borun Balıkesir (Bandırma) ve Eskişehir'de (Kırka) işletmesi vardır.

CEVAP: B

12. En fazla maden çeşitliliğinin Doğu Anadolu'da (özellikle Yukarı Fırat Bölümü) bulunmasının nedeni, III. jeolojik zamanda oluşması ve volkanizmanın bölgede çok etkili olmasıyla ilgilidir.

CEVAP: A

TÜRKİYE'DE MADENLER, ENERJİ KAYNAKLARI VE SANAYİ - II

1. Ülkemizde bulunan rafinerilerden bir tek Batman Petrol Rafinerisi çevresinden (Raman, Garzan, Kurtalan, Ulaşlı) çıkarılan petrolü işler.

CEVAP: D

2. Konya çevresi fay hattının düşük olduğu bir bölge olması sebebiyle fay hattının yoğun olduğu yerlerde görülen jeotermal enerjinin Konya'da görülme ihtimali düşüktür.

CEVAP: D

3. Seçeneklerde verilen yer altı kaynaklarından linyit ve doğal gaz hem ısınmada hem de termik santrallerde enerji kaynağı olarak kullanılmaktadır.

CEVAP: B

4. Maden kömürü diğer adıyla taşkömürü ile çalışan santrallerden biri Zonguldak'ta bulunan Çatalağzı Santrali'dir.

Şıklarda verilen diğer santraller linyit ile çalışmaktadır.

CEVAP: A

5. Akdeniz Bölgesi Türkiye'de Güneydoğu Anadolu'dan sonra güneşli gün sayısı en fazla olan bölgedir. Yenilenebilir bu kaynağı kullanabilecek olanaklara sahiptir. Hatta Türkiye'nin ilk güneş santrali Mersin'de kurulmuştur.

CEVAP: C

6. Hidroelektrik santrallerde suyun düşme hızı kullanılarak enerji üretilir. Dolayısıyla yer şekillerinin son derece sade, yükseltinin en az olduğu Marmara Bölgesi'nin akarsularının hidroelektrik enerji potansiyeli çok düşüktür.

CEVAP: C

7. Türkiye genel oluşumunu III. jeolojik zamanda tamamlamıştır. Dolayısıyla bu zamanın ürünü olan linyit de ülkemizde en yaygın bulunan yer altı kaynağıdır.

CEVAP: A

8. Ege Bölgesi ülkemizde kaliteli linyit yataklarının en fazla olduğu bölgedir. Dolayısıyla bu linyitlerin çıkarım yerlerine yakın termik santraller kurulmuştur.

CEVAP: C

9. Haritada gösterilen yerlerden I'de fay hatlarına bağlı olarak sıcak su kaynakları çoktur ve dereceleri de yüksektir. Bu kaynaklardan enerji üretimi yapılmaktadır (Denizli - Sarayköy).

CEVAP: A

10. Türkiye eğimli ve yüksek bir ülke olduğu için hidroelektrik potansiyeli yüksektir. Çok sayıda hidroelektrik santral vardır.

CEVAP: D

11. Haritada gösterilen merkezler Türkiye'de en yaygın bulunan linyitin çıkarım alanlarıdır.

CEVAP: B

12. I, II, III ve IV'te verilen termik santrallerde enerji kaynağı linyittir. Kırklareli – Hamitabat'ta ise o yörede çıkan doğal gaz, termik santralde kullanılır.

CEVAP: E

1. I. Keban (Elazığ) – su gücü
II. Alaçatı (Çeşme) – rüzgâr
III. Çanakkale – rüzgâr
IV. Hamitabat (Kırklareli) – doğal gaz
*V. Çatalağzı (Zonguldak) – taş kömürü

CEVAP: E

2. Haritada gösterilen yerlerden I Doğu Karadeniz kıyısında (Artvin) yer aldığı için Türkiye'de bulutluluğun en fazla olduğu bölümdür. Dolayısıyla güneş enerjisinden yararlanmanın en az olduğu yerdir.

CEVAP: A

3. Ülkemizde sıcak su buharı (jeotermal) sera ve konutları ısıtmada, enerji üretmede kullanılır. Ayrıca kaplıca ve ılıcalardan sağlık amaçlı da yararlanılır. Ancak ilaç üretimi söz konusu değildir.

CEVAP: D

4. Taş kömürü	} fosil
} yakıtlardır.
} Tükenebilir.	Su gücü	} yenilebilir
} kaynaklardır.
Linyit		Rüzgâr	
Doğal gaz		Güneş	
Petrol		Jeotermal	

CEVAP: D

5. Seçeneklerde verilen enerji kaynaklarından rüzgâr santrallerinin hem kurulum maliyeti yüksektir, hem de kurulumu zahmetlidir. Uzun yıllar çalışma yapmak gerekir.

CEVAP: A

6. Termik santralin ve petrokimyanın ham maddesi (kömür, petrol gibi) taşınabilir. Ancak jeotermal, sıcak su kaynaklarının olduğu yerlerde (fay hatları) su buharından enerji üretmek, taşınmaz.

CEVAP: A

7. Ülkemizde enerji tüketiminde sanayi kuruluşları en büyük paya sahiptir.

CEVAP: A

8. I. Atatürk Barajı
II. Kesikköprü Barajı
III. Çatalağzı Termik Santrali (taş kömürü)
IV. Seyitömer Termik Santrali (liniyit)
V. Ambarlı Termik Santrali (doğal gaz)

CEVAP: E

9. Verilen iller içerisinde en güneyde Antalya yer alır. Enleme bağlı olarak diğerlerine göre güneş ışınlarından daha fazla yararlanır ve üretilcek enerji de daha fazla olur.

CEVAP: A

10. Ülkemizde en çok kullanılan enerji kaynakları doğal gaz (ithal) ve her bölgede bulunan linyittir.

CEVAP: C

11. Ülkemizde petrol rafinerileri İzmit, İzmir, Mersin, Batman ve Kırıkkale'de bulunur. Her rafinerinin kurulum yerlerinin farklı özellikleri olsa da kurulumlarındaki ortak nokta petrolü temin edebilmeleridir. Deniz yoluyla, boru hatlarıyla veya çıkarıldığı yere yakın kurularak petrolü temin ederler.

CEVAP: B

12. * I. Karakaya – su gücü
II. Ovaakça – doğal gaz
III. Gökova – linyit
IV. Çatalağzı – taş kömürü
*V. Aslantaş – su gücü

CEVAP: B

1. Ham maddenin varlığı, ulaşım ve Marmara'ya yakınlığı nedeniyle Batı Karadeniz'de (Bolu, Düzce, Kastamonu ve Bartın) ormancılığa dayalı sanayi daha fazla gelişmiştir.

CEVAP: B

2. Türkiye'de bor işletmeleri Bandırma (Balıkesir) ve Kırka'da (Eskişehir) bulunmaktadır.

CEVAP: E

3. Karabük – demir-çelik
Bursa – otomotiv, termik santral
İzmit – otomotiv, petrokimya
Yatağan (Muğla) – termik santral gibi kuruluşların olması bu merkezlerde çevre kirliliğini artırmaktadır. Bu tür sanayilerin fazla gelişmediği Edirne'de kirlilik azdır.

CEVAP: E

4. Yaş çay yapraklarının toplandıktan kısa bir süre sonra işlenmesi gerekir. Bu nedenle çay işleme tesisleriyle üretim alanları birbirine yakındır. Doğu Karadeniz'de bulunan çay işletmelerinin buraya kurulmasının en önemli neden budur.

CEVAP: D

5. Haritada gösterilen yerlerde kağıt sanayisi gelişmiştir. (Zonguldak – Çaycuma ve Kastamonu – Taşköprü).

CEVAP: E

6. Küçükbaş hayvancılığın yaygın olduğu Uşak, Manisa (Göğdes ve Kula) ve Kütahya (Simav)'da halıcılık gelişmiştir.

CEVAP: B

7. Karabük ve Ereğli demir - çelik tesislerinde enerji kaynağı olarak taş kömürü kullanılır. Dolayısıyla Türkiye'nin tek taş kömürü çıkarılan yeri olan Zonguldak havzasına yakın yere kurulmuşlardır. Kurulumda enerji kaynağına yakınlık daha etkili olmuştur (demir - çeliğin ham maddesi olan demir Sivas – Divriği'den gelir).

CEVAP: D

8. Meyve ve sebzeçiliğin geliştiği yerlerde ham madde tesis yakınlığı gerekli olan konserveçilik gelişmiştir.

CEVAP: A

9. Türkiye'de demir - çelik sanayisinde kullandığımız, enerji kaynağı olan, taş kömürü sadece Batı Karadeniz'de (Zonguldak çevresi) bulunmaktadır. Kömürü taşımak maliyetli ve zahmetli olduğu için ham madde olan demir buraya getirilmiş, Karabük ve Ereğli demir - çelik tesisleri enerji kaynağına yakın kurulmuştur.

CEVAP: B

10. Verilen illerde Türkiye'nin petrol rafinerileri bulunur. Ham madde olarak petrol kullanılır.

CEVAP: E

11. Bir yerde sanayi kuruluşlarının artması, kentleşmeyi artırır ve geliştirir. Bu durumda tarım alanlarında azalma olur.

CEVAP: B

12. Türkiye'de, Adapazarı, İzmit, İstanbul, Bursa, İzmir, Ankara, Aksaray ve Adana'da otomotiv sanayisi gelişmiştir.

CEVAP: E

1. Kayseri'de pamuk tarımı yapılmamaktadır. Bu nedenle hammadde olan pamuğa yakınlık söz konusu değildir. Burada kurulması ulaşım ve pazarlama şartları ile ilgilidir.

CEVAP: C

2. Verilen illerde seramik sanayisi gelişmiştir.

CEVAP: C

3. Türkiye'de çimento sanayisinin yayılış alanı geniştir. Cam, ağaç, kağıt daha çok kıyılarda gelişmiştir.

CEVAP: C

4. Haritada gösterilen yerlerden I (Gediz Ovası) ve II (Çukurova) son derece verimli ovalar olup ekonomik getirisi yüksek sanayi ürünleri yetiştirirler.

CEVAP: B

5. Kıyı bölgelerimizde nem ve yağışa bağlı olarak orman daha fazladır. Ham maddenin varlığına bağlı olarak da kâğıt fabrikaları kurulmuştur.

CEVAP: C

6. Orman varlığı daha çok kıyılarımızda bulunduğu için hepsinde kâğıt fabrikası bulunur. Çimento ise ülkemizin her bölgesinde bulunur (Çimento; kalker, marn gibi kayaçların yüksek ısıda öğütülmesiyle yapılır.).

CEVAP: C

7. ▲ Yağ (İzmir)
■ Şeker (Konya)
● Çay (Rize)

CEVAP: D

8. Verilen sanayi kollarından dokuma Türkiye'de çok gelişmiştir ve ihracatta payı yüksektir. Bunun yanında seramik sanayi inşaat sektörünün gelişmesine ve ihtiyaçların artmasına bağlı olarak gelişmiştir.

CEVAP: A

9. Tekstil sektörünün her biriminde insana ihtiyaç duyulduğu için işçi istihdamı fazladır.

CEVAP: D

10. Çay, gül, şeker ve konserve sanayisinde ham madde tesis yakınlığı söz konusudur. Ancak Karabük demir - çelikte demir Sivas (Divriği)'tan buraya taşınmaktadır.

CEVAP: D

11. Verilen beş merkezde petrol rafinerileri bulunmaktadır. Petrol rafinerilerinin çevresinde, ham maddesi petrole dayanan ürünler imal eden petro - kimya tesisleri kurulmuştur (plastik, lastik, sentetik eşya vs.).

CEVAP: B

12. Seçeneklerde verilen sanayi kollarından pamuğun bozulma riski yoktur. Uzak mesafelere taşınabilir. Ham madde tesis yakınlığı şart değildir.

CEVAP: E

1. Ülkemize gelen turistlerin daha çok hava yolunu tercih etmesi, yolculuk süresinin diğerlerine göre daha kısa olmasıyla ilgilidir.

CEVAP: B

2. Ülkemizde dağlar genel olarak doğu-batı doğrultusunda uzanır. Bu durum kuzey-güney yönünde kıyı ile iç kesim arasında ulaşımı zorlaştırırken, doğu-batı yönündeki ulaşımı kolaylaştırır (dağlar arasındaki çukurlar boyunca ulaşım daha kolaydır).

CEVAP: E

3. Karadeniz Bölgesi'nin dağlık olması kara yolu ve demir yolu ağının gelişmemesine ve maliyetin yüksek olmasına neden olur.

CEVAP: A

4. Harita incelendiğinde bütün kara yollarının X merkezinde toplandığı görülmektedir. Bu durum X merkezinin gelişmiş ve nüfusunun yoğun olduğunu gösterir. İklim özellikleriyle ilgili bilgi vermez.

CEVAP: E

5. I. Zonguldak limanı
II. Samsun limanı
III. İzmir limanı
V. Mersin limanı

Bu limanlara kadar demir yolu ulaşır. Ancak Antalya'da demir yolu bulunmamaktadır (Isparta'ya kadar vardır).

CEVAP: D

6. Bir limanın ticari ve yolcu taşımacılığında gelişebilmesi için gerisindeki yer şekillerinin sade olup, iç kesimlerle ulaşımının rahat sağlanması gerekir (hinterland-art bölge). Buna göre Karadeniz Bölgesi'nde yer şekillerinin en sade olduğu Orta Karadeniz'deki Samsun limanı çok gelişmiştir.

CEVAP: D

7. Ülkemizin doğal koşulları (yer şekilleri, iklim) ulaşımı olumsuz etkiler. Ancak yeterli sermaye ve teknoloji ile bu koşullara uygun ulaşım sistemleri geliştirilebilir.

CEVAP: E

8. İstanbul, Samsun, İzmir ve İskenderun bulundukları bölgede hinterlandı geniş önemli ticari limanlardır. Ancak Sinop limanı doğal bir liman olmasına rağmen, gerisinde bulunan dağlık bölgenin etkisiyle, hinterlandı dar ve gelişmemiştir.

CEVAP: B

9. Haritada gösterilen güzergâhlardan II, III, IV ve V'te arazi koşulları ulaşımı olumsuz etkiler. Ancak Konya Ovası üzerinde gösterilen I'de düzlükler hâkim olduğu için ulaşım kolay, maliyet düşüktür.

CEVAP: A

10. En pahalı ulaşım türü hava yoludur. Dolayısıyla IV yanlıştır.

CEVAP: A

11. Demir yolu, deniz yolundan sonra en ucuz taşımacılıktır. Ancak kurulum maliyeti yüksektir. Özellikle yer şekillerinin engebeli olduğu yerlerde bu maliyet daha da artar. Dolayısıyla ülkemizde Doğu Karadeniz, Antalya Bölümü ve Hakkâri Yöresi'ndeki arazi koşulları demir yolu ağının gelişmemesinin temel nedeni oluşturur.

CEVAP: C

12. I'de Kalkanlı (Zigana) ve Kop geçitleriyle, II'de Gülek geçiti ile, III'de Sertavul geçiti ile, IV'te Çubuk Boğazı'yla iç bölgelerle ulaşım sağlanır. V'te ise dağların kıyıya dik uzanışı iç kesimle ulaşımı kolaylaştırdığı için geçit yoktur.

CEVAP: E

1. Türkiye'nin üç tarafının denizlerle çevrili olması deniz yolu taşımacılığı için önemlidir. Bir olumsuzluk değildir.

CEVAP: A

2. Ticarete, maden cevheri taşınmasında ve turizm yerlerinin gelişmesinde ulaşım önemli bir faktördür. Ancak hayvancılık için öncelikli koşul değildir.

CEVAP: D

3. A, B, C ve D seçeneklerinde verilenler transit ticaretin gelişmesi için yapılması gereken çalışmalardır. Ancak transit taşımacılığın ücretlerinin artırılması komşu ülkelerin ticaret yaparken Türkiye üzerinden gitmeyi tercih etmemelerine neden olacaktır.

CEVAP: E

4. Seçeneklerde verilen il ikililerinden Antalya – Burdur arasında demir yolu bağlantısı bulunmaz.

CEVAP: C

5. I. Ecevit geçidi – Kastamonu merkezini kıyıdaki ilçelerine bağlar
II. Kalkanlı geçidi – Trabzon'u Gümüşhane'ye bağlar
III. Çubuk geçidi – Antalya'yı Göller Yöresi'ne bağlar
*IV. Belen geçidi – İskenderun'u Hatay'ın iç kesimine bağlar.
V. Gülek geçidi – Adana'yı İç Anadolu'ya bağlar
Haritada gösterilen (IV) Silifke'yi (Mersin) İç Anadolu'ya bağlayan Sertavul Geçidi'dir.

CEVAP: D

6. Ticaret, turizm gibi birçok ekonomik faaliyetin geliştiği İstanbul Limanı ülkemizde hinterlandı en geniş limanımızdır. Buna karşılık dağların kıyıya paralel olduğu Karadeniz Bölgesi'nde bulunan Sinop'un, hemen gerisinde yükselen dağlar sonucu art bölgesi son derece dardır.

CEVAP: A

7. Türkiye'nin kendi liman ve iskelelerinden yüklenen ve yine Türkiye'nin liman ve iskelelerine boşaltılan yükler Türk gemilerince taşınır (Kabotaj kanunu). Ancak ithalat ve ihracatta en çok kullanılan deniz yolu taşımacılığıdır ve sadece kendi gemilerimizle yapılmaz.

CEVAP: A

8. Ülke ekonomisinde önemli bir yere sahip olan turizme (özellikle deniz turizmi) bağlı olarak turizm merkezlerine yapılan hava alanları giderek artmaktadır. Böylece hem yerli hem de yabancı turistlerin tatil yörelerine ulaşımı daha rahat sağlanmaktadır.

CEVAP: D

9. Mersin Limanı; hem doğu ve güneydoğunun ithalat ve ihracat kapısıdır, hem de Orta doğu ülkelerinin transit merkezidir. Dolayısıyla Türkiye'de yükleme ve boşaltma kapasitesinde İstanbul'dan sonra 2. sırada gelir.

CEVAP: E

10. Haritada gösterilen I, II, III ve IV numaralı yerlerde yer şekilleri sadedir. Alt yapı maliyeti düşüktür. Ancak V numaralı yer (Doğu Karadeniz) son derece dağlıktır ve Türkiye'de dağınık yerleşmenin en çok görüldüğü bölümdür. Bu nedenle alt yapı maliyeti yüksektir.

CEVAP: E

11. Haritada gösterilen okların doğrultularına bakıldığında 2, 3, 4 ve 5'te (Karadeniz ve Akdeniz Bölgeleri) dağlar kıyıya paralel uzandığı için yol yaparken geçit ve tünellere ihtiyaç duyulur, yol maliyeti artar. 1. ok doğrultusunda ise (Ege Bölgesi) dağlar kıyıya dik uzandığı için içeriyle ulaşım kolaydır, yol maliyeti düşüktür.

CEVAP: C

12. Türkiye'de özellikle 1950'li yıllardan itibaren kara yolu ulaşımı önem kazanmıştır. Günümüzde de hızlı bir gelişme göstermiştir. En ücra yerlere bile kara yolu ile ulaşım olanağının bulunması, kara yolunun taşımacılıkta daha fazla kullanılmasına neden olmaktadır.

CEVAP: B

1. Türkiye dünyada en çok doğal gaz ithal eden ülkeler arasında yer almaktadır. Bu ithalatın büyük bir kısmını Rusya'dan yapmaktadır (Sonra İran ve Azerbaycan gelir).

CEVAP: B

2. Türkiye fındık, tütün, incir, pamuk (az) ihraç eden bir ülke iken üretimi tüketimi karşılamadığı için pirinci ithal eden bir ülkedir.

CEVAP: E

3. İhracatta en büyük payı sanayi ürünleri alır (%93,1). Sonra tarım (%3,9) ve maden (%3) gelir.

CEVAP: D

4. Bor, mermer ve krom Türkiye'nin önemli ihraç ürünlerindendir. Petrol (Güneydoğu Anadolu) ve Taş kömürü (Zonguldak ve çevresi) ise az bulunup, ihtiyacın büyük bir kısmı ithal edilen enerji kaynaklarıdır.

CEVAP: C

5. Türkiye ana oluşumunu III. Jeolojik zamanda gerçekleştirmiş, genç yapılı bir ülkedir. Dolayısıyla fay (kırık) hatlarına bağlı jeotermal kaynaklar yaygındır. İthalatı yapılamaz. Bunun dışında taşınabilir bir enerji kaynağı değildir.

CEVAP: D

6. Türkiye'de ticari hacmi en yüksek olan İstanbul limanıdır. Onu İzmir sonra Mersin limanı izler.

CEVAP: C

7. Ege Bölgesi; incir, üzüm, zeytin, tütün, haşhaş gibi Türkiye'nin önemli ihraç ürünlerini en çok yetiştiren bölgedir. Dolayısıyla İzmir limanı bu ürünlerin çıkışının yapıldığı en önemli ihraç limanıdır.

CEVAP: E

8. Seçeneklerde verilen ürünlerden seramik Türkiye'nin ihraç ürünlerindendir. Diğerlerinin ise ithalatı fazladır. Bu durumda seramikte dışa bağımlılık daha azdır.

CEVAP: A

9. Verilen ürünlerden çay ve pamuğun (2000'li yıllarda satışı azalmıştır) dış satımdaki payı azdır.

CEVAP: A

10. Türkiye'nin transit ticaret potansiyelinin yüksek olması, onun bulunduğu bölgede geçiş özelliğine sahip olmasıyla ilgilidir. Dolayısıyla bu durum onun bu bölgede oluşmasının yani özel konumunun sonucudur.

CEVAP: B

11. A, B, C ve D seçeneklerinde verilenler ülkemizde iç ticareti canlandırır. Ancak ithalat dış ticaretle ilgili bir kavramdır. İthalatın artması üretimi azaltır.

CEVAP: E

12. Krom, bakır, mermer ve bor ihracatı önemli olan madenlerdir. Gübre sanayisinde kullanılan fosfat ise Mardin – Mazıdağı'ndan çıkartılır. Ancak ihtiyacı karşılamadığı için ithalatı fazladır.

CEVAP: E

1. A, C, D ve E seçeneklerinde verilenler turizm faaliyetlerinin Türkiye'ye sağladığı yararlardır. Ancak tarihi eserlerin satılması değil, en iyi şekilde korunması, tanıtılması ve sergilenmesi fayda sağlar.

CEVAP: B

2. Çevre kirliliği, salgın hastalıklar, ulaşımın yetersizliği turizmi olumsuz yönde etkileyecektir. Yine sektördeki yatak sayısı da gelecek turist sayısını belirler. Ancak nüfus miktarının az veya çok olması turizm faaliyetlerini etkilemez.

CEVAP: B

3. Muğla, Antalya, İzmir ve Aydın'ın turizm faaliyetlerine bağlı olarak, yaz aylarında nüfuslarında ciddi artış görülür. Ekonomisi daha çok tarım ve tarıma dayalı sanayi olan Adana'da ise bu durumdan pek bahsedilemez.

CEVAP: A

4. I. İshakpaşa Sarayı – Ağrı (Doğubeyazıt)
II. Zeugma – Gaziantep (Nizip)
III. Palandöken – Erzurum
IV. Balıklıgöl – Şanlıurfa
V. Akdamar Adası – Van Gölü

CEVAP: D

5. Cennet ve Cehennem Obruğu (Mersin), Karain (Antalya), Damlataş (Alanya) ve İnsuyu (Burdur) mağaraları geniş alanlı karstik arazide (kalker) suyun eritmesi sonucu oluşmuş turistik yerlerdir.

CEVAP: D

6. Antalya yaz aylarında yabancı turistlerin çok fazla tercih ettiği turizm merkezimizdir. Dolayısıyla hava limanının uluslararası yoğunluğu da bu aylarda çok fazladır.

CEVAP: C

7. İç ve dış turizmin gelişmesinde, seçeneklerde verilenlerden, ülkemizde son yıllarda gelişme gösteren sigortacılık hizmetlerinin katkısı daha azdır.

CEVAP: E

8. Aspendos, Perge, Side ve Termessos Antalya'da iken Gordion Ankara (Polatlı)'da bulunur.

CEVAP: B

9. A, B, C ve E seçeneklerinde verilen eşleştirmeler doğrudur. Ancak Assos Çanakkale'de Edremit Körfezi'nin kıyısında yer alan bir antik kenttir.

CEVAP: D

10. Haritada gösterilen yörelerden I, II, III ve IV'te sanayileşmeye bağlı olarak kirlilik fazladır. V numarayla gösterilen Antalya'nın kıyısı ise Akdeniz Bölgesi'nde kirliliğin en az olduğu yerlerdir. Ekonomisinde deniz turizmi önemlidir.

CEVAP: E

11. Verilen grafik incelendiğinde sadece 2004 yılında Türkiye'ye gelen turist sayısı ile ilgili bilgiye ulaşılabilir. Gittikleri yerlerle veya elde edilen gelirle ilgili bir bilgi bulunmamaktadır.

CEVAP: B

12. Karadeniz kıyısının iklim koşullarından dolayı deniz turizmi çok gelişmemiştir. Dolayısıyla çok fazlada tesis bulunmamaktadır. Ama denizlerin tuzluluk oranlarının turizmine olumlu veya olumsuz etkisi yoktur.

CEVAP: C

1. Ülkemizdeki bölgesel projelerden GAP uygulanmaktadır (X).

Fizibilite çalışmaları tamamlananlardan biri de Doğu Anadolu Projesi'dir (DAP) (Y).

CEVAP: C

2. Sıcak su kaynaklarının yaygın olduğu (kırıklı yapı) yerlerde sağlık turizmi gelişir. Bölge bu anlamda zengin değildir. GAP'ın amaçları içerisinde yer almamaktadır.

CEVAP: B

3. Proje Zonguldak Bartın ve Karabük illerini kapsamaktadır. Dolayısıyla Murgul (Artvin) Bakır İşletmesi'nin iyileştirilmesi yönünde bir çalışma planlanmamıştır.

CEVAP: B

4. Haritada gösterilen yerlerden IV Doğu Anadolu Projesi (DAP)'nin alanıdır. Bölgenin iklim koşulları seracılığın ve meyveciliğin geliştirilebilmesi için uygun değildir. Projenin amacı öncelikle bölgede yapılmakta olan hayvancılığı daha iyi koşullara taşımaktır.

CEVAP: D

5. NATO (uluslararası askeri ittifak)
OECD (İktisadi İşbirliği ve Geliştirme Teşkilatı)
KEİ (Karadeniz Ekonomik İşbirliği)
G - 20 (19 ülke ve Avrupa Birliği komisyonundan oluşur, ekonomi amaçlıdır.)
Türkiye bu kuruluşlara üye iken AB'ye (Avrupa Birliği) üye değildir.

CEVAP: E

6. Verilen eşleştirmelerden Fas, Tunus ve Cezayir Türkiye'yi çevreleyen Kuzey Afrika ülkeleridir.

CEVAP: E

7. Türkiye, bulunduğu bölgede siyasi, ekonomik ve kültürel açıdan dünyanın en önemli ülkelerinden biridir. Önemi artıran unsurların başında da Hazar ve Orta Doğu gibi önemli petrol ve doğal gaz havzalarına yakın olup, bunların batıya ulaştırılması için belirlenen güzergâhlardan en önemlisi üzerinde bulunmasıdır.

CEVAP: C

8. I, IV ve V'te verilenler Türkiye'yi doğrudan ilgilendiren, Yunanistan ile olan sorunlardır.

CEVAP: C

9. Bir alan parçasının bölge sayılabilmesi için ortak özelliklerinin olması gerekir (yer şekilleri, iklim, bitki örtüsü, nüfus, tarım, sanayi, maden özellikleri gibi).

CEVAP: A

10. Yer şekilleri ve denize göre konum gibi fiziki unsurlar değişmezken; nüfus, yerleşme ve ekonomik faaliyetleri değişir.

CEVAP: E

11. Konya, Edirne, Şanlıurfa ve Iğdır karasal iklim bölgesi içerisindedirler. Ordu ise Karadeniz iklim bölgesi içerisinde bulunur.

CEVAP: A

1. A, C, D ve E seçeneklerinde verilenler Türkiye'nin boylam özellikleriyle ilgili bilgilerdir. B şıkkında ise enlem etkisine bağlı değişen bir şık verilmiştir.

CEVAP: B

2. Dünyada 0° başlangıç meridyeni İngiltere'den (Londra - Greenwich) geçer. Buna göre başlangıç meridyeni ile arasındaki saat farkı en fazla olan il, en doğuda olan Ağrı'dır.

CEVAP: A

3. Doğu - batı doğrultusunda birbirinden en uzak olan il çiftinde yerel saat farkı en fazladır. Buna göre Artvin - Çanakkale arası saat farkı en fazladır.

CEVAP: D

4. Ülkemizde bölgelerin nüfus yoğunlukları, özel konumlarına bağlı olarak farklılık gösterir (yer şekilleri, yükselti, denizellik ve karasallık özellikleri gibi). A, B, D ve E seçeneklerinde verilenler ise Türkiye'nin bulunduğu koordinatların sonucudur.

CEVAP: C

5. Meridyenler yerel saatlerle ilgili bilgi verir. Dünya batıdan doğuya doğru döndüğü için her zaman doğuda saat ileri, batıda saat geridir. Buna göre güneş her zaman önce doğuda doğar ve batır sonra batı doğar ve batır.

İğdır'da yerel saatin İstanbul'a göre 1 saat ileri olması I ve II'de verilen yorumların doğru olduğunu kanıtlar.

CEVAP: C

6. Bulundukları meridyen bilinen kentlerin sadece yerel saatleriyle ilgili bilgiler tespit edilebilir. Yani;

$$\begin{array}{l} 27^\circ \text{ DM} \rightarrow \text{İzmir} \\ 42^\circ \text{ DM} \rightarrow \text{Siirt} \end{array} \begin{array}{l} > \\ > \end{array} 15 \text{ meridyen fark vardır.}$$

İki meridyen arası 4 dakika olduğuna göre 15
 $\times 4 = 60$ dakika İzmir ve Siirt arasındaki zaman farkıdır(I).

CEVAP: A

7. 26° - 45° Doğu meridyenleri ve 36° - 42° Kuzey paralelleri arasında yer alır. Bu sebeple D şıkkında koordinatları verilen bölge Türkiye sınırları içinde yer alır.

CEVAP: D

8. Türkiye Kuzey Yarım Küre'de olduğu için 21 Mart - 23 Eylül tarihleri arası gündüz süresi, 23 Eylül - 21 Mart tarihleri arası gece süresi kuzeye gidildikçe artar.

CEVAP: C

9. Esendere sınır kapısı Türkiye - İran sınırımızda yer alır.

CEVAP: C

10. Gece - gündüz süre farkı kuzeye gidildikçe artar. Bu sebeple B şıkkı yanlıştır.

CEVAP: B

1. Akdeniz ikliminin görülmesi Türkiye'nin Orta Kuşak'ta yer almasının bir sonucudur.

CEVAP: C

2. II nolu merkez II ve I nolu merkezden daha doğuda, III nolu merkez ise daha doğudadır. Bu sebeple sırasıyla Konya, Iğdır, İzmir şehirleri olabilir.

CEVAP: D

3. I ve II nolu merkez daha doğudadır. Ancak I nolu merkez daha kuzeyde yer aldığı için gündüz süresi daha uzun olduğundan Güneş daha erken doğar.

CEVAP: A

4. Denizellik sebebiyle Karadeniz kıyısındaki dağların kuzey yamacı daha sıcaktır.

CEVAP: D

5. 21 Aralık tarihinde kuzeye gidildikçe gece, güneye gidildikçe gündüz süresi uzar. Bu sebeple Ankara'nın güneyinde yer alan 30° kuzey enleminde 21 Aralık'ta gündüz süresi Ankara'dan daha uzundur.

CEVAP: A

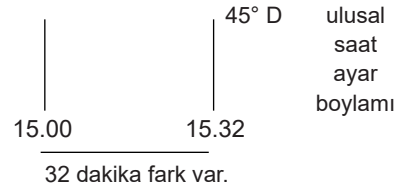
6. Meriç Nehri Türkiye - Yunanistan arasında doğal sınırı oluşturur.

CEVAP: E

7. İran'ın yüzölçümü Türkiye'nin yüzölçümünden büyüktür.

CEVAP: E

- 8.

$$\begin{array}{r} 32 \quad 4 \\ - 32 \quad 8^\circ \text{ meridyen farkı} \\ \hline 0 \end{array}$$

$$45 - 8 = 37^\circ \text{ Doğu}$$

CEVAP: C

9. Zeytinalı sınır kapısı 2018 yılında açılan en son sınır kapısıdır.

CEVAP: E

10. Ermenistan'ın Karadağ'ı işgali Azerbaycan'ı doğrudan ilgilendiren bir sorundur. Türkiye'yi dolaylı olarak ilgilendirir.

CEVAP: C

1. A, B, C ve D seçeneklerinde verilen eşleştirmeler doğrudur. Ancak Marmara Bölgesi'nde bir volkan konisi örneği yoktur. Bu bölgede bulunan Uludağ iç püskürüktür.

Volkan konisi: Lav, kül ve volkan bombası gibi volkanik maddelerin üst üste yığılmasıyla oluşur.

İç püskürük: Magmanın yüzeye çıkmadan, yerin altında soğuması sonucu oluşur.

CEVAP: E

2. Akdeniz Bölgesi'nde dağlar kıyıya paralel uzanırken, Ege Bölgesi'nde kıyıya dik uzanır. Dağların farklı uzunluğu deniz etkisinin Akdeniz'de iç kesimlere sokulmamasına neden olurken, Ege'de iç kesimlere kadar girebilmesine izin verir.

CEVAP: D

3. Elazığ, Konya, Tokat ve Aksaray ülkemizdeki iç ovalara örnektir. Bakırçay Ovası ise Ege'de (İzmir) bir kıyı ovasıdır. Dolayısıyla ürün çeşitliliği ve tarımsal verim yüksektir.

CEVAP: E

4. Ürgüp-Göreme (Nevşehir) çevresindeki peri bacalarının oluşumunda volkanik arazi, su ve rüzgâr etkili olmuştur. Karstik yapının burada etkisi yoktur.

CEVAP: E

5. Dağların kıyıya dik uzandığı Ege kıyılarında A, B, C ve D seçeneklerinde verilen özellikler görülür. Ayrıca bu kıyıları sığ olduğu için biriktirme yapmaya uygun kıyılardır ve ova oluşumu da kolaydır.

CEVAP: E

6. Kıyı ovaları, genellikle 0 - 100 metre arasında yükseliye sahip ovalardır. Dolayısıyla fiziki haritada yeşille (0 - 500 metre arası için yeşil tonları kullanılır) gösterilirler.

CEVAP: A

7. Delta; akarsuyun getirdiği malzemeyi denize biriktirmesi sonucu oluşan bir tür kıyı ovasıdır. Akarsuyun denize biriktirme yapısı orayı karalaştırması için kıyıda derinliğin az olması gerekir.

CEVAP: B

8. Haritada gösterilen yerlerden I, Alp-Himalaya sistemi içerisinde oluşan Toroslar kıvrımlı kuşağındadır. IV ise, Batı Anadolu kırık hattı üzerindedir.

CEVAP: D

9. Türkiye'nin akarsuları;
– yatak eğimleri fazla (hızlı akıyorlar),
– rejimleri düzensiz (yazın su seviyeleri çok düşük),
– debileri düşük (taşıdıkları su miktarı az) olduğu için ulaşımına uygun değildir.

CEVAP: E

10. Akdeniz Bölgesi'nin doğu kıyısında kıta sahanlığı geniş ve derinlik az olduğu için Seyhan, Ceyhan ve Göksu delta oluşturmuşlardır. Ancak Batı kıyısında kıta sahanlığı dar, deniz derin ve eriyebilen kayalar yaygın olduğu için delta oluşmasına uygun değildir.

CEVAP: D

1. Büyük Menderes Ovası – BAF,
Düzce ve Erzincan Ovası – KAF,
Bingöl Ovası – GAF üzerindedir. Harran Ovası'nda
(Şanlıurfa) bir faydan bahsedilmez, deprem riski en
azdır.

CEVAP: C

2. Pamukkale travertenleri, Elmalı polyesi ve Kızören ob-
ruğu karstik; Ürgüp peribacaları volkanik özellik taşır.
Gediz deltası ise akarsuyun yatağı boyunca taşıdığı
her türlü malzemeyi içerisinde barındırır.

CEVAP: C

3. İki bölgede de dağlar kıyıya paralel uzandığı için, kıyı
özellikleri benzerlik gösterir. Ancak aralarındaki enlem
farkı sıcaklık ortalamalarının farklı olmasına, iklim tip-
leri ise yağış rejimlerinin farklılık göstermesine neden
olur.

CEVAP: B

4. Haritada gösterilen yerlerde;
Marmara - Uludağ
İç Anadolu - Erciyes, Melendiz, Hasan, Karacadağ ve
Karadağ
Doğu Anadolu - Ağrı, Tendürek, Süphan, Nemrut vol-
kanik dağları vardır.

CEVAP: D

5. Türkiye'de şekillenme üzerinde en etkili dış kuvvet
akarsu, etkisi en az olan ise buzullardır (bulunduğu-
muz enlem buzulun yayılmasına izin vermez).

CEVAP: A

6. İzmir, Batı Anadolu fay hattında,
Hatay, Güney Anadolu fay hattında,
Düzce Kuzey Anadolu fay hattında, Van Kuzey Ana-
dolu ile Güney Anadolu fay hattının birleştiği yerde
bulunur.
İç Anadolu'nun güneyinde bulunan Karaman ise
Türkiye'de deprem riskinin en az olduğu merkezler-
den biridir.

CEVAP: A

7. Anadolu'nun toptan yükselmesi sebebiyle Anadolu'da
yüksek düzlükler oluşturmuştur ve yine Ege'de karası-
nın çökmesi epirojenez etkisinden kaynaklanır.

CEVAP: C

8. Büyük Çekmece Gölü - Dalga biriktirmesi
Ulubey Kanyonu - Akarsu aşındırma şekli
Peribacaları - Volkanizma, akarsular ve rüzgârlar
Çarşamba Ovası - Akarsu biriktirme şekli
Ancak Torosların oluşumu yalnızca orojenez etkisiyle
oluşturmuştur.

CEVAP: B

9. Ülkemizde Erciyes dağının üzerinde güncel buzullar
bulunmaktadır.

CEVAP: E

10. Erzurum - Kars platosu volkanik oluşumlu bir plato-
muzdur.

CEVAP: D

1. Terra-rossa; Akdeniz iklim bölgesinde kalker arazi üzerinde yaygın olan topraklardır. Seçeneklerde verilen ovalardan Akdeniz Bölgesi'ndeki Antalya Elmalı Ovası bu özelliktedir.

CEVAP: E

2. Türkiye'de kısa mesafede ciddi yükselti farklılıkları görülür. Bu durum da sıcaklık farklılıklarına neden olur.

CEVAP: A

3. Harita incelendiğinde ülkemizde dağların genel olarak doğu-batı doğrultusunda uzandığı görülür. Bu durum güney ve kuzey kıyılarımızda nemin ve yağışın fazla (dağların denize bakan yamaçlarında) olmasına neden olur. Gür ormanlar vardır.

CEVAP: E

4. A, B, C ve E seçeneklerinde verilenler Türkiye ile ilgili doğru bilgilerdir. Ancak ülkemizdeki volkanların hepsi sönmüştür, aktif volkana rastlanmaz.

CEVAP: D

5. I, II ve IV'te verilen özellikler engebeliğin, yükseltinin fazla olmasıyla ilgilidir. Ancak rejim iklim tipiyle, ilkbaharda taşıdığı su miktarının fazla olması kar erimeleri ve yağışlarla ilgilidir.

CEVAP: B

6. Yağışın az, sıcaklık farklarının fazla olduğu yerlerde bitki örtüsü cılızdır ve taşların ufalanması (fiziksel çözülme) kolaydır. Bu tür arazilerde rüzgarın toprağı süpürmesi yani rüzgar erozyonu etkilidir.

Yer altı su seviyesinin yüksek olduğu yerlerde ise yağış fazladır.

CEVAP: D

7. Dikili ovası tektonik değil, Bakırçay akarsuyunun oluşturduğu delta ovasıdır.

CEVAP: D

8. Yer şekillerinin sade, kurak ve bitki örtüsünün cılız olduğu bölgelerde rüzgârın etkisi fazladır. Mantar kaya ve taffoni şekilleri rüzgâr aşındırma şeklidir.

CEVAP: A

9. Boğazlardaki akıntı sebebiyle Saros körfezi Türkiye'nin en temiz körfezidir.

CEVAP: C

10. Orta Karadeniz'de Canik dağlarının kıyının gerisinde olması sebebiyle Samsun'da kıta sahanlığı geniştir.

CEVAP: A

1. A, B, C ve E seçeneklerinde verilen özelliklere bağlı olarak İç Anadolu'nun volkanik arazilerinde nüfus yoğunudur (Ürgüp - Göreme gibi). Ancak volkanlardan enerji üretimi söz konusu değildir.

CEVAP: D

2. Ege Bölgesi'ndeki bu dağlar Batı Anadolu fay hattının etkisiyle kırılma sonucu oluşmuş horstlardır.

CEVAP: C

3. Akarsular derin vadilerde aktıklarında suyun tarlaya ulaştırılması mümkün değildir. Bu nedenle barajlarda su toplanıp kanallarla tarlalara ulaştırılır.

CEVAP: E

4. Yeşilırmak - Çarşamba
Ceyhan - Çukurova
Gediz - Menemen deltasını oluşturmuştur.

CEVAP: C

5. Bir arazide yapı kırıklı (faylı) ise, orada deprem riski fazladır. Türkiye'de genel oluşumunu III ve IV. jeolojik zamanda tamamlamış genç ve kırıklı yapıya sahip bir ülkedir.

CEVAP: A

6. Eski akarsu vaalilerinin sular altında kalması sonucu oluşan kıyı tipi Ria kıyı tipidir. Ülkemizde İstanbul, Çanakkale Boğazları ve Menteşe kıyıları bu kıyı tipine örnektir.

CEVAP: B

7. Lagünler dalga biriktirmesi sonucu koy ve körfezlerin ağız kısımlarının kapanması sonucu oluşan kıyı set gölleridir. Ülkemizde İstanbul'da yer alan Durusu, Büyük Çekmece ve Küçük Çekmece gölleri buna örnektir.

CEVAP: C

8. Tuz Gölü tektonik yapıdaki bir göldür.

CEVAP: D

9. Obruk ve polyeler karstik aşındırma sonucu oluşan yer şekilleridir. Bu sebeple doğru cevap I ve II'dir.

CEVAP: A

10. Fiyorol ve Skyer kıyı tipleri buzul etkisiyle oluşan kıyı tipleridir. Ülkemiz Orta Kuşak'ta yer alır. Bu sebeple buzullar kıyılarıımıza kadar inmez.

CEVAP: C

1. İç Anadolu Bölgesi; denizden uzak ve etrafı dağlarla çevrili çukur bir bölge olduğu için Türkiye'nin en az yağış alan bölgesidir.

CEVAP: D

2. Verilen grafik incelendiğinde: 10° C'den düşük sıcaklıkların görülmemesi A seçeneğinin; yazın yağışların düşük olması ve yüksek sıcaklık B seçeneğinin; en yüksek sıcaklığının yaklaşık 25°C, en düşük sıcaklığın yaklaşık 10°C olması C seçeneğinin; en çok yağışın kış, en az yağışın yaz aylarında düşmesi D seçeneğinin doğru olduğunu gösterir. Ancak on iki ayın ortalama yağışları toplandığında 1200 mm'den az olduğu görülür.

CEVAP: E

3. Tabloda verilen bilgilerle illerin sıcaklıklarıyla ve sıcaklık farklarıyla ilgili bilgilere, yıllık aldıkları toplam yağış miktarı bilgisine ulaşılır.

Yağışın mevsimlere göre dağılımına (rejimine) ulaşmaz.

CEVAP: B

4. Denizellik etkisiyle kıyılarda ve sıcaklığın düşmesine bağlı olarak yüksek alanlarda yağış fazladır. Karasalılık etkisiyle iç bölgelerde yağış azdır.

CEVAP: B

5. Yağışın fazla olduğu bölgelerde orman alt sınırı daha düşüktür.

CEVAP: A

6. Verilen tanıma göre Güneydoğu Anadolu'da bulunan Dicle Bölümü'nde fiziksel, Doğu Karadeniz Bölümü'nde ise kimyasal çözünme yaygındır.

CEVAP: C

7. Türkiye'nin iklimi üzerinde cephesel hareketlerin etkili olması, orta kuşakta bulunmasıyla ilgilidir. Yıl içerisinde dört mevsimin belirgin olarak yaşanması da aynı şekilde orta kuşakla ilgilidir. Ancak diğer seçeneklerde verilenler yükselti değişiminin sonuçlarıdır.

CEVAP: A

8. A ve C seçenekleri yükselti, B ve E seçenekleri enlem ile ilgilidir. Kış mevsiminde iç bölgelerdeki soğuk havanın Akdeniz kıyısını etkilememesi ise kıyıya paralel uzanan Toroslar ile ilgilidir.

CEVAP: D

9. Doğu Karadeniz - Orman

Erzurum - Kars

Ege Kıyıları - Maki

İç Anadolu - Bozkır bitki örtüsü yaygın olarak görülür.

CEVAP: E

10. Yüzey eğiminin fazla olduğu, bitki örtüsünden yoksun yörelerde su yamaç boyunca akışa geçeceği için buralarda toprağın su tutma kapasitesi düşüktür.

CEVAP: D

1. Akdeniz kıyısı, güneyde yer alması (enlem) ve denizliliğin getirdiği ılımanlık sonucu karlı ve donlu gün sayısının en az olduğu bölgedir.

CEVAP: D

2. Doğu Avrupa üzerinden gelen hava kütlesi kuzey sektörlü olduğu için ve kara üzerinden geldiği için Türkiye'ye genellikle kuru soğuk getirir.

CEVAP: E

3. Doğu Karadeniz kıyısı, dağların hemen kıyıdan yükselmesi ve yükseltinin fazla olması sonucu Batı ve Orta Karadeniz'den daha çok yağış alır.

CEVAP: C

4. Defne, zakkum, keçiboynuzu gibi bitkiler makinin türleridir. Bu sebeple Akdeniz Bölgesi'nde yer alan Bey dağlarında görülür.

CEVAP: D

5. Alüvyal topraklar, akarsuyun taşıdığı malzemeyi (alüvyon) biriktirmesi sonucu oluşurlar. Buna göre ülkemizde bu toprak tipinin yaygın olması, akarsuyun etkili güç olduğunu gösterir.

CEVAP: C

6. Harita incelendiğinde A, C, D ve E seçeneklerine ulaşılır. Ancak yükseltinin en fazla olduğu Doğu Anadolu Bölgesi'nde güneşlenme süresini az olmadığı görülmektedir (2000 saat ile 3000 saat arasında).

CEVAP: B

7. Diğer bölgelerde daha çok karasal iklim etkilidir. Yağışın az olması bitki çeşitliliğini azaltır. Bu sebeple Karadeniz Bölgesi'nde bitki çeşitliliği fazladır.

CEVAP: B

8. Rize'de yıllık yağış tutarının fazla olması sebebiyle ormanın kendini yenileme süresi daha kısadır.

CEVAP: A

9. Orta Karadeniz kıyılarında delta ovası olması sebebiyle alüvyal topraktır. Bu sebeple yukarıda bu toprakla ilgili bir bilgi yoktur.

CEVAP: D

10. Yer şekli rüzgara yön verici bir etkidir. Rüzgar yer şekilleriyle uyumlu yönde estiği zaman en güçlü eser. İstanbul ve Çanakkale boğazları kuzeydoğu-güneybatı doğrultusunda uzandıkları için hâkim rüzgarın bu yönden esmesi beklenir.

CEVAP: A

1. A, C, D ve E seçeneklerinde verilenler Türkiye'nin iklimiyle ilgili doğru bilgilerdir. Ancak Akdeniz Bölgesi'nde Ege Bölgesi'ne doğru gidildikçe enlemden dolayı sıcaklık düşer ve maki bir yamaç boyunca çok yükseğe çıkamaz (ortalama 500-600 m'ye kadar çıkabilir). Maki üst sınırı alçalır.

CEVAP: B

2. Ülkemizde orman örtüsünün daha fazla olduğu il Antalya'dır.

CEVAP: D

3. Taşeli Platosunda karstik arazilerin olması sebebiyle kimyasal çözülme fazladır.

CEVAP: C

4. Erzurum – yaz, Rize – sonbahar
Konya – ilkbahar, Erzurum – yaz
Konya – ilkbahar, Eskişehir – ilkbahar
Eskişehir – ilkbahar, İzmir – kış
İzmir – kış, Rize – sonbahar

CEVAP: C

5. Harita incelendiğinde A, B, C ve D seçeneklerinin yanlış olduğu görülür. İzoterm eğrilerine göre Tuz Gölü çevresi 28°C ile 30°C arasında, Van Gölü çevresi ise 34°C ile 36°C arasında değerlere sahiptir. Dolayısıyla Van Gölü çevresinin sıcaklık ortalaması daha yüksektir.

CEVAP: E

6. Dikili ve Balat ovasında görülen topraklar akarsular tarafından taşınmış alüvyal topraklardır. Bu sebeple ana kayanın özelliğini taşımaz.

CEVAP: A

7. Geven otu bozkır, kocayemiş maki türlerindendir. Bu sebeple I ve II nolu maddedeki eşleştirmeler doğrudur.

CEVAP: A

8. A, B, C ve E seçeneklerinde verilenler Tuz Gölü çevresinin ve Şanlıurfa'nın ortak özellikleridir. Ancak Şanlıurfa enlemden dolayı yazları çok daha sıcaktır ve buharlaşma şiddeti çok fazladır. Bu durum kuraklığını artırır.

CEVAP: D

9. Ladin ormanları Doğu Karadeniz Bölgesi'nde yaygın olarak görülür. Bu sebeple Doğu Karadeniz'de yer alan Kaçkar Dağı üzerinde yürütülebilir.

CEVAP: C

10. Kış aylarında daha kuzeyde yer almasına rağmen Rize'nin Van'dan daha ılık olması denizlilikle (nemlilik) ilgilidir. Aynı ilişki Samsun ile Ankara arasında da vardır.

CEVAP: C

1. Nemin fazla olduğu yerlerde hava daha dengelidir ve sıcaklık farkları azdır (deniz ve göl kıyıları). Buna göre kıyıdan uzak ve yükseltisi çok olan Kars'ta sıcaklık farkı en fazladır.

CEVAP: E

2. Enleme göre, Ankara'nın kuzeyinden bulunan Sinop'un kışın daha soğuk olması gerekir. Ancak denizellik (nemlilik) etkisine bağlı olarak Sinop kışın Ankara'dan daha ılımandır.

CEVAP: A

3. A, B, C ve E seçeneklerinde verilenler çok yağış alan yerlerin ortak özellikleridir. Ancak Türkiye'de fazla yağış alan yerlerden sadece Karadeniz kıyısı için yağış rejiminin daha düzenli olduğu söylenebilir.

CEVAP: D

4. Ülkemizde orman örtüsünün en fazla olduğu il Antalya, bölüm Batı Karadeniz, bölge Karadeniz'dir.

CEVAP: D

5. Maksimum nem; havanın alabileceği nem miktarıdır. Sıcaklık arttıkça havanın nem alma kapasitesi de artar. Buna göre haritada gösterilen oklardan IV çöl üzerinden kuru ve sıcak olarak geldiği için buharlaşma şiddetini ve maksimum nemi artırır.

CEVAP: D

6. Kıyılarda denizellik (nemlilik) etkisine bağlı olarak hava daha dengelidir. Günlük ve yıllık sıcaklık farkları azdır. İç bölgelerde ise karasallıktan dolayı hava çok soğuk ya da çok ısınır. Sıcaklık farkları yüksektir.

CEVAP: E

7. Kızılçam ormanları ülkemizde en fazla bulunan ağaç türüdür ve yayılış alanı en fazla olduğu bölge Akdeniz'dir.

CEVAP: D

8. Konveksiyonel (yükselem) yağışlar, ısınan havanın yükselerek soğuması ve yoğunlaşması sonucu oluşan yağışlardır. İç Anadolu Bölgesi'nin ilkbahar yağışları (III) ve Erzurum - Kars Bölümü'nün yaz yağışları (II) genellikle bu şekilde oluşur.

CEVAP: D

9. Sıcaklık farkının fazla olduğu yörelerde mekanik parçalanma daha fazladır. Bu sebeple V nolu merkez mekanik parçalanmanın fazla olduğu yerdir.

CEVAP: E

10. Sığla ağacı Köyceğiz çevresinde görülen endemik bir türdür.

CEVAP: E

1. Yayla, yaz aylarında köylülerin genellikle hayvanlarını otlatmak için çıktıkları yüksek yerlerdeki düzlük alanlardır. Türkiye'de yaylacılık Karadeniz, Akdeniz ve Doğu Anadolu'da yoğunudur. Buna göre haritada gösterilen yerlerden III'te yayla yerleşmelerine rastlanmaz.

CEVAP: C

2. Ülkemizde nüfus artış hızının en düşük olduğu dönem 1945'tir. Nüfus artış hızının en yüksek olduğu dönem ise 1960'tır.

Nüfus artış hızının düştüğü dönemde nüfus da bir azalma olmamıştır. Ülkemizde nüfus miktarı sayım yıllarına göre sürekli artmıştır.

CEVAP: D

3. Muğla'nın Ula ilçesine bağlı bir mahalle olan Ak-yaka, Isparta'da Eğirdir ve Yalvaç, Sinop'un Gerze, Çanakkale'nin Gökçeada, Şanlıurfa'nın Halfeti, Ordu'nun Perşembe, Artvin'in Şavşat, İzmir'in Seferihisar, Sakarya'nın Taraklı, Erzurum'un Uzundere, Kırklareli'nin Vize, Aydın'ın Yenipazar ve Bolu'nun Göynük ve Mudurnu ilçeleri Türkiye'nin en sakin şehir unvanına sahip yerleri olarak Cittaslow Birliği'ne üyedir.

CEVAP: E

4. Tarımsal nüfus yoğunluğu = $\frac{\text{Tarımla uğraşan}}{\text{Tarım alanı}}$

Formüle göre tarım alanlarının küçük ve parçalı olduğu (engebeli arazi) yerlerde tarımsal nüfus yoğunluğu fazladır. Seçeneklerde verilen illerden Rize'de en fazladır.

CEVAP: A

5. Son yıllarda Türkiye'de doğal nüfus artış hızı azalma göstermektedir. A, B, D ve E seçeneklerinde verilenler bu durumun nedenleridir. Köyden kente göçün artması ise nüfus artış hızının (doğuma bağlı) sonucudur.

CEVAP: C

6. Türkiye'de son yıllarda ekonomik gelişmeler olmuştur. Ancak doğuma bağlı nüfus artış hızı yüksek olduğu için ekonomik gelişmeyle kişi başına düşen gelir aynı doğrultuda artış gösterememektedir.

CEVAP: C

7. Türkiye'de büyük kentlerde göçe bağlı nüfus artış oranı fazladır. Bunun en önemli nedeni sanayileşmeye bağlı iş olanaklarının fazla olmasıdır.

CEVAP: D

8. İç Anadolu'da nüfus su kaynaklarının çevresinde toplanmıştır. Buna göre bölgenin daha iyi yağış alan kuzey kesiminde nüfus daha çoktur.

CEVAP: E

9. Türkiye'de nüfus artışına bağlı olarak tüketen, genç nüfus fazladır. Tüketim üretimi doğurur. Dolayısıyla ekonomiye canlılık getirir.

CEVAP: A

10. Türkiye'de nüfusun iki katına çıkma süresinin İngiltere'ye göre çok kısa olması nüfus artış hızının (doğuma bağlı) çok yüksek olduğu anlamına gelir.

CEVAP: D

1. Sanayinin gelişmiş olduğu iller iş imkânlarına bağlı olarak göç alırlar. Dolayısıyla erkek nüfus fazladır (II). Aynı zamanda askerî birliklerin olduğu illerde de erkek nüfus fazladır (I). Ama km²'ye düşen kişi sayısının fazla olması demek erkek nüfus fazladır anlamına gelmez.

CEVAP: C

2. Verilen grafik incelendiğinde 1945 yılından sonra ölüm oranlarının sürekli düştüğü görülmektedir. Bu da sağlık hizmetlerinin geliştiği ve insan ömrünün uzadığı sonucuna ulaştırır.

CEVAP: B

3. Türkiye II. Dünya Savaşı'na katılmamış olsa da ülkede seferberlik ilan edilmiştir. Bu durum nüfus artış hızını da etkilemiştir.

CEVAP: D

4. Beyin göçünün temel nedeni yurt dışındaki iş olanaklarıdır. Dolayısıyla sosyal güvenlik imkânlarından yararlanma beyin göçünün nedenleri arasında yer almaz.

CEVAP: B

5.

Aritmetik nüfus yoğunluğu	Tarımsal nüfus yoğunluğu
$\frac{\text{Toplam Nüfus}}{\text{Toplam Alan}}$	$\frac{\text{Tarımla Uğraşan}}{\text{Tarım Alanı}}$

Bu formüllere göre toplam alanı çok büyük olan Hakkâri'nin engebeli yer şekillerinden dolayı tarım alanları küçüktür. Bu nedenle tarımsal nüfus yoğunluğu fazladır.

CEVAP: C

6. Ulaşım, yer şekilleri, yer altı kaynakları ve toprak özellikleri o bölgenin ekonomisini belirlediği için nüfus dağılışını doğrudan etkiler.

CEVAP: C

7. Kalkınma hızının artması durumunda, sanayileşme, üretim, işçi ücretleri, ihracat ve vergi gelirleri artar. Bu durumda nüfus artış hızı sorun olmaktan çıkar.

CEVAP: C

8. Aydın ve Denizli, Büyük Menderes Ovası üzerine kurulmuş, Akdeniz ikliminin görüldüğü illerdir. Dolayısıyla ulaşım, tarım ve sanayi gelişmiş, nüfus yoğundur. Deprem bölgesi olduğu için sıcak su kaynakları (jeotermal) da fazladır. Ancak bu durumun nüfus üzerindeki etkisi daha azdır.

CEVAP: D

9. Haritada gösterilen yerlerden I, II, III ve IV'te yer şekilleri tarımda makineleşmeye uygundur. Dolayısıyla makineleşme göçün nedeni olur. Ancak V'in gösterildiği Doğu Karadeniz'de engebeliğe bağlı olarak tarlalar küçük ve parçalıdır, makineleşmeye uygun değildir. Göçün nedeni olamaz.

CEVAP: E

10. Ülkemizde Kentsel nüfus oranı kırsal nüfus oranından fazladır. %92.5 kentsel nüfus iken, kırsal nüfus oranı %7.5'dur.

CEVAP: A

1. Aritmetik nüfus yoğunluğu = Toplam Nüfus / Toplam Yüzölçümü
Km²'ye düşen kişi sayısını verir.
Haritada gösterilen yerlerden II ve III turizme, IV ve V tarıma bağlı olarak mevsimlik göç alır. Dolayısıyla aritmetik nüfus yoğunluğu yıl içinde çok değişir. Ancak I'de (İstanbul ve Kocaeli) yıl içinde nüfus değişimi azdır.

CEVAP: A

2. Ülkemizde yükseltinin fazla olduğu yerlerde (özellikle Doğu Anadolu Bölgesi) sıcaklık düşüktür (her 200 m yükseldikçe sıcaklık 1°C düşer). Bu durum hem tarım faaliyetlerini, hem de kışın kar yağışına bağlı olarak ulaşımı kısıtlar (II, III, IV). Dolayısıyla nüfus seyrekir. Yağışın fazla olması ise bir olumsuzluk değildir.

CEVAP: A

3. Türkiye'de karstik mağaraların en yaygın olduğu Akdeniz Bölgesi'ndeki Antalya'da ilkel komünal yerleşmelerin olduğunu görüyoruz (Karain, Beldibi, Belbaşı mağaraları).

CEVAP: D

4. A, B, C ve E seçeneklerinde verilenler kırsal kesimde yaşayan nüfusu göçe iten olumsuz özelliklerdir. Kentlerde iş olanaklarının ve endüstri kuruluşlarının artması ise kırsal nüfusu çeken olumlu bir özellik olup göçü arttırmıştır.

CEVAP: D

5. Haritada gösterilen yerlerden I'de dağlar kıyıya dik uzandığı için; III'te dağlar içeride ve yükselti az olduğu için kıyı ile iç kesim arasındaki farklılıklar azdır (iklim, nüfus gibi).

CEVAP: B

6. Yurt dışına işçi göçleri(Avrupa başta olmak üzere), Ekonomik koşullar(geçim sıkıntısı, işsizlik vb), Savaşlar (seferberlik gibi faktörler), Türkiye'de nüfus artış hızının bazı dönemlerde artıp bazı dönemlerde azalmasında etkili olmuştur.

CEVAP: E

7. Transit taşımacılık; herhangi bir ülkede başlayan ve en az bir ülke toprakları üzerinden geçtikten sonra başka ülkede sona eren, ticareti yapan ülkeler dışında kalan ülkelerin yolları kullanılarak yapılan taşımacılıktır. Ülkemizde transit ticaret yolları üzerinde önemli bir noktadadır.

Edirne – Kapukule'den (I) Ağrı Doğu Beyazıt Gümrük Kapısı'na, İskenderun ve Mersin limanlarından Habur sınır kapısına ulaşan hat transit taşımacılıkta önemlidir.

CEVAP: A

8. A, C, D ve E seçeneklerinde verilenler ülke nüfusunu doğrudan etkiler. Ancak doğu illerimizden batı illerimize yapılan göçler bölgelerin nüfuslarını etkiler.

CEVAP: B

9. Tabloda üç kentte çalışan nüfusun iş kollarına göre dağılımı gösterilmiştir. Tarım alanlarıyla ilgili bir bilgi yoktur.

CEVAP: C

10. Ülkemizde kentleşmenin artması, kentlerde yaşayan nüfusun artması tarım topraklarını azaltmaktadır.

CEVAP: B

1. Nüfusun sayısal miktarı gelişmişlik düzeyi hakkında bilgi vermez. Nüfusun yapısal özellikleri önemlidir (yaş, eğitim, çalışan nüfusun sektörel dağılımı, kent-sel - kırsal nüfus özellikleri).

CEVAP: E

2. Tarımsal nüfus yoğunluğu = $\frac{\text{Tarımla Uğraşan Nüfus}}{\text{Tarım Alanı}}$
Formülü ile hesaplanır. Buna göre engebeli arazilerde (Rize, Artvin, Hakkâri ve Bingöl gibi) tarım alanlarının küçük olmasına bağlı olarak yoğunluk fazla çıkar.

CEVAP: B

3. Tuz Gölü Çevresi 'nin seyrek nüfuslanması öncelikle iklim şartlarının olumsuzluğuna bağlıdır. (yağış miktarının az olması, kuraklık gibi) Bunun yanında su imkânlarının kısıtlı olması tarımsal etkinlikler için olumsuzluklardan biridir.

CEVAP: A

4. A, B, D ve E seçeneklerinde verilenlere bağlı olarak nüfus artış hızı %2,9'a kadar yükselmiştir. Ancak sonraki yıllarda görüldüğü gibi ülkemizde eğitimin gelişmesi, insanların bilinçlenmesi (çiftlerin bakabileceği kadar çocuk sahibi olması) nüfus artış hızının düşmesine neden olur.

CEVAP: C

5. Sağlık hizmetlerinin gelişmesi, ölüm oranlarını azaltacağı için nüfus artış hızını azaltan değil, artıran bir etki yapar.

CEVAP: C

6. Türkiye'nin en büyük iç ovası olan Konya Ovası'nda, alan büyüklüğüne bağlı olarak tarımsal nüfus yoğunluğu en azdır.

CEVAP: A

7. Seçeneklerde verilen illerden İstanbul, sanayi ve hizmet sektörünün gelişmişliğine bağlı olarak erkek göçü (iş olanakları) alır. Artvin ise yer şekillerine bağlı olarak gelişememiş ve erkek göçü verir (iş sıkıntısı). Dolayısıyla İstanbul ve Artvin arasında erkek - kadın nüfus dengesi daha fazla bozulur.

CEVAP: C

8. Mezra, Kom gibi hayvancılık faaliyetlerinin görüldüğü köyaltı yerleşmelerine ülkemizde Doğu Anadolu Bölgesi'nde daha fazla rastlanır.

CEVAP: C

9. Ülkemizde uygulanan nüfus politikalarının amaçları arasında,
- Nüfus artış hızını azaltmak
- Nüfus artış hızını arttırmak
- Nüfusun sağlık, eğitim alanındaki donanım ve standartlarını arttırmak
gibi özellikler yer alır.

Nüfus politikalarının amaçları arasında tarımsal üretim miktarını artırmak gibi bir özellik yoktur.

CEVAP: B

10. Seçeneklerde verilen merkezlerden transit taşımacılık güzergâhındaki Gaziantep'in önemli ticari limanlara sahip olan İstanbul, İzmir ve Trabzon'un gelişmesinde ticaretin önemi büyüktür. Batman'ın gelirlerinde ise petrol önemlidir.

CEVAP: C

1. Üç tarafı denizlerle çevrili olan ülkemizde, balıkçılık araç gereçlerinin yetersizliği ve bu alanda ortaya konan sermayenin sınırlı olması sonucu açık deniz balıkçılığı yapılamayıp, kıyı balıkçılığı yapılmaktadır. Bu durum balıkçılığın Türkiye'de gelişmemiş olmasının en önemli nedenlerindendir.

CEVAP: D

2. Verilen merkezlerden arasında en uygun yer Bodrum'dur.

Türkiye'de en kaliteli süngerlerin Akdeniz ve Ege'de olduğu bilinmektedir. Ancak sünger avcılığının yasaklanması gibi bir durum söz konusudur. Uzun yıllar sünger avcılığı yapan bazı Bodrumlular, yasağın kalkmasını istediklerini ve yasağın kalkması ile işi olmayanların eski mesleğine döneceklerini söylediler. Sünger satan bir işletmeci de, yasağın kalkmasının ekonomiye katkı sağlayacağını belirtmektedir.

CEVAP: C

3. Doğal koşullarda Karadeniz kıyısı mısır üretimi için en uygun yerdir ve üretim miktarı fazladır. Ancak halkın temel gıda maddesi (mısır ekmeği) olduğu için ekonomiye katkısı düşüktür.

CEVAP: B

4. Haritada gösterilen yerler bol su (akarsu boyları, sulak ve bataklık ovalar) ve çok emek isteyen pirincin yetişme alanlarıdır.

CEVAP: C

5. Zeytinin verimi bir yıl yüksek, bir yıl düşüktür. Bu durumda Akdeniz Bölgesi, tarım alanlarında kısa sürede hasat edebildiği, ekonomik değeri yüksek olan ürünleri tercih eder.

CEVAP: D

6. Topraklarımızın yaklaşık %36'lık kısmında tarım yapılmaktadır. Yer şekillerinden dolayı genel olarak ekili - dikili alan oranı azdır. Ancak bu alanlarda doğru yöntemlerle, verimi artırmak mümkündür. Dolayısıyla tarım alanlarının azlığı bir sorun değildir.

CEVAP: E

7. Mısır; fazla su ve sıcaklık ister. Yaz ayları yağışlı, nemli geçen bölgelerde tarımı yaygındır.

Soya fasulyesi; ılıman ve karasal iklimlerde yetişebilen yazlık bir bitkidir. Ekiminden hasadına kadar yeterli miktarda suyu toprakta bulmalıdır.

Her iki ürünün de Akdeniz Bölgesi'nde yetiştiriliyor olması sulamanın yapıldığı gösterir.

CEVAP: A

8. Türkiye fındık, incir, kayısı, kiraz, ayva ve narda dünyada ilk sırada bulunuyor. Nohutta, salatalıkta ve karpuzda dünya ikincisi konumunda bulunan Türkiye; domates, mercimek, patlıcan ve yeşil biberde üçüncü; soğan ve zeytinde dördüncü, şeker pancarında beşinci, tütün, çay ve elmada altıncı, pamuk ve arpada yedinci, bademde sekizinci, buğday, çavdar ve greyfurtta dokuzuncu ve limonda onuncu sırada yer almaktadır.

CEVAP: E

9. Nadas; sulama sorununun çözülmediği yerlerde topraktan her yıl yararlanılamayıp bir yıl boş bırakılmasıdır. Bu yöntemde topraktan alınan verim düşüktür. Dolayısıyla beslenme gereksinimlerinin giderilmesi için uygulanacak bir yöntem olamaz.

CEVAP: C

10. Özellikleri verilen X bitkisinin yetişmesi için en uygun koşullar haritada V ile gösterilen Doğu Karadeniz'dir. Karadeniz ikliminin görüldüğü bu alanda yıkanmış topraklar (laterit) vardır.

CEVAP: E

1. Arazinin engebeli olduğu yerlerde makine kullanımı sınırlıdır. Buna karşılık yer şekillerinin sade olduğu geniş tarım alanlarında makine kullanımı yaygındır. Dolayısıyla; Rize (çok engebeli) - Ordu - Gaziantep - Adana (Çukurova) doğru sıralama olur.

CEVAP: A

2. Pamuk tarımının Karadeniz kıyısında az olması - iklim şartları ile,
Turunçgil yetiştiriciliğinin Kars'ta yapılmaması- iklim şartları ile, Antalya kıyılarında zeytin tarımının Ege kıyılarından daha az olması - getirisi daha yüksek muz,turunçgil gibi ürünlerin tercihi ile,
Konya Ovası'nda buğday ekim alanlarının geniş olması - iklim ile,
Turunçgil tarımının Karadeniz kıyılarında Ege kıyılarından daha az olması - iklim ile ilgilidir.

CEVAP: C

3. Elma ve üzüm soğuğa çok dayanıklıdır.
Tütün iç bölgelerde de yetişebilen dayanıklı bir üründür.
Muz sadece Akdeniz Bölgesi'nde (özellikle Anamur çevresi) yetişir. Özellikleri verilen ürün üretiminde dünyada birinci olduğumuz incirdir.

CEVAP: D

4. Üzüm, soğuğa çok dayanıklı bir meyvedir. Ülkemizin hemen her yerinde, oraya özgü bir üzüm türü yetişir. Volkanik tüflü arazilerde üzümün kalitesi artar. Bu nedenle İç Anadolu'nun iki volkanik dağı olan Erciyes ve Hasan Dağı eteklerinde üretimi yoğundur.

CEVAP: E

5. Erzurum - Kars Bölümü'nde sert karasal iklim görülür. Bu iklimde en fazla yağış yazın (haziran sonu temmuz başı) düşer. Buna göre bölgedeki mera hayvancılığında et ve süt üretimi en fazla temmuz ayında gerçekleşir.

CEVAP: C

6. Son yıllarda tekstil sanayisinin gelişmesi ve suni ipeğin üretilmesiyle dünyada ve ülkemizde ipek böcekçiliği önemini kaybetmiştir.

CEVAP: A

7. Pamuk ve sebze üretiminde sulama önemlidir. İç Anadolu Bölgesi'nin yaz kuraklığı ve sulama sorunu bu ürünlerin üretimini olumsuz etkiler.

CEVAP: B

8. X: Pirinç (çeltik) aşırı sivrisineğe neden olur. Bu da sıtma hastalığına neden olabilir. Dolayısıyla yerleşmelere uzak yetiştirilir.

Y: Tütün ihraç ürünüdür ve kaliteyi korumak için devlet kontrolü uygulanır.

Z: Haşhaş uyuşturucu yapımında kullanılır. Devlet kontrolü vardır.

CEVAP: B

9. Düzluklerin hakim olduğu geniş tarım alanları makine kullanımı için uygundur. Buna göre haritada gösterilen yerlerden III Şanlıurfa (Suruç - Altınbaşak ovaları), IV Adana (Çukurova) makineli tarım için en uygun olanlardır.

CEVAP: D

10. Çay: Güneşlenme isteği çok az olan, her mevsim yağış ve bol yağış isteyen bir üründür. Doğu Karadeniz'in iklimine uyum sağlamıştır.

Kırmızı mercimek: Aşırı kuraklığa dayanan bir üründür. Güneydoğu'nun kuraklığında yetiştirilir.

Arpa: Buğdaya göre soğuğa daha dayanıklıdır. Bu nedenle doğuya gidildikçe buğdayın yerini alır.

Zeytin: Akdeniz ikliminin tanıtıcı ürünüdür. Kış ılıklığı olmadan yetiştirilemez. Bu nedenle İç Anadolu'da üretilmez.

Şekerpancarı: Ilıman iklimin bitkisidir. Akdeniz kıyı kuşağında pek tercih edilmez. Çünkü ekonomik değeri yüksek olan ürünler daha çok yetiştirilir.

CEVAP: C

1. Ülkemizin tüm kıyılarında kış ılıkılığı fazladır. Yazın ise, Karadeniz kıyısı dışında yaz kuraklığı etkilidir. Dolayısıyla haritada sadece Karadeniz kıyı kuşağında yetiştiği gösterilen ürün yaz kuraklığından olumsuz etkilenmektedir.

CEVAP: E

2. Yükselti arttıkça ürünlerin olgunlaşma süresi gecikir. Verilen alanlar içerisinde en geç olgunlaşan yer V numara ile gösterilen Hakkâri'dir. İlk önce olgunlaşacağı yerler II ve III daha sonra ise I numaralı merkezdir.

CEVAP: E

3. İhraç ürünü olan tütün, kalitenin korunması amacıyla, devlet kontrolünde belli bölgelerde yetiştirilir. Sulama problemi veya tüketimin azaltılması isteğinin bir ilgisi yoktur.

CEVAP: D

4. Zeytin, buğday, pamuk ve çayın en çok yetiştirildiği bölgeler (monokültür), haritada doğru gösterilmiştir. Ancak mısır için en uygun iklim koşulları Karadeniz kıyısındadır. En çok yetiştiren de Akdeniz Bölgesi'dir.

CEVAP: A

5. Türkiye'de dört mevsimin belirgin yaşanması tarımsal üretim veya verimi etkilemez. Bu özelliği ürün çeşitliliğini artırır.

CEVAP: B

6. Haritada gösterilen yerlere göre;

- I. Buğday (İç Anadolu Bölgesi)
- II. Muz (Akdeniz Bölgesi)
- III. Kırmızı Mercimek (Güneydoğu Anadolu Bölgesi)

CEVAP: B

7. Çay ve fındık Karadeniz Bölgesi kıyısı, Turunçgil Akdeniz ve Ege Bölgesi kıyısı, İncir Ege Bölgesi kıyısı en çok yetiştirir.

Buna göre bu kıyıların ortak özelliği kışlarının ılık geçiyor olmasıdır.

CEVAP: C

8. Pirinç tarımının yapıldığı yerler haritada incelendiğinde akarsu vadilerinin çevresinde, dar alanlarda yapıldığı görülmektedir.

CEVAP: C

9. Türkiye'de iç kesimlerde bozkır bitki örtüsüne bağlı olarak daha çok küçükbaş hayvancılık yapılır. Erzurum Kars da ise çayırılara bağlı olarak büyükbaş hayvancılık yapılmaktadır. Bu alanlarda yağış rejimlerinin farklı olması ve yağışın daha çok görüldüğü mevsime etki eden yükselti faktörü önemlidir. Örneğin İç Anadolu'da ilkbahar'da meydana gelen yağışlar Erzurum Kars çevresinde yükseltiden dolayı geç ısınmaya bağlı olarak yaz mevsiminde görülür.

CEVAP: D

10. Seracılık, kapalı ortamda uygun koşullar sağlanarak yapılan, kontrollü bir tarım yöntemi olduğu için iklimden etkilenmez. Üretimde yıldan yıla dalgalanmalar olmaz.

CEVAP: E

1. Kış sıcaklık ortalamasının yüksek ve yaz süresinin uzun olmasına bağlı olarak Adana gibi Akdeniz illerinden yılda birden fazla ürün alınabilmektedir.

CEVAP: C

2. Verilen ifadelerle haritada gösterilen yerler eşleştirildiğinde;
K – Orman sanayisinin en çok geliştiği Batı Karadeniz (II),
L – Bursa'yla özdeşleşmiş olan merinos koyunu (III),
M – Yaz yağışları sonucu oluşan çayırların bulunduğu Erzurum - Kars Yöresi'ndeki büyükbaş hayvancılıktır (I).

CEVAP: A

3. Son yıllarda sanayi ve hizmet sektöründe olan gelişmeler sonucunda ekonomide tarım sektörünün oranı düşmüştür.

CEVAP: D

4. Tarlanın çok derin sürülmesi, özellikle küresel ısınmanın hissedilmeye başlandığı ülkemizde, kuraklık etkisiyle toprağın çok fazla ve derin çatlamasına, bitki kılcal köklerinin sıcaklık etkisiyle tahrip olmasına neden olabilir. Ayrıca derin sürme bitki için gerekli olan humus tabakasını da derine iter. Dolayısıyla toprak veriminde devamlılık için doğru yöntem değildir.

CEVAP: E

5. Ülkemizde sulama, makine kullanımı gibi istekleri olan şekerpancarının türk çitçisine modern yöntemleri öğreten ilk ürünlerden biri olduğu söylenebilir.

CEVAP: D

6. Türkiye'de özellikle 1950'li yıllardan sonra tarımda makine kullanımı çok artmıştır. Ancak yer şekillerinin engebeli olduğu yörelerdeki küçük, eğimli tarlalarda kullanılması mümkün olmamaktadır (Doğu Karadeniz gibi).

CEVAP: D

7. Türkiye'de özellikle tarım daha çok doğal koşullara (iklime) bağlı olarak yapılmaktadır. Üretimi yağış miktarı ve yağışlı dönem belirler. Dolayısıyla iklimdeki kararsızlıklardan ürün etkilenir ve yıldan yıla verimde değişiklik yaşanır.

CEVAP: E

8. İntansit tarım – modern tarım.

Kuru tarım – yarı kurak veya kurak bölgelerdeki susuz yapılan tarım.

Plantasyon tarım – tropikal bölgelerde, ticari amaçla, çok geniş alanlarda bir veya birkaç çeşit ürün yetiştirilerek yapılan tarım.

Nöbetleşe tarım – aynı tarlada arka arkaya farklı bitkilerin yetiştirilmesi.

Buna göre verilen özellikler ekstansif tarıma yani ilkel yöntemlerle yapılan tarıma aittir.

CEVAP: A

9. III ve IV'te yaz yağışlarının görülmesi, V'te sıcaklığın düşük olması buğday tarımını engeller. I ve II'de ise iklim koşulları buğdayı doğal olarak yetiştirmeye uygundur. Ancak ekonomik değeri daha yüksek olan ürünlerin tercih edilmesi buğday tarımını azaltır.

CEVAP: A

10. Çanakkale, Rize, Antalya ve Mersin'de kış ılıklığı hâkimdir. Don görülme ihtimali düşüktür. Ancak yükseltinin ve karasallığın etkisiyle Afyon'da kışlar soğuk geçer, don ihtimali fazladır. Ürün burada yetiştirilemez.

CEVAP: C

1. Tablodaki veriler incelendiğinde IV numaralı üründe, ekilen alana göre üretim miktarının yarıya düştüğü görülmektedir. Dolayısıyla intansif tarım metodu en az burada uygulanmıştır.

CEVAP: D

2. Pamuk, yüksek sıcaklık, geçirimli toprak, yetişme döneminde bol nem, olgunlaşma ve hasat sırasında ise tam kuraklık ister. Gerekli nemliliğin sulama yoluyla sağlandığı kurak, sıcak bölgeler pamuk yetiştirilmesi için elverişlidir. Buna göre haritada gösterilen yerlerin ortak özelliği yazların sıcak ve kurak geçmesidir.

CEVAP: C

3. Soruda, anlatılan iklim Karadeniz iklimidir. Bu iklimde pamuk yetiştirilmesi mümkün değildir. Çünkü pamuk olgunlaşma döneminde kuraklık isteyen bir üründür.

CEVAP: E

4. Seçeneklerde verilen ürünlerden kenevir, haşhaş, anason ve şekerpancarı devlet kontrolünde üretildikleri için yetişme alanları dardır. Muz ise tropikal bölge ürünüdür. Ülkemizde sadece Anamur (Mersin) ve Alanya (Antalya) çevresinde yetiştirilebilmektedir.

CEVAP: A

5. Seçeneklerde verilen ürünlerden, çayın toplandıktan hemen sonra fabrikaya götürülüp işlenmesi gerekmektedir. Bu nedenle ham madde tesis yakınlığı zorunluluğu vardır.

CEVAP: E

6. Türkiye, kayısı, incir, fındık ve ayva üretiminde dünyada 1. sırada yer alır. Zeytin üretiminde ise 4. sıradadır (İspanya - İtalya - Yunanistan - Türkiye).

CEVAP: C

7. Özellikleri anlatılan ürün sıcak ve soğuk daha dayanıklı olan, dağlık alanlarda da yetiştirilebilen arpa-dır.

CEVAP: D

8. Seracılık; cam veya plastik gibi materyallerle örtülü kapalı alanlarda kontrollü olarak ürün yetiştirilen bir tarım metodudur. Özellikle kış ılıklığının ve güneşli gün sayısının fazla olduğu yerlerde, maliyet düştüğü için, ekonomik bir faaliyet olarak gelişir. Bu nedenle Türkiye'de en çok Akdeniz kıyısında yapılır.

CEVAP: E

9. Yeşil Kuşak Projeleri kapsamında; tehlikeli boyutlara ulaşan çevre ve hava kirliliğinin azaltılması, kişi başına düşen yeşil alan miktarı ve turizm potansiyelinin artırılması, kentlerin düzenli ve planlı gelişmesinin sağlanması, insanlara orman ve çevre sevgisi kazandırılması, dinlenme yerleri tesis edilmesi, toprak koruma önlemleri alma yoluyla yerleşim birimlerinin sel ve taşkınlardan korunması için büyük kentler çevresinde ormanlar tesis edilmektedir. Bu projelerde orman ürünleri elde ederek ekonomiye katkı sağlama amacı yoktur.

CEVAP: E

10. Türkiye'nin ekonomisinde orman ürünleri ihracatının payı son derece düşüktür. Hatta ithalat oranları genel olarak çok daha yüksektir (odun, kereste gibi).

CEVAP: A

1. Nükleer santraller çevrelerindeki sanayi kuruluşlarına enerji sağlamak amacıyla kurulmaz. Santrallerde üretilen elektrik yüksek gerilim hatlarıyla (iletim hatlarıyla) taşınır.

CEVAP: B

2. A, B, C ve D seçeneklerinde verilenler ülkemizdeki bakır madeniyle ilgili doğru bilgilerdir. Ancak dünya rezervlerinin yaklaşık %80'i Amerika kıtası ile Orta Afrika'da bulunmaktadır.

CEVAP: E

3. Haritada gösterilen yerler incelendiğinde;
- Ereğli (Zonguldak), Karabük ve İskenderun demir - çelik sanayi
 - ▲ Antalya ve Elazığ ferrokrom tesisleri
 - Rize ve Artvin çay işletmeleri.

CEVAP: B

4. Sigara, tekstil, şeker ve konservenin ham maddesi tarım ürünleridir. Dolayısıyla iklimden etkilenir. Ancak seramik kil, kaolen ve benzeri maddelerin yüksek sıcaklıkta pişirilmesiyle yapılır. İklimden etkilemez.

CEVAP: C

5. Bor minerallerinin kullanım alanı oldukça geniştir. Bor roket yakıtlarında kompozit (katkı maddesi) olarak yani enerji alanında da kullanılmaktadır.

CEVAP: D

6. Boru hatlarıyla gelen petrol veya doğal gazın ücretsiz olarak alınması söz konusu değildir.

CEVAP: D

7. Seçeneklerde verilen illerden Adana'da pamuklu dokuma gelişmiştir. Ham maddesi tarıma dayalıdır. İzmir ve Kars'ta büyükbaş hayvancılığa bağlı süt tozu ve deri, Bursa'da ipek böcekçiliği, Kayseri'de ise küçükbaş hayvancılığa bağlı halıcılık gelişmiştir.

CEVAP: A

8. Türkiye'de farklı yerlerde farklı sanayi kollarının gelişmesi veya bazı merkezlerin daha fazla gelişmesi A, B, C ve D seçeneklerindeki durumların oluşmasına neden olur. Ancak sanayi ürünlerinin ihracatını etkilemez.

CEVAP: E

9. I. Sivas (Divriği) demir – Karabük demir - çelik
II. Antalya (Akseki) boksit – Seydişehir alüminyum işletmeleri
III. Kütahya (Emet) bor – Bandırma bor işletmeleri.

CEVAP: E

10. I. Kırklareli (Hamitabat) – doğal gaz
II. Zonguldak (Çatalağzı) – taş kömürü
III. Manisa (Soma) – Linyit

CEVAP: B

1. ★ Antalya – Ferrokrom
● Batman – Petrol rafinerisi
▲ Bursa – Konserve fabrikasının bulunduğu illerdir.

CEVAP: D

2. – Ödemiş - cıva
– Alanya - Gazipaşa - barit
– Murgul - bakır
– Mazıdağı - fosfat
çıkarmı yapılır.
Demir ile ilgili bir çıkarmı alanı verilmemiştir.

CEVAP: D

3. Soma linyitle, Çatalağzı taş kömürüyle çalıştıkları için kirliliği ve zararı fazladır. Ancak Sarayköy (Denizli) jeotermal (sıcak su buharı) ve Alaçatı (İzmir - Çeşme) rüzgâr enerjisiyle çalışan, çevreye zararları çok daha az olan santrallerdir.

CEVAP: D

4. Güneş, su gücü ve rüzgâr yenilenebilir, temiz kaynaklardır. Petrol ve linyit ise zaman içerisinde tükenen kaynaklardır. Bu sebeple doğru cevap I ve IV'tür.

CEVAP: D

5. Bursa - Mustafa Kemal Paşa'da bor yatakları, yine Bursa - Uludağ'da volfram yatakları bulunmaktadır. Bu sebeple doğru cevap I ve IV'tür.

CEVAP: D

6. Türkiye petrol bakımından zengin bir ülke değildir. En çok ithal ettiğimiz ürünlerdendir.

CEVAP: B

7. Organik artıklardan elde edilen enerji türüne biyokütle (biomas) enerjisi adı verilmektedir. Biyokütle (biomas) enerjisinde kanola, aspir gibi yağ bitkilerinden yararlanılmaktadır. Bu örnekler tarımsal ürünlerden yararlanıldığını gösterir. Bunun dışında değerlendirilemeyen bazı atıklardan enerji üretimi yapılmaktadır.

Fay hatları ve buna bağlı sıcak su kaynaklarından jeotermal enerji elde edilir.

CEVAP: B

8. Çatalca - Kocaeli Bölümü'nde demir - çelik için kullanılacak demir yatakları (ham madde) ve taş kömürü yatakları (enerji kaynağı) bulunmamaktadır. Dolayısıyla bu ağır sanayi kolu gelişmemiştir.

CEVAP: E

9. Soya fasulyesi, susam ve zeytin yağ sanayisinde kullanılan tarım ürünlerindendir.

CEVAP: A

10. Samsun'da bulunan Karadeniz Bakır İşletmesine bakır Küre'den (Kastamonu) gelir.

Karabük'te bulunan demir - çelik işletmesine demir Divriği'den (Sivas) gelir. Ama Susurluk'tan (Balıkesir) çıkan bor Bandırma'da (Balıkesir) Elazığ - Antalya çevresinden çıkan krom aynı illerdeki tesislerde işlenir. Ham madde tesis yakınlığı vardır.

CEVAP: A

1. Ülkemizin en fazla mermer sattığı ülke Çin'dir.

CEVAP: E

2. Türkiye'de ilk petrol yatağı 1940'ta Raman Dağı'nda bulunmuştur. Sonraki süreçte bulunan petrol yataklarının sayısı artmıştır. Adıyaman, Diyarbakır, Batman ve Siirt petrol yataklarının bulunduğu illerdir. Hakkari'de petrol çıkarımı yoktur.

CEVAP: A

3. Antalya'da krom madeni bulunmamaktadır. Burada işlenmesinin varlığının sebebi ulaşımıdır.

CEVAP: B

4. Çatalağzı (Zonguldak) – taş kömürü
Afşin - Elbistan (Kahramanmaraş) – linyit
Hamitabat (Kırklareli) – doğal gaz
Sarayköy (Denizli) – jeotermal (sıcak su buharı)
Yatağan (Muğla) – linyit

CEVAP: C

5. Uranyum (atom enerjisi ilk olarak bunun parçalanmasıyla elde edilmiştir) ve toryumdan nükleer enerji elde edilir.

CEVAP: C

6. B, C, D ve E seçenekleri ekonomisi zayıf, gelişmemiş ülkelerin özellikleridir. Enerji tüketiminin artması ise, sanayileşmenin arttığı ülkelerde sanayi sektörünün kullanacağı enerji miktarının artması demektir.

CEVAP: A

7. Türkiye'de sadece Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde şekerpancarı yetiştirilmez (kuraklıktan olumsuz etkilenip, çok su ister). Ham madde tesis yakınlığı isteyen bu ürünün fabrikası da yoktur.

CEVAP: C

8. I, II, III ve V'te verilenler sanayileşmeye bağlı meydana gelecek gelişmelerdir. Turizm farklı bir ekonomik faaliyettir. Ülkemizde sanayileşmeyle gelişme göstermemiştir.

CEVAP: D

9. Çatalağzı (Zonguldak) – termik santral (taş kömürü)
Afşin - Elbistan (Kahramanmaraş) – termik santral (liniyit)
Soma (Manisa) – termik santral (liniyit)
Tunçbilek (Kütahya) – termik santral (liniyit)
*Sarayköy (Denizli) – jeotermal (sıcak su buharı) enerji kaynağı ile çalışmaktadır.

CEVAP: E

10. Türkiye'de genel olarak eğim ve yükselti fazla olduğu için akarsuların akış hızı yüksektir. Elektrik enerjisi üretmek için uygundur (en uygun bölge Doğu Anadolu Bölgesi).

CEVAP: A

1. Fosil yakıtlar, ölen organizmaların oksijensiz ortamda milyonlarca yıl boyunca çözülmesi sonucu oluşurlar (kömür, petrol, doğal gaz).

Kavram haritasında verilen enerji kaynakları ise yenilebilir, kirliliği daha az olan, dünyada artan enerji ihtiyacını karşılamak için kullanımı gün geçtikçe artan kaynaklardır.

CEVAP: D

2. Biokütle (biyomas), organik maddelerin doğrudan yakılması veya havayla temasının kesilerek metan gazı (biyogaz) elde edilmesi esasına dayanır. Ülkemizde son yıllarda büyük şehirlerde kurulan tesislerde biokütle enerjisi kullanılmaya başlamıştır.

CEVAP: E

3. Seçeneklerde verilen gübrenin yapımında kullanılan ham maddelerden biri olan fosfat (Mardin-Mazıdağı) ve petro - kimyanın ham maddesi olan petrol (Adıyaman-Batman-Siirt-Diyarbakır) ülkemizde yeterli miktarda yoktur. İhtiyacımız ithalat yoluyla karşılanır.

CEVAP: B

4. I. Konya – besin (un, şeker vs.)
II. Samsun – tütün
III. Elazığ – maden (ferrokrom)

CEVAP: B

5. Seçeneklerde verilen merkezlerden İstanbul'da tekstil fabrikalarının fazla olması ham madde (pamuk) varlığına bağlı değildir. Pamuğun taşınması çok maliyetli olmayıp bozulmaz.

CEVAP: D

6. Organize sanayi bölgesi; sanayinin etkinliğini arttırmak ve kentte düzenli yerleşmeyi sağlamak amacıyla sanayi tesislerini bir araya toparlayarak sanayi kuruluşlarının ulaşım, enerji, su, alt yapı gibi her türlü gereksinimleriyle ilgili kolaylıkları bir arada bulunduran, bunun yanı sıra sanayinin çevreye olumsuz etkilerini en aza indirmek amacıyla atık yönetim politikaları uygulayan, özel olarak planlanan ve imar planlarında da yer verilen bölge türüdür.

Özelliklerinden de anlaşıldığı üzere yabancı sermayeye yönelik bir çalışma değildir.

CEVAP: D

7. A, B, C ve E seçenekleri bazı madenlerin Türkiye'de çıkarılmasını engelleyen faktörlerdir. Ancak maden sahalarının sanayi merkezlerine uzak olması madenin çıkarılmasına engel değildir.

CEVAP: D

8. Türkiye'de sanayinin gelişim sürecinde sermayenin yetersizliği en büyük engeldir.

CEVAP: B

9. Haritada gösterilen bölgelerden III (İstanbul ve çevresi) ve IV (İzmir ve çevresi) Türkiye'de sanayinin en çok geliştiği yerlerdir. Organize sanayi bölgesi de fazladır.

CEVAP: E

10. Enerji taşınabilir özelliğe sahip olduğu için, yerleşmede enerji üretim tesislerinin bulunması şart değildir.

CEVAP: C

1. MTA'nın yapmış olduğu çalışmalarda titanyum ve kobaltta rastlanmamıştır.

CEVAP: A

2. Doğal gaz, petrol, taş kömürü ve fosfat ülkemizde az bulunan, ihtiyacımızı karşılayamadığımız için ithal ettiğimiz madenlerdir.

CEVAP: D

3. Bursa'da otomotiv sanayisinin kurulması ulaşım ve pazarlama imkânlarının gelişmesi ile alakalıdır.

CEVAP: E

4. İşletmeye açılan bir maden bulunduğu yörede istihdamı artırır, işsizliği azaltır.

CEVAP: D

5. Özellikleri verilen maden, en önemli yatağı Bursa - Uludağ olan volfram (tungsten)'dir.

CEVAP: A

6. Son yıllarda özellikle Rusya, İran ve Azerbaycan'dan ithal ettiğimiz doğal gazın enerji kaynağı olarak kullanımını çok artırmıştır.

CEVAP: C

7. İzmit, İzmir ve Mersin'e deniz yoluyla, Kırıkkale'ye boru hattıyla taşınan petrolün nakliye maliyeti, Batman'a göre daha fazladır. Çünkü Batman petrolün çıkarım sahasına kurulmuş bir rafineridir (ham madde – tesis yakınlığı).

CEVAP: B

8. Türkiye'de sanayileşmenin planlı ve istenilen düzeyde gelişmemesinin en önemli nedeni nüfus artışının fazla olmasıdır. Çünkü nüfusun hızlı artmasıyla eğitim ve sağlık gibi zorunlu yatırımlar artar, kalkınma hızı düşer.

CEVAP: A

9. Sanayinin gelişmesiyle A, C, D ve E seçeneklerinde verilenler gerçekleşir. Ancak gelişmeye bağlı olarak ham madde işleyen tesisler artar. Dolayısıyla ham madde ihracatı azalma gösterir.

CEVAP: B

10. Kaliteli, uygun fiyatlı ve reklamı iyi yapılmış sanayi ürünlerinin dış pazarda rekabet gücü fazla olur ve alıcı bulur. Ancak işçi sayısının fazla olması değil, nitelikli iş gücünün olması önemlidir.

CEVAP: E

1. B, C, D ve E seçeneklerinde verilenler ülkemizde deniz yolu taşımacılığının yeterince gelişmemesinin nedenleridir. Buna karşılık deniz yolu taşımacılığında kapasitenin fazla olmasına bağlı olarak maliyet demir, kara ve hava yoluna göre daha düşüktür.

CEVAP: A

2. Trabzon limanının Kalkanlı (Zigana) ve Kop geçitleriyle iç kesimlere kara yolu bağlantısının olması onun diğer limanlara göre daha fazla gelişmesini sağlamıştır.

CEVAP: C

3. Türkiye ve İspanya Akdeniz iklim kuşağında yer aldıkları için bu iklimin ürünleri olan turunçgil, zeytin ve inciri yetiştirirler. Dolayısıyla bu ürünleri İspanya'ya ihraç etmemiz daha zor olacaktır.

CEVAP: E

4. Seçeneklerde verilen merkezlerden Büyük Menderes Ovası üzerinde bulunan Aydın'dan devamındaki Denizli'ye yapılacak kara yolu maliyeti yer şekillerinin sadeliğinden dolayı diğerlerinden daha düşük olacaktır.

CEVAP: D

5. Seçeneklerde verilen illerden Antalya'ya demir yolu hattı bulunmamaktadır. Dolayısıyla İstanbul'dan Antalya'ya trenle gidilemez.

CEVAP: D

6. Ülkemizde canlı bir iç ticaret söz konusudur. Bu durumda bölgesel ve il bazında farklılıklar etkili olmaktadır.

İletişim teknolojilerinin gelişmesi ile ürünlerinin dağıtımının kolaylaşması pazarlamayı ve kişilere ulaşmayı kolaylaştırması,

Tarım ürünlerinin bölgelere göre farklılık göstermesine bağlı alanlar arası tarım ürünü alışverişi,

Endüstri ürünleri çeşidinin artış göstermesi pazarlanmanın gelişmesi

gibi etkenler bunlar arasında sayılabilir.

Bunlar dışında farklı sanayileşme oranları, alım gücünün farklılık göstermesi gibi etkenlerde iç ticaretin canlanmasında etkilidir.

CEVAP: E

7. En uzun sınırimız olan Türkiye – Suriye sınırında yer şekilleri son derece sade ve düzlükler hâkim olduğu için (Güneydoğu Anadolu) kara ve demir yolu bakımından en elverişli sınırdır.

CEVAP: A

8. Ülkemizde ihracatın artırılması için öncelikli olarak var olan ürünlerimizin kalitesinin, paketlemesinin, nakliyesinin, tanıtımının, pazarlamasının geliştirilmesi gerekir. Daha sonra yeni ürünler için çalışmalar yapılarak ürün çeşidi artırılmalıdır.

CEVAP: E

9. Demir yolu, deniz yolundan sonra en çok yük taşınabilecek ulaşım yöntemidir. Ancak kara ve hava yoluna göre daha uzun sürer. Dolayısıyla maliyeti düşürmek için ve bozulma riski olmadığı için maden cevheri taşımaya daha uygundur.

CEVAP: B

10. A, B, C ve D seçeneklerinde verilenler Türkiye'nin ulaşımıyla ilgili doğru bilgilerdir. Batı Karadeniz'de ise Karabük üzerinden Zonguldak limanına kadar demir yolu uzanır.

CEVAP: E

1. Haritada gösterilen yerler incelendiğinde I, II, III ve V'te dağlık alanlar olduğu için geçitler, tüneller açılması gerekir ve maliyet artar. IV ise yer şekillerinin son derece sade olduğu Güneydoğu Anadolu'da yer alır. Maliyet düşüktür.

CEVAP: D

2. Türkiye'de en çok gelişen kara yolu ulaşımıdır (I, II ve III). Ancak ülkeler arası ithalat ve ihracatımızda öncelikli olarak deniz yolu sonra kara yolu kullanılmaktadır.

CEVAP: B

3. Demir yolu ulaşım maliyeti düşük, fakat kurulum maliyeti yüksek bir yöntemdir. Özellikle Türkiye gibi dağlık ve engebeli ülkelerde bu maliyet daha da artmaktadır (II ve IV). Ancak yüz ölçümümüzün veya yarım ada olmamızın demir yolunun yeterince gelişmemesiyle ilgisi yoktur (I ve III).

CEVAP: B

4. Türkiye'nin kara yollarını gösteren bir haritaya bakılarak turizm ve yer altı kaynakları ile ilgili yorum yapmak mümkün değildir (II ve IV). Ancak ulaşım ağının durumu ve ulaşımına bağlı gelişen ticaretle ilgili bilgilere ulaşılır.

CEVAP: B

5. I ve II'de verilen ifadeler Trabzon limanının Rize ve Giresun'a göre daha çok gelişmesini açıklar. Ancak Trabzon doğal liman değildir. Ayrıca bir limanın gelişebilmesi iç bölgelerle olan ulaşımına bağlıdır. Doğal olmasıyla ilgili değildir.

CEVAP: C

6. Bursa önemli bir sanayi şehri olmasına rağmen şu an itibarıyla demiryolu yolu bağlantısı yoktur. Ancak bu merkezle ilgili yüksek hızlı tren hattı kurulumu söz konusu olacaktır.

Diğer merkezlerde ise demiryolu bağlantısı bulunmaktadır.

CEVAP: C

7. Ülkemiz ihracatında birinci sırada gelen ülke Almanya'dır.

CEVAP: A

8. Demir yolu ile bir seferde çok fazla mal taşınabilir ve bu durum maliyeti de düşürür (deniz yolundan sonra en ucuz taşımacılık demir yoluyla yapılır). Dolayısıyla Türkiye'de ulaşım ve nakliye sorununu çözmede yapılacak öncelikli çalışma demir yollarını geliştirmeye yönelik olmalıdır.

CEVAP: E

9. Seçeneklerde verilen il ikilileri incelendiğinde;

Ankara – Mersin arasında Toroslar'ın kış koşulları,
Kars – Ardahan ve Erzincan – Erzurum arasında Doğu Anadolu'nun kış koşulları,

Kayseri – Sivas arasında yükseltiyi bağlı kış koşulları kara yolu ulaşımını olumsuz etkiler.

Mardin – Gaziantep arasında ise, kışlar son derece ılıman geçer. Ortalama kış sıcaklıkları 0°C'nin altına düşmez. Kar fazla yağmaz. Bu nedenle iklim ulaşımı çok zorlaştırmaz.

CEVAP: E

10. Verilen harita incelendiğinde;

I. Doğu Karadeniz çayın,

II. Ege zeytin üretimine bağlı zeytinyağının,

III. Anamur ve Alanya muzun,

IV. Samsun tütünün ticaretini gösterir.

V. Mısır Türkiye'de en çok Akdeniz Bölgesi'nde ve özellikle de Çukurova'da yetiştirilir. Dolayısıyla yanlış verilmiştir.

CEVAP: E

1. Türkiye genelinde üretim ve tüketim merkezleri arasındaki yük taşımacılığında (yani iç ticarete) kara ve demir yolu en çok kullanılır.

CEVAP: E

2. Konya, Adana, Şanlıurfa ve İzmir'de yer şekilleri sadedir. Ulaşım maliyeti düşüktür. Ancak dağlık Menteşe Yöresi'nde bulunan Muğla'da yapılacak kara yolunun maliyeti fazladır.

CEVAP: C

3. Seçeneklerde verilenlerden sermayenin yetersizliğine bağlı ulaşım ağının gelişmemesi tamamen ülke ekonomisine bağlı bir durumdur. Beşeri faktörler içerisinde yer alır.

CEVAP: C

4. Verilen özelliklerden P-İstanbul (I), R-İzmir (II) ve S-Mersin (III) limanını ifade eder.

CEVAP: A

5. Verilen haritalar incelendiğinde; K bölgesinde kara yolu ulaşımının daha zor olduğu, az nüfuslu yerleşmelerin daha yaygın olduğu görülmektedir. Buna karşılık L bölgesinde ulaşım daha kolaydır. Kalabalık yerleşim merkezleri daha çoktur. Dolayısıyla verilen yargılardan I ve IV'de ulaşılır.

CEVAP: C

6. Demir yolu, deniz yolundan sonra en ucuz taşımacılıktır. Türkiye'de maden taşımacılığında tercih edilir. Kara yolu ülkemizde daha çok gelişmiştir.

CEVAP: D

7. Ürgüp Göreme volkanik arazilere bağlı olarak peribacaları, Pamukkale ise karstik arazilere bağlı oluşan travertenlerden dolayı arazi yapısının önemli olduğu turizm alanlarıdır.

CEVAP: D

8. Seçeneklerde verilen ürün gruplarından tekstilin ithalatındaki payı en düşüktür, ihracatı önemlidir.

CEVAP: C

9. Verilen limanlardan Mersin ve Trabzon yapay limandır (Akdeniz'de tek doğal liman İskenderun, Karadeniz'de ise Sinop limanıdır).

CEVAP: E

10. A, B, C ve D seçeneklerinden verilenler yerli ve yabancı yatırımcıyı teşvik eder ve Türkiye'de ticareti geliştirir. Ancak dövizin ülke içerisindeki değerinin artması, ulusal paranın değer kaybetmesi demektir. Ülke ekonomisi için olumsuz bir durumdur.

CEVAP: E

1. Heyelan ve çığ riskinin olduğu yerler dağlık ve eğimin fazla olduğu yerlerdir. Seçeneklerde verilen illerden Afyon - Konya arasında yer şekilleri son derece sadedir. Bu doğal afetlerden daha az etkilenir.

CEVAP: C

2. Deniz turizmi açısından çok önemli olan Antalya'da ve dünyadaki en güzel örneklerinden biri olan peri bacalarının yayıldığı Nevşehir'de bulunan hava alanları daha çok turizm amaçlı yapılmıştır.

CEVAP: D

3. Tütün, fındık, incir ve üzüm Türkiye'nin önemli ihraç ürünlerindendir. Ancak şeker pancarı, yurt içi talebi karşılayacak kadar üretilir (kota uygundur). Çünkü şeker kamışından yapılan şekerin maliyeti, bizim pancardan ürettiğimize göre daha düşüktür, ticari anlamda rekabet edemez.

CEVAP: A

4. A, B, C ve E seçeneklerinde verilenlerle ilgili yeterince çalışma yapılmaması turizm gelirlerinin yüksek olmasının nedenleridir.

Ancak ülkemiz turizmle ilgili birçok kuruluşa üyedir (Dünya Turizm Örgütü, Uluslararası Turizm Birliği gibi). Dolayısıyla turizm gelirlerinin düşük olması buna bağlı değildir.

CEVAP: D

5. Ülkemizde hızlı tren seferleri İstanbul, Kocaeli, Sakarya, Bilecik, Eskişehir, Ankara ve Konya illeri arasındadır.

CEVAP: B

6. Ayvalık (Balıkesir), Didim (Aydın), Bodrum ve Marmaris (Muğla)'te daha çok deniz turizmi gelişmiştir. Selçuk (İzmir) ise Efes antik kenti kalıntılarıyla tarihi turizm açısından çok önemlidir.

CEVAP: E

7. Erdek (Balıkesir), Alanya (Antalya), Bodrum (Muğla) ve Kuşadası (Aydın)'nda deniz turizmi önemlidir. Pamukkale (Denizli)'de ise, karstik arazide suyun içerisinde eriyik halde bulunan kalkerin (kireç taşı) tabakalar halinde çökmesiyle oluşan travertenler doğal güzellik olarak dikkati çeker.

CEVAP: C

8. Deniz turizminin Akdeniz ve Ege kıyılarında daha çok gelişmesi, öncelikle bu kıyılarının iklim özelliklerinin daha uygun olmasıyla (güneşli gün sayısının fazla olması, sıcak dönemin uzun sürmesi gibi) ilgilidir.

CEVAP: B

9. Turizm faaliyetlerinin yoğun olduğu yörelerde ulaşım hizmetleri gelişir, mevsimlik işçi gücü ve döviz girdisi artar. İş olanaklarının ortaya çıkmasına bağlı olarak işsizlik azalır.

CEVAP: A

10. Verilen grafik, Karadeniz ikliminin sıcaklık ve yağış özelliklerini göstermektedir. Buna göre:

Yaz sıcaklıkları ve yağışları kıyı turizminin gelişmesine engel olur.

Kış sıcaklıkları ortalamasının 5°C'nin altına düşmesi kış turizminin gelişmesine engel olur.

Termal turizmin gelişip gelişmediği kırık (fay) hatlarıyla yani jeolojisiyle ilgilidir. Bu grafikten bir sonuca varılamaz.

Ama yağış miktarının fazla olması ve arazinin engebeli (eğilimli) olması akarsularının, rafting yapılması için uygun olduğunu gösterir.

CEVAP: B

1. Haritada gösterilen yörelerden I Karadeniz kıyısıdır, Karadeniz iklimi etkilidir (yazlar serin ve yağışlı, güneşli gün sayısı az). Dolayısıyla deniz turizmi çok gelişmemiştir.

CEVAP: A

2. Seçeneklerde verilen kentlerden hem Karadeniz'e hem Marmara Denizi'ne kıyısı olan, İstanbul'un komşusu Kocaeli'nin ekonomisinde sanayinin payı çok büyüktür.

CEVAP: B

3. Verilen illerden Afyon batıyla, Konya her yönde, İstanbul Asya ile Avrupa arasında kavşak noktası durumundadır. Akdeniz'in batı kıyısında yer alan kuzeyden Toroslarla çevrili Antalya'nın ise böyle bir özelliği yoktur.

CEVAP: B

4. Haritada gösterilen dağlardan Aydın Dağları, yükseltisinin azlığı ve iklim özellikleri nedeniyle kayak turizmine uygun değildir.

CEVAP: A

5. Sanayi ve ulaşım özelliklerine bağlı olarak İzmit, Bursa, Mersin ve Kayseri'de ticari faaliyetler Karaman'a göre çok daha fazla gelişmiştir.

CEVAP: E

6. Yeryüzü şekillerinin sade olduğu Ergene, Orta Fırat ve Yukarı Sakarya bölümlerinde ulaşım kolay, maliyet düşüktür.

Batı Karadeniz ile Antalya Bölümü kıyaslandığında ise, Toroslarda ulaşımın çok daha zor olduğu ve Zonguldak'a kadar demir yolu ulaşırken Antalya'ya yapılamadığı görülür.

CEVAP: B

7. Ürgüp-Göreme çevresindeki peribacaları volkanik arazide suların işlemesiyle meydana gelmiş doğal güzelliklerdir.

CEVAP: D

8. Seçeneklerde verilen ürünlerden zeytin, daha çok Balıkesir (Havran, Burhaniye, Gömeç, Ayvalık) ve Bursa (Gemlik, Mudanya)'da yetiştirilir ve dağıtımı yapılır.

CEVAP: D

9. Türkiye'de yer şekillerinin çok engebeli olması ve birçok bölgede kış koşullarının ağır geçmesi ulaşımı olumsuz etkiler (Yer şekilleri ve iklim).

CEVAP: D

10. Yozgat Çamlığı (ilk milli park), Yedigöller (Bolu), Spil Dağı (Manisa) ve Munzur vadisi (Tunceli) Türkiye'de koruma altına alınan milli parklardır. Kartalkaya (Bolu) ise Köroğlu Dağları üzerinde bir kayak merkezidir.

CEVAP: E

1. Türkiye 26° - 45° Doğu meridyenleri, 36° - 42° Kuzey paralelleri arasında yer alır. 36° Doğu - 37° Kuzey Türkiye sınırları içerisinde.

CEVAP: E

2. I. Peribacaları; volkanik tüflü arazide akarsularla birlikte sel sularının yaptığı şekillerdir.
II. Menderes; yatak eğiminin azaldığı yerde akarsuyun hızının azalması ve sağa sola büküm yapmasıdır.
III. Delta; akarsuyun taşıdığı malzemeyi denizin içerisine biriktirmesi sonucu oluşur.
IV. Dev kazanı; çağlayanından düşen akarsuyun aşındırması sonucu oluşan çukurdur.

CEVAP: B

3. Dağların kıyıya dik (Ege) veya paralel uzanması (Akdeniz ve Karadeniz) A, B, D ve E seçeneklerinde verilen kıyı özelliklerini doğrudan etkiler. Ancak dağların yükseltisi, oluşumları esnasında meydana gelen olaylarla ilgilidir (kırılma, kırılma gibi), uzanış doğrultusundan etkilenmez.

CEVAP: C

4. Türkiye 36° - 42° Kuzey paralellerinde, orta kuşakta yer alan bir ülkedir. Dolayısıyla kutuptan gelen soğuk hava ile Ekvator'dan gelen sıcak havanın karşılaşma alanındadır. Bu durum özellikle kış mevsiminde ülkemizde cephesel yağışların görülmesine neden olur.

CEVAP: E

5. Haritada gösterilen noktalara göre Çukurova (Adana), Çatalca - Kocaeli Platosu (İstanbul), Gediz Ovası (İzmir) ve Bursa Yöresi'nde nüfus yoğunluğu fazladır. Ancak dağlık Menteşe Yöresi (Muğla) seyrek nüfusludur.

CEVAP: A

6. Verilen grafiğe göre, sıcaklık değerleri düşük olan Kars, sebze - meyve yetiştiriciliği için pek uygun değildir.

CEVAP: A

7. Tarımsal nüfus yoğunluğu = $\frac{\text{Tarımla Uğraşan}}{\text{Tarım Alanı}}$

Formüle göre tarım alanlarının küçük olduğu yörelerde (dağlık, engebeli) yoğunluk fazla olacaktır. Dolayısıyla haritada gösterilen dağlık Hakkâri Yöresi'nde (V) tarımsal nüfus yoğunluğu fazladır.

CEVAP: E

8. Dağlık Doğu Karadeniz Bölümü'nde tarım alanları küçük ve parçalıdır. Makineli tarım gelişmemiştir. Dolayısıyla makineleşmeye bağlı işsizlik artması ve göçten bahsedilemez.

CEVAP: C

9. Enlem etkisine bağlı olarak Karadeniz Bölgesi'nde hem sıcaklıklar düşüktür, hem de sıcak dönem Akdeniz Bölgesi'ne göre daha kısadır. Bu nedenle Karadeniz Bölgesi'nde yaylacılık süresi daha azdır.

CEVAP: C

10. A'da verilen illerde kâğıt fabrikaları, B'de verilen illerde bakır çıkarımı (Küre ve Murgul) ve işletmesi (Samsun) bulunur.

CEVAP: C

11. Başta İzmit Körfezi olmak üzere, Marmara Denizi kıyısındaki Gemlik, Bandırma ve Erdek körfezleri sanayileşmenin etkisiyle çok kirlidir. Ancak Ege Denizi'ne bakan, nüfusun ve sanayileşmenin az olduğu Saros Körfezi (Gelibolu Yarımadası'nın kuzeyi) son derece temiz bir körfezdır.

CEVAP: D

12. Yer altı suları besledikleri için yazın su seviyeleri fazla değişmeyen akarsular Aksu ve Manavgat'tır (Antalya).

CEVAP: D

13. Diyarbakır Türkiye'de ipek böcekçiliğinin en fazla yapıldığı yerdir.

CEVAP: A

14. Sanayi kuruluşlarının yoğun olduğu kentler gelişmiş yerlerdir. Dolayısıyla nüfus artışı göçe bağlıdır, doğum oranı düşüktür.

CEVAP: E

15. Verilen akarsulardan Gediz, Ege Bölgesi'nde graben (çöküntü ovası) içerisinde menderesler çizerek (bükümler) akan bir akarsudur. Dolayısıyla enerji potansiyeli diğer akarsulardan düşüktür.

CEVAP: C

16. Verilen il ikililerinden kuzey - güney doğrultusunda bulunan Çanakkale ve İzmir arasındaki arazinin dağlık ve engebeli olması yol yapım maliyetini artırır.

CEVAP: A

17. 2018 yılında en son eklenen tarihi milli parkımız İstiklal Yolu Tarihi Milli Parkı'dır.

CEVAP: C

18. Erzurum (İspir) - Rize (İkizdere) arasında yer alan Ovit Tüneli Türkiye'nin en uzun tünelidir.

CEVAP: B

1. Türkiye'nin yengeç dönencesinin kuzeyinde yer alması sebebiyle Güneş ışınları asla dik gelmez ve gölge yönü daima kuzeye düşer.

CEVAP: C

2. Verilen grafikte ilgili söylenecek kesin bilgi yağışın mevsimlere dağılışının düzensiz oluşudur (yağış rejimi düzensiz).

CEVAP: D

3. Verilen açıklamaya göre; eğimin fazla olduğu Yukarı Murat – Van, Doğu Karadeniz, Antalya ve Orta Kızılırmak bölümlerinde izohips eğrileri sık çizilirken, yer şekillerinin sadece, yükseltinin az olduğu Çatalca – Kocaeli Bölümü'nde seyrek çizilir.

CEVAP: A

4. Rize ve Zonguldak'ın grafikleri incelendiğinde her iki ilin de en fazla yağışı sonbaharda, en az ise ilkbaharda aldığı görülür. Yağışın mevsimlere dağılışı (yağış rejimi) benzerlik gösterir.

CEVAP: A

5. Dalga ve akıntının getirdiği malzemeyi koyun önüne biriktirip kapatması sonucu oluşan göllere kıyı set gölü (lagün) denir. Durusu (Terkos), B. Çekmece ve K. Çekmece bu oluşuma örnekler.

CEVAP: B

6. Çarşamba ve Menemen ovaları delta ovası olmaları sebebiyle kıyıdadır ve yeşil renkle gösterilir.

CEVAP: C

7. Seydişehir (Konya) – Alüminyum tesisi
Keban (Elazığ) – Kurşun işletmesi
Murgul (Artvin) – Bakır işletmesi
Ereğli (Zonguldak) – Demir - çelik tesisi
Sinop'ta ise, madene dayalı endüstri kuruluşu yoktur.

CEVAP: D

8. Kıyı Ege'nin tarım, sanayi, turizm ve maden özellikleri ekonomisini geliştirmiş ve nüfusunu artırmıştır. Ancak en fazla yağışı kış aylarında almasının nüfusa herhangi bir etkisi olmamıştır.

CEVAP: E

9. Türkiye'de buğday üretiminin ilkbahar yağışlarıyla artması, iklimle bağımlı yetiştirildiğini ispatlar.

CEVAP: C

10. Yayla; yaz aylarında köylülerin hayvanlarını otlatmak, sıcağın kaçmak gibi nedenlerle çıktıkları alanlardır. Yayla yerleşmeleri için genellikle yüksek yerlerdeki düzlükler seçilir (çayırın bulunduğu, serin yerler).

Türkiye'de her bölgede yaylalara rastlanır (en çok Karadeniz ve Akdeniz bölgeleri). Ancak yükseltinin az ve kentsel yaşamın çok fazla olduğu Marmara Bölgesi'nde en az görülür.

CEVAP: E

11. Verilen seçenekler incelendiğinde;
B seçeneğinde denizellik,
C ve E seçeneğinde bakı,
D seçeneğinde karasallık etkisiyle görülen bitki özellikleri örneklendirilmiştir.
Kuzey Anadolu Dağları'nda ormanların geniş, karışık ve iğne yapraklı şeklinde kuşaklar oluşturması ise, yamaç boyunca yükselti artması sonucu sıcaklığın düşmesi ve ağaçların kendilerini korumak amacıyla özelliklerini değiştirmesine örnektir.

CEVAP: A

12. Nüfus artış hızının fazla olması (doğum oranının fazla olması) sonucu ülkemizde genç nüfus oranı ve işsizlik oranı yükselmektedir. Dolayısıyla I ve V'te verilen bilgiler yanlıştır.

CEVAP: B

13. Akdeniz'in kıyısında kıta sahanlığının dar olması A ve E seçenekleriyle, falezin yaygın olması B seçeneğiyle, girinti ve çıkıntının az olması C seçeneğiyle ilgilidir.

Ancak kıta sahanlığının dar, derinliğin fazla olduğu kıyılarda akarsu denize biriktirme yaparak delta oluşturamaz.

CEVAP: D

14. Haritada gösterilen demir yolu hatları incelendiğinde I, II, III ve IV'te verilen bilgilere ulaşılmaktadır. Ancak günlük Muğla yöresinde demir yolu hattı olmadığı için, buradan Denizli'ye demir yoluyla gitmek mümkün değildir.

CEVAP: E

15. Verilen ürünlerden tropikal bölge ürünü olan muzun yetiştirme alanı daha dardır (Akdeniz'in kıyısında Antalya – Mersin arası).

CEVAP: C

16. Demir İpek Yolu projesi kapsamında kullanılacak olan sınır kapısı Gürcistan sınırında bulunan Canbaz sınır kapısıdır.

CEVAP: D

17. Mermer, 2018 yılı verilerine göre en fazla ihraç edilen maddeler arasındadır.

CEVAP: E

18. Türkiye'nin ilk şeker fabrikaları; Alpullu (Kırklareli)'da sonra Uşak'ta açılmıştır (1926).

CEVAP: C

1. I, II ve III'te verilen bilgiler ülkemizin bulunduğu enlemle ilgilidir (matematik konum).

Karadeniz'den esen rüzgarların yağış getirmesi, deniz üzerinden toplanan nemin karaya yağış olarak düşmesiyle ilgilidir (IV - deniz etkisi).

Batıdan doğuya gidildikçe sıcaklığın düşmesi, yükseltinin artmasıyla ilgilidir (V - yükselti).

CEVAP: D

2. Haritada gösterilen alanlarla ilgili verilen özelliklerden I, II, III ve IV doğrudur. Ancak 4 numara ile gösterilen alanda sert karasal iklim görüldüğü için bitki örtüsü gür çayırlardır. Dolayısıyla büyükbaş hayvancılığın gelişmesi için daha uygundur.

CEVAP: E

3. I.'de bölgede düzlüklerin geniş alan kaplaması, II.'de dağların kıyıya paralel uzanması, III.'te bölgede eğimli arazinin fazla olması, IV.'te dağların kıyıya dik uzanması etkili olmuştur (yer şekli etkisi). V.'te ise, Akdeniz ikliminin bitki örtüsü olan maki, güneyde sıcaklığın daha yüksek olmasına bağlı olarak Antalya Bölümü'nde 800 metreye kadar çıkabilmektedir (enlem etkisi).

CEVAP: E

4. Aynı enlem üzerinde bulunan, karasallığın etkili olduğu bu iki ilden Erzurum'da yükseltinin fazla olması sıcaklık değerlerinin Ankara'dan daha düşük olmasının temel nedenidir.

CEVAP: B

5. A, C, D ve E seçeneklerinde verilenler, bir akarsuyun kıyıda delta oluşturabilmesi için gereken koşullardır. Ancak kalkerin suda erime özelliği olduğu için kalkerli arazide akan akarsuyun biriktirme yaparak delta oluşturması mümkün değildir.

CEVAP: B

6. Filyos Limanı ve gerisindeki endüstri tesisleri için Filyos Vadisi Projesi geliştirilmiştir. Böylece bu bölgedeki sanayi kuruluşları için gerekli ham madde bu liman üzerinden taşınacaktır.

CEVAP: A

7. Verilen özellikler sert, dayanıklı çelik üretimin de kullanılan volframa (tungsten) aittir.

CEVAP: D

8. Verilen yağış ve sıcaklık grafiği incelendiğinde; en fazla yağışın kış aylarında, en az ise yaz aylarında düştüğü görülür. Ayrıca kış aylarında sıcaklık ortalamasının 5°C'nin üzerinde olması ve yaz sıcaklık değerlerinin de yüksek olması bu yörenin Akdeniz Bölgesi'nin kıyısında bulunduğunu gösterir.

CEVAP: B

9. Dağların kıyıya dik uzandığı Ege Bölgesi'nde girinti-çıkıntı çoktur. Dolayısıyla koy, körfez, yarımada ve doğal liman çoktur.

CEVAP: D

10. Antalya Bölümü Adana Bölümü'ne göre daha engebeldir. Ayrıca kalker daha geniş bir alana yayılmıştır (topraktan yoksun kayalık araziler). Dolayısıyla tarım ve tarıma dayalı sanayi gelirleri bakımından Adana'nın gerisindedir.

CEVAP: C

11. Nüfus artış oranını kentlerde daha çok göç belirler. Ana kentlerde diğer kentlere göre iş olanaklarının çok fazla olması, daha fazla göç almalarına, dolayısıyla nüfus artış oranlarının fazla olmasına neden olur.

CEVAP: E

12. Türkiye üç tarafı denizlerle çevrili bir yarım ada olduğu için balıkçılığın bugünkünden daha gelişmiş olması beklenir.

CEVAP: A

13. Haritada gösterilen sıcaklık eğrileri incelendiğinde B, C, D ve E seçeneklerinde verilen yörelerin sıcaklık değerleri görülür. Ancak haritanın yıllık izoterm haritası olup olmadığı ifade edilmiştir. (sıcaklıklar yaz dönemi olduğu bilgisini vermektedir).

CEVAP: A

14. Akarsu boylarında, sulak ve bataklık alanlarda yetiştirilen pirinç, aşırı sivrisineğe dolayısıyla hastalığa (sıtma) neden olduğu için üretim alanları devlet kontrolündedir (yerleşim yerlerine uzak yetiştirilir). Bu durum üretimin az olmasına neden olur (üretim tüketimi karşılamamaktadır).

CEVAP: C

15. Hakkâri, Doğu Karadeniz, Yukarı Murat – Van ve Yukarı Kızılırmak bulundukları bölgelerde sanayinin yeterince gelişmediği bölümlerdir. Ancak Batı Karadeniz özellikle taş kömürü çıkarımı ve demir-çelik tesisleriyle endüstrinin geliştiği, dolayısıyla ciddi hava kirliliğinin olduğu bir bölümdür.

CEVAP: A

16. Antalya Ovası traverten üzerine alüvyal toprakların birikmesi sonucunda oluşmuştur.

CEVAP: B

17. Şanlıurfa'da bulunan Göbeklitepe UNESCO Dünya Kültür Mirası Listesine en son eklenen eserdir.

CEVAP: D

18. GAP'la birlikte bölgede sulama artmaktadır. Bunun sonucunda tahıl ekim alanları daralır ve yerini daha çok gelir getiren ürünler alır.

CEVAP: C

1. B, C, D ve E seçeneklerinde verilen özellikler dağların kıyıya paralel olmasının sonuçlarıdır. Ancak güneyden esen rüzgarların sıcak olması Türkiye'nin Kuzey Yarımküre'de bulunmasıyla ilgilidir (enlem etkisi). Ekvator yönünden gelen rüzgarlar sıcaklığı artırır.

CEVAP: A

2. Çoruh, Fırat, Murat ve Ceyhan verilen ilerde derin, dar vadilerde akarlar. Dolayısıyla taşkın ihtimali düşüktür. Ancak yükseltinin az olduğu, düz arazide akan Meriç'in (denge profiline yakın) Edirne'de taşkın oluşturma ihtimali daha yüksektir.

CEVAP: D

3. Fizyolojik nüfus yoğunluğu = $\frac{\text{Toplam Nüfus}}{\text{Tarım Alanı}}$

Formülü ile hesaplanır. Buna göre, yoğunluğun az olduğu yerlerde ya nüfus azdır ya da tarım alanları çok geniştir.

CEVAP: A

4. A, falez (yalıyar)

B, delta oluşumunu gösterir.

Haritada gösterilen noktalardan II, akarsu biriktirmesi sonucu oluşan deltaya örnektir.

I, III ve IV ile gösterilen noktalarda ise dalga aşındırması sonucu oluşan falezlere rastlanır.

A – III , B – II

CEVAP: B

5. A, B, C ve D seçeneklerinde verilenler Marmara'nın sanayi faaliyetleri ile ilgili doğru bilgilerdir. Ancak bölgede orman sanayisi daha çok Güney Marmara'da (Bursa - İnegöl) gelişmiştir. Ayrıca Yıldız Dağları Bölümü'nün (Kırklareli) geçim kaynakları arasında da ormancılık vardır.

CEVAP: E

6. Verilen bilgiye göre, yükseltinin en az ve yer şekillerinin en sade olduğu Çatalca – Kocaeli Bölümü'nde fark da azdır.

CEVAP: C

7. I. Yamaç (orografik) yağışı: Doğu Karadeniz'in denize bakan yamaçlarında çok etkilidir.

II. Yükselim (konveksiyonel) yağışı: İç Anadolu'da (Yukarı Sakarya) özellikle ilkbahar aylarında çok etkilidir.

CEVAP: E

8. Türkiye'de sulamanın yeterince gelişmemesiyle, başta İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu olmak üzere, nadas yönteminin (toprağın bir yıl boş bırakılması) yaygın olarak kullanılması ülkemizde tarımın gelişmesinin engellemektedir.

CEVAP: B

9. Verilen bölümlerden Orta Kızılırmak (İç Anadolu)'ta görülen geniş bozkır içerisindeki seyrek ağaçlar, geçmişte ormanların burada var olduğunu ve bunların tahribi sonucu bozkırların oluştuğunu kanıtlar.

CEVAP: E

10. Bu bölgelerdeki bitkiler belirgin yaz kuraklığından dolayı gövdelerinde oluşacak su kaybını en aza indirmek için bu özelliğe sahiptirler.

CEVAP: B

11. A, B, C ve D seçeneklerinde verilen özellikler Menteşe Yöresi'ne aittir. Ancak bu yöredeki dağların genel uzanış doğrultusu kuzeybatı-güneydoğudur.

CEVAP: E

12. Mersin – Akkuyu'da açılacak olan Türkiye'nin ilk nükleer santralinde uranyum ham madde olarak kullanılacaktır.

CEVAP: E

13. A, B, D ve E seçeneklerinde verilenler kırsal kesimde yaşayan insanları göçe iten olumsuz özelliklerdir. Ancak yer altı kaynaklarının az veya çok olması belirleyici değildir.

CEVAP: C

14. Ergene (Marmara), İç Batı Anadolu (Ege), Yukarı Sakarya (İç Anadolu) ve Orta Fırat (Güneydoğu Anadolu) yer şekillerinin sade olması sonucu yol yapım maliyetinin düşük olduğu bölümlerdir. Doğu Anadolu Bölgesi'nde bulunan dağlık Yukarı Murat – Van Bölümü'nde ise maliyet çok yüksektir.

CEVAP: D

15. Besicilik; temiz ve bakımlı ahırlarda modern yöntemler kullanılarak yapılır. Et ve süt verimi yüksektir. Son yıllarda teşviklerle ülkemizde besi hayvancılığı artmaktadır. Bu durum et ve süt verimini etkiler.

CEVAP: D

16. Seçeneklerde verilenlerden Gediz, Susurluk, Büyük Menderes ve Ergene denge profiline yakın, düzlükte, yavaş akan akarsulardır. Doğu Karadeniz'deki Çoruh ise rafting için en uygun akarsularımızdandır.

CEVAP: C

17. Konya, Akşehir, Akhisar, Ereğir gibi ovalar Tersiyer dönemindeki bazı göllerin kuruması sonucunda oluşmuşlardır.

CEVAP: C

18. Asyaport Limanı Tekirdağ ilinde bulunmaktadır.

CEVAP: C

1. Antalya Bölümü'nün engebeliliği ulaşımını, turizmini, nüfusunu ve iklimini etkiler. Ancak karstik özellik taşıması burada geniş alana yayılan kalkerin (kireçtaşı) varlığıyla ilgilidir, engebeli olmasının sonucu değildir.

CEVAP: E

2. Jeopolitik konum; bir ülkenin coğrafi konumunun siyasetine etkisidir. Türkiye'nin verilen özelliklere sahip olması, bulunduğu bölge siyasetinde, sürekli aktif rol almasını sağlamaktadır.

CEVAP: B

3. Türkiye'nin dağlık ve yüksek bir ülke olması, doğal afetlerden heyelanın (toprak kayması) sıkça görülmesine neden olur.

CEVAP: C

4. Batı Karadeniz Bölümü özellikle demir-çelik tesislerinin (Karabük ve Ereğli) kurulduğu dönemde göç almıştır. Ayrıca maden çıkarımı (taş kömürü) da göç almasına neden olmuştur.

CEVAP: E

5. Kırıklı (faylı) yapıya sahip arazilerle depremler, volkanik faaliyetler, tektonik oluşumlar (göller gibi) ve sıcak su kaynaklarının dağılışı arasında bir paralellik vardır. Dolayısıyla Marmara Bölgesi ile ilgili verilen özellikler kırıklı yapıyla ilgilidir.

CEVAP: D

6. A, B, C ve D seçeneklerinde verilenler hızlı şehirleşme sonucu ortaya çıkan sorunlardır. Ancak sanayi tesislerinin artması hızlı şehirleşmenin nedenidir.

(sanayileşmenin artması → hızlı şehirleşme → kırsal alandan göçlerin artması → şehirlerde ortaya çıkan sorunlar)

CEVAP: E

7. Haritada gösterilen bölge bor mineralinin çıkarım alanı olan Balıkesir (Bigadiç, Susurluk), Bursa (Mustafa Kemal Paşa) ve Kütahya (Emet)'dir.

CEVAP: A

8. A, C, D ve E seçeneklerinde verilen özellikler Kıyı Ege'de turizmin gelişmesinin nedenleri iken nüfus yoğunluğunun artması ise sonuçtur.

CEVAP: B

9. Orman örtüsünün yamaç boyunca farklı özellik göstermesi, yükselti arttıkça sıcaklığın düşmesiyle ilgilidir.

CEVAP: B

10. Nüfus artış hızının yüksek olması ülkemizin yeterince gelişmediğini gösterir. Bu durumda A, B, D ve E seçeneklerinde verilen sonuçlar görülür. Ortalama yaşam süresi uzamaz.

CEVAP: C

11. Ülkemizde çok eğimli araziler ulaşımın ve sanayinin gelişmediği yerlerdir.

CEVAP: E

12. Bir gölün fazla sularını boşalttığı akarsuya gideğen (göl ayağı) denir (karstik arazilerde yer altında da olabilir). Eğer bir gölün gideğeni yok ise bulunduğu arazinin özelliklerini içerisinde daha çok barındırır. Tuzlu veya acı olur (Burdur ve Acıgöl). Gideğeni var ise tatlı olur (Beyşehir ve Eğirdir).

CEVAP: A

13. Haritada verilen bölgelerden III, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yükseltinin az olduğu ova alanıdır. Tarımsal faaliyetler önemlidir.

CEVAP: C

14. 1988 yılında "tabiatı koruma alanı" ve 2006 yılında "millî park" ilan edilen Sultanazade (Kayseri) başarılı sonuçların alındığı sulak alanlardır.

CEVAP: A

15. Verilenler doğal afetler içerisinde kuvvetli rüz-gârlar Türkiye'de çok daha az görülür.

CEVAP: E

16. İklim, jeolojik yapı, yer şekilleri, yükselti ve bitki örtüsü kırsal kesimdeki konut yapılarını etkiler. Bu durum doğal çevrenin insan yaşamı üzerindeki etkisine örnektir.

CEVAP: B

17. Sulama, gübreleme, makineleşme, kaliteli tohum kullanımı, ilaçlama, çiftçinin eğitimi ve pazarlama gibi faktörler tarımda verimi, dolayısıyla tarım gelirlerini artırır. Ama çiftçi sayısının veya tarım arazilerinin artırılması, verimi ve geliri artıran etkenler değildir.

CEVAP: E

18. ★ – Otomobil (İstanbul, İzmit, Adapazarı, Bursa, İzmir, Ankara ve Adana)

■ – Traktör (İstanbul, İzmit, Adapazarı, İzmir, Ankara, Kayseri ve Konya)

CEVAP: E

